

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

Филозофски факултет

**Тринаесетте американски колонии и зачетокот на
новиот идентитет
(магистерски труд)**

Ментор:

Проф. д-р Никола Минов

Кандидат:

Елена Петкова

Скопје, 2021

ПРЕДГОВОР

„Револуцијата била во свеста на луѓето и се случила во периодот од 1760 до 1775 година, петнаесет години пред да падне првата капка крв во Лексингтон.“ - Џон Адамс.

Краток цитат за вовед во една голема тема, во која иако зборувам исклучиво за создавањето на американскиот идентитет, треба веднаш да појаснам дека ваквиот процес бил неминовен за сите останати национални идентитети, без разлика на географската положба, политичките премрежја, како и културните и социолошките моменти. Во овој труд сакам да го доловам моментот и да помогнам во разјаснувањето дека создавањето на идентитетот на еден народ не е миговен процес, не се случува преку ноќ и не може да се потврди со еден акт, печат, војна или пак револуција. Напротив, процесот е комплексен, долгорочен и многу препознатлив низ етапите во кои растел и се создавал, со што се потврдува и крајниот резултат на уникатност и препознатливост дури и кај најблиските соседно-географски народи. Впрочем, историјата не е само фактографска наука. Напротив, нејзината комплексност ни укажува на тоа дека процесите се постојани и никогаш не мируваат и можат да имаат силно влијание не само кај соседите, туку и меѓуконтинентлно.

Борбата за хегемонија на европските сили во Новиот век не се одвивала само на европска почва, туку се префрлила и на најбогатата ризница на ресурси и злато – Новиот свет. Откривањето на Новиот свет не подразбира само географските откритија, туку и откривање на нови цивилизации, култури, како и нов животински и растителен свет. Со колонијалната политика, која зафатила големи размери, започнало засилено темпо на мешањето на ваквите разновидни народи, животни и растенија, размена на трговија, зачини, размена на културни и социјални навики, за сепак на крајот, на доселениците во Новиот свет сосема природно да им се роди чувството за колективен идентитет. Него можеме да го замислиме како синџир во кој секоја алка се надоврзува на претходната и ја зацврстува наредната. Тука како најбитни, секако дека мора да ги споменеме вредностите на самиот народ, културата, неговиот општествен живот, економија, политичка организација и верската практика во кои може да се почувствува и препознае идентитетот

на еден народ. Тринаесетте колонии се плод на многу подеми и падови, на луѓе кои со нивната упорност успеале да излезат на крај со сите предизвици кои ги носело непознатото и далечното. Многу од нив платиле со животот, за потоа да послужат како лекција за наредните кои доаѓаат. На почетокот доселениците биле сосема тврдоглави и упорни во нивната намера во колониите да го понесат и негуваат англискиот начин на живот, за да на крајот, некогаш сосема свесно, а некогаш не, нивните животи да започнат да добиваат поинаков облик од оној што си го замислувале. Тврдоглавоста полека ги напуштала кога нивните соседи не секогаш биле Англичани, па заради тоа морале да пронајдат една златна средина, во која секој би функционираше согласно своите верувања и замисли. Дополнително помогнала и онаа особина која била доминантна кај секој доселеник без разлика од каде доаѓа, а тоа е што сите тие во преден план умеееле да ги стават сличностите и интересите, зашто на крајот од денот од таквиот однос бенефит имале сите. И токму заради овие причини почетокот на американскиот идентитет не можеме единствено да го поврземе со Војната за независност во 1776 година и не можеме буквално да го сместиме и препознаеме во почетокот на создавањето на колониите. Новиот идентитет започнал да се назира во моментите кога доселениците во создадените колонии почувствувале дека се свои на своето и кога започнале да ги менуваат и преобликуваат сите навики и работи што ги понеле од старата татковина, а не биле адаптибилни на новата. Новиот идентитет се родил тогаш кога доселениците сфатиле дека е поважно општото добро на сите во Тринаесетте колонии, отколку општото добро на жителите на далечната Англија.

Американскиот идентитет, исто така, е почеток на една потрага која пламна насекаде низ светот и тлее во секој од нас и до ден-денес, а тоа е желбата за индивидуалната исполнетост, што дава потврда дека човекот е центар на светот, свет во кој исто како и доселениците секој може да го пронајде своето место, од кое би можел да создаде поле не само за материјали добра и удобности, туку и за духовна слобода која не ја загрозува онаа „поразличната“ духовна слобода на најблискиот сосед. Оние Англичани кои не се препознавале во функционирањето на англиското општество, можеби сосема себично оставиле сè зад себе барајќи ја индивидуалната среќа, за на крај, откако успеале во тоа, да се префрлат на еден поголем предизвик со кој го усовршувале и негувале новиот

карактер и идентитет на нивното општество, работејќи напорно за колективното добро. И сето ова би бил беспрекорен пример за толерантност и емпатија кон различностите, доколку Американците уште во самите почетоци не ги имале дажките на суровото ропство над африканското население и товарот на уништувањето на една богата американска домородна култура и народ. Имено, ваквите процеси низ кои врви идентитетскиот развој на еден народ, многу наликуваат и на фазите на созревање и растење низ кои врви секоја личност, па така во нив неминовно е да се идентификуваат и грешките и погрдите страни во развојот. Моментите кога Американците селективно ги затворале очите на совесност и свесност пред различностите, укажуваат дека тие сепак не успеале во целост да го прифатат сето она кое излегувало надвор од рамките на христијанството и дека често пати знаеле да го свртат погледот на другата страна и да бидат лицемерни и контрадикторни кога станува збор за она што постојано го поставувале како врвна цел - слободата. Расната дискриминација и угнетувачката политика кон домородците се теми кои за жал до ден-денес американскиот народ не успеал потполно и целосно да ги надмине и надрасне, или во најмала рака да ги признае како целосна и ужасна неправда во процесот на создавање на нивниот идентитет.

ВОВЕД

Иако Англија често пати е нарекувана прва индустриска сила, сепак, во трката за создавање на империја, Англичаните биле доцни почетници. Тоа можеме да го заклучиме од фактот дека во 1558 година, поморската активност им била ограничена само на европските води, односно на Канарските острови и Ирска. Интересот на англиската држава за прекуморската експанзија бил површен и ограничен на мала група морнари и пирати, кои инспирирани од поморските зафати на Шпанија и Португалија, најдоброто што можеле да го направат е да ги искористат своите морнарски вештини за да украдат злато од шпанските бродови и населби. На тој начин, раниот раст на империјата не бил спроведуван според некој координиран план и бил без силна државна поддршка за странско проширување, па заради таквата неподготвеност на владата, приватните лица биле оние кои најчесто го давале почетниот поттик за истражување и експлоатација на странските земји. Со ваквиот однос на државата, која го оставала товарот на колонијалниот и трговскиот развој во рацете на вакви лица, како што биле пиратите, осудениците, бегалците и финансиските шпекуланти, кои имале еден интерес - брзото богатење, се правело штета на долгорочниот план за промовирање на колонизацијата.¹

Свеста на англиската држава за преземање на похрабар чекор кон колонизацијата, била зголемена со растот на непријателството помеѓу Англија и Шпанија, а алармот дополнително бил вклучен со наливот на шпанското сребро во европската економија, кое создало инфлаторна спирала, која индиректно предизвикала колапс во пазарот на англиската ткаенина во западна Европа.² Следствено на ваквата нестабилност и економските порази кои ја треселе Англија, таа го направила првиот чекор во Новиот свет со создавањето на првата успешна британска населба по име Џејмстаун, која била основана во 1607 година од страна на капетанот Џон Смит, иако уште од 1583 година Џон Кабот во името на кралот успешно го зазел северниот брег на Њу Фаундленд и со тоа ова место

¹ Nicholas Canny, *The origins of Empire* (New York: Oxford University Press, 1998), p.55.

² Richard Middleton and Anne Lombard, *Colonial America, a History to 1763* (Chichester: Wiley - Blackwell, 2011), p.42.

официјално припаднало на англиската круна.³ Но ваквите срамежливи успеси ни од далеку не ги исполнувале очекувањата на промоторите за експанзија, како што бил познатиот англиски писател Ричард Хаклајт, кој предвидувал создавање на англиска империја во Америка, сè со цел кралството да се спротистави и да ја надмине Шпанија. Дополнително разочарувачка била политиката на државата, која сè уште не давала доволна поддршка и немала голем интерес за колонизацијата, па со тоа придонела несоодветни ресурси да бидат потрошени на лошо смислени и управувани проекти. Меѓутоа, работите преминале во позитивна насока кога Англија со војната што ја водела против Шпанија (1585-1604), ја развила и усовршила бродоградбата и стекнала искуство и знаење кои биле потребни за експанзија на море, а веќе во XVII и XVIII век англиската владеачка класа го развила интересот за науката, што довело до зголемени истражувања, создавање на трговски места и на крај населување односно создавање на колонии во Северна Америка, како и во многу други делови во светот.

Северноамерикански колонии започнале да се создаваат со населувањето на незадоволните Англичани, главно заради религиозните прогони. Освен нив, во Америка се населувале и Англичани кои биле очајни за богатство и биле страсни за авантури, сиромашните луѓе кои претставувале терет за пренаселената англиската држава,⁴ но и луѓе кои би можеле да ги наречеме научници поради својата љубопитност и желбата за истражување на климата, флората и фауната во новиот и мистериозен континент.⁵ Исто така, голем бил бројот и на воените злосторници и лицата кои биле осудени за кривични дела и заради тоа биле принудени да ја напуштат Англија и да се населат во колониите. Иако сите овие луѓе ја напуштиле татковината од најразлични причини, заедничко им било тоа што повеќе не живееле во Англија и тоа што морале што побрзо и што подобро да се навикнат на животот во Новиот свет.⁶

³ Edward M. Lamont, *The forty years that created America* (London: Rowman & Littlefield, 2014), p.12

⁴ John Huddleston Wynne, *A general history of the British Empire in America* (London: W. Richardson and L. Urquhart under the Royal Exchange), p.27

⁵ Catherine Armstrong, *Landscape and identity in North America's southern colonies from 1660 to 1745* (Burlington: Ashgate Publishing Company, 2013), p.18

⁶ Malcolm Gaskill, *Between two worlds* (Oxford: Oxford University press, 2014), p.9

Додека доселениците ги поставувале темелите на новиот живот во северноамериканските колонии, Англија со создавањето на колониите и со приватните компании како што биле Источно Индиската компанија и Лондонската компанија, започнала да го добива нејзиниот облик на силна империја. Таа, во 1618 година, создала населби во Гамбија и на Златниот брег во Африка, на Бермудите во 1609 година, како и во некои од Карипските острови: во 1627 година во Барбадос, а веќе во 1655 година успеала да ја заземе Јамајка од рацете на Шпанија и да ги колонизира Бахамите. По создавањето на колониите, Англија имала постојано присуство во секое колонијално општество и таквото влијание некогаш се чувствувало повеќе, а некогаш помалку, зависно од периодот и местото. Влијанието во некои случаи го наметнувала директно преку гувернерите, мисионерите и кралските службеници, преку трговските регулативи, како и со колонијалните повелби кои се издавале од кралот или Парламентот, иако главно праксата на Англија била влијанието да го изразува посуптилно и индикретно преку економските и културните врски.⁷

Еден од најголемите предизвици за Велика Британија - протерувањето на Франција од Северна Америка, успеала да го реализира со Седумгодишната војна (1756-1763) во која Велика Британија, децидна да ги прошири нејзините империјални граници, не штедела ниту пари, ниту луѓе.⁸ Сето ова вродило со успех и на тој начин успеала да ги заземе Акадија (Нова Шкотска) и Нова Франција во Канада, Њу Фаундленд и Заливот Хадсон. Ваквата зафатеност на Велика Британија со проширување на нејзините граници ја чинело многу, зашто доселениците врз основа на горчливото искуство, почетните грешки, упорноста и снаодливоста, успеале да создадат колонии во кои не изградиле само имоти, фарми, плантажи и цркви, туку и еден живот кој бил далеку постабилен од тешката и непредвидлива судбина што ја имале во матичната земја. Верската, како и политичката слобода, правото на глас и образованието биле плодна почва од која се создал еден сосема нов идентитет кој тлеел во општеството и само чекал момент за да излезе на површина.

⁷ Robert Olwell and Alan Tully, *Cultures and identities in Colonial British America* (Maryland: Johns Hopkins University Press, 2006), p.10

⁸ Alan Taylor, *American Colonies*, (New York: Penguin Books, 2001), p.481

Она што Велика Британија сметала дека им е обврска на колониите, англиските колонисти сметале дека е нивно потценување и немилосрдно искористување од страна на британските власти. Имено, Велика Британија под цврста контрола ги држела колониите кои произведувале памук, тутун, рум и шеќер, култури кои биле барани на пазарот, а таа единствено можела да ги црпи од северноамериканските колонии. За таа цел Велика Британија ја создала и таканаречената Триаголна трговија, која вклучувала три главни култури и тоа шеќерот, румот и робовите.⁹ Концептот на оваа трговија била смислена да англиските бродови ја носат производствената стока и добра до Западна Африка за да направат размена со робови, кои пак ги пренесувале до западните Инди и до најјужните делови од Тринаесетте колонии. Празните бродови се товареле со културите од колониите и се враќале во Британија. Преку ваквата политика англиската поморска компанија добила глобален карактер, со што започнало трасирањето на патот за основање на империја која има за цел да воспостави цврста светска хегемонија. Но, со Седумгодишната војна разединувањето на колониите со официјалната влада станало неизбежно, кога матичната држава се обидела финансиските загуби од војната да ги надомести врз грбот на Тринаесетте колонии, кои биле принудени да плаќаат нови даноци, да прифатат нови трговски ограничувања и нови компромиси со империјата. Културниот и националниот идентитет создаден од постојаното мешање на различните народи во колониите, кои заради околностите биле принудени да живеат заедно, се спротивставил на британската империјална политика и се отргнал од матичната земја.¹⁰ Незадоволството, заедно под рака со создаденото чувство на оттуѓување од британската држава, било крунисано со Револуцијата за американската независност во 1776 година. Ваквиот пораз за Велика Британија како да бил неочекуван, а оттука и многу тешко поднесен. Меѓутоа, и овојпат се покажала флексибилноста на Британија, која веднаш по загубата на северноамериканските колонии, се насочила кон една нова „Америка“, овојпат во Индија.¹¹

⁹ Rodney P. Carlisle and J. Geoffrey Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution* (Santa Barbara: ABC Clio, 2007), p.246

¹⁰ Bernard Bailyn, *The Barbarous years* (New York: Alfred A. Knopf, 2012), p.564

¹¹ Philippa Levine, *The British Empire* (Harlow: Pearson Longman, 2007), p.37

ИСТРАЖУВАЊЕ И КОЛОНИЗАЦИЈА

Во 1550 година Французите биле стационирани на север, во местата во кои ги искористувале рибите и крзнените животни кои ги имало во изобилство, додека пак Шпанците успешно биле стационирани во Флорида, па така морското крајбрежје во средишниот дел од Атлантикот, кое било запоставено од страна на Французите и Шпанците, останало отворено за англиската колонизација во текот на 1580 година. На овој начин, Французите и Шпанците индиректно влијаеле врз создавањето на Тринаесетте колонии, со создавањето на ваквата тампон-зона која ја обезбедила англиската експанзија.¹²

Првото патување во Новиот свет било организирано од Хенри XII во 1496 година, кога го пратил италијанскиот морепловец Џон Кабот и неговиот син да испловат во водите на Атлантскиот океан,¹³ а она што Кабот го заклучил од неговото истражување, било дека северниот брег било ретко населено место, со домородно население кое поседувало малку богатство.¹⁴ Следниот позначаен чекор на Англија бил во времето на Елизабета I (1558-1603), која сакајќи да ја направи Англија посилен колонијален конкурент на Шпанија и Франција, направила поголем напор во организацијата за населување на англиските доселеници. Несомнено е дека ваквиот потег бил резултат на колапсот кој го доживеал англискиот пазар за текстил, па така властите во Англија биле принудени да бараат друг начин на одржување на економијата. Можноста за економското зајакнување, англиската јавност ја видела во истражувањата на Новиот свет, па за таа цел од страна на кралицата, на Сер Хамфри Гилберт му бил доделен патент за откривање и колонизација на Њу Фаундленд, како и за „многу други далечни, пагански и варварски земји, кои досега не биле под власт на ниту еден христијански принц или народ“.¹⁵ Мисијата која му била доделена на Гилберт не била успешна, зошто набрзо загинал трагично, давејќи се во водите кај Њу

¹² Thomas L. Purvis, *Colonial America to 1763* (New York: Facts On File, 1999), p.13

¹³ Canny, *The origins of Empire*, p.34

¹⁴ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.12

¹⁵ Christopher Tomlins, *Freedom Bound* (New York: Cambridge University Press, 2010), p.95

Фаундленд,¹⁶ за подоцна патентот да му биде доделен на неговиот брат Волтер Роли, кој имал обезбедено поддршка од влијателни благородници.¹⁷ Вакви истражувачки подвизи некоку години пред Гилберт направил и Мартин Фробишер, кој имал намера да го пронајде северозападниот премин кон Новиот свет, додека пак во 1577 година Френсис Дрејк тргнал на приватно патување, со кое сакал да ја проучи и истражува пацифичката страна на Јужна Америка.¹⁸

И покрај ваквите истражувачки авантури, Елизабета сè уште немала сериозен интерес за колониите во Северна Америка и повеќе се концентрирала на зајакнување на англиската контрола во рамките на британските острови. Од тие причини, додека Франција, Португалија и Шпанија постојано обезбедувале финансии за истражување и колонизација на новиот континент, Елизабета одбивала да го направи тоа, оставајќи ваквите патувања да бидат на трошок на приватните лица, а не на Круната.¹⁹ Млаките колонијални амбиции во XVI век, сепак успеале да ги доведат Англичаните во регионот кој што го нарекле Вирџинија, во чест на нивната кралица Елизабета I (кралицата-девица).²⁰ Но, заради недостигот на средства за финансирање и управување со прекуморската колонија, таа не успеала да направи похрабар чекор за колонизирање, особено со почетокот на војната со Шпанија во 1585 година, кога за Англија освен недоволните финансии, пречка претставувала и потребата од мажи и бродови за одбрана во истата. На тој начин, Елизабета сметала дека кралството немало доволно ниту мажи, ниту пак бродови за ризичните потфати далеку од дома, па наместо тоа, таа им ги понудила лиценците и монополот за колониите на приватните авантуристи кои ги преземале ризиците при потрагата за профит. За ваквите ризични потфати трезвените трговци барале безбедни инвестиции, кои државата не сакала да ги даде, па затоа најраните англиски колонијални промотори биле коцкари, авантуристи и сонувачи водени од нивната имагинација. Работите за Англија тргнале кон подобро кога во 1604 година, со мировниот договор со Шпанија, се намалила опасноста од шпански напади и со ваквиот мир се обезбедиле капиталот, бродовите и морнарите кои претходно

¹⁶ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p.42

¹⁷ Peggy Saari, *Colonial America Almanac* (UXL, an imprint of the gale group, 2000), p.80

¹⁸ David E. Stannard, *American Holocaust* (New York: Oxford University Press, 1992), p.100

¹⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p.41-43

²⁰ Taylor, *American colonies*, p.147-148; 160

биле ангажирани во борбите против Шпанија. Така, големиот број на трговци и адвокати, кои се заинтересирале за колонизирање во Вирџинија, го зазеле местото на авантуристите кои го изгубиле своето влијание, особено во времето на Џејмс I, кој го наследил престолот од Елизабета I во 1603 година.

Англичаните, првично во создадените населби се залагале единствено за брзо збогатување, преку потрагата на рудници за злато и со напаѓањето на богатите шпански бродови. Кога таквите шеми се покажале од една страна доста скапи, а од друга страна и смртоносни, идејата за колониите се променила. Наместо населбите да бидат места за стекнување на брзо богатство и да бидат бази за напади на пиратите кон Шпанија, новата визија за северноамериканските колонии била Англија да се стекне со добрата и стоките кои можеле да се одгледуваат во колониите и со кои можела да заврши зависноста од странските производители.²¹ На тој начин, тие го откриле приходот и ползата од таквите култури со кои успеале да создадат ексклузивен раст на населението, територијата и богатството, а со текот на времето доселениците започнале да не се потпираат само на природните богатства, туку успеале да го трансформираат регионот во продуктивна средина во која се создале богати плантажи и фарми.²² Но, за да можеме подобро да разбереме на каков начин Англија ја сфаќала колонизацијата, најдобро можеме да заклучиме од делото „Економијата на Британска Америка 1607-1789“ напишано од Џон Мекускер и Расел Менард во кое велат: „Колонизацијата може да се сфати како постојан проток на трудот, средствата и управувањето од метрополата кон колониите, сè со цел да се искористат колонијалните ресурси“.²³ Со колонизацијата се направил и увоз на стоки и идеи од татковината во Новиот свет, како обид за создавање на цивилизирана нација во новата и дива средина. Но, подоцна, и постепено, колонистите започнале борба за претставување на слика пред светот со која би покажале дека тие не се заглавени во колонијалната зависност, па оттука и да направат одлична рамнотежа помеѓу навиките кои ги копирале од матичната земја и иновациите кои ги вметнале во новото општеството.²⁴

²¹ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p.46

²² Armstrong, *Landscape and identity in North America's southern colonies from 1660 to 1745*, p.141

²³ Tomlins, *Freedom Bound*, p.22

²⁴ Kariann Akemi Yokota, *Unbecoming British* (New York: Oxford University Press, 2011), p.9

Не помалку битно е да се потенцира дека кога зборуваме за англиската колонизација често наидуваме на карактеризација дека колониите во Америка не се стекнале со освојување, туку со населување во создадените населби во кои колонијалните народи уживале политички слободи. Сепак, мора да ги земеме предвид трите работи кои го докажале спротивното, а тоа е принудниот труд на осудениците, потчинетоста и маргинализацијата на домородното американско население кои имале за цел да им овозможат на новите доселеници да можат да ги уживаат нивните слободи и големиот број на робови кои биле донесени на континентот и биле принудени да работат.²⁵

²⁵ Levin, *The British Empire*, p.31

ДОСЕЛЕНИЦИТЕ

Карактеристично за Англија во XVI век било тоа што моќта и богатството на кралството биле сконцентрирани во рацете на монархот, аристократијата и ситната буржоазија, односно богатството било под контрола на само 5% од целото население. Останатите 95% од населението биле земјоделци, трговци, занаетчии и дуќанџии, но и луѓе кои биле од понискиот ранг и кои немале свој имот, а тие биле сиромашните работници и бездомниците без работа. Така, кон крајот на XVI век, економскиот раст не успеал да биде во чекор со бројот на населението,²⁶ кој се зголемил од околу 3 милиони во 1500 година, на 4 милиони во 1600 година, за да во 1650 година достигне бројка од 5 милиони луѓе. Населението пак во главниот град Лондон имало експлозивен раст, па така бројот на населението во 1600 година се искачил на 200.000, за да во 1650 година достигне бројка од 350 000, а на крајот од векот 575 000 жители.²⁷ Истовремено, кралството кое било водечко во производството и трговијата со текстил, стагнирало и ги изгубило своите пазари на европскиот континент, па како резултат на ова, сè поголем број на население останало без земја и дом, што резултирало Лондон да стане град на сиромаштија, нечистотија, болести и кражби. Колонијалните промотори сфатиле дека имаат решение за ваквиот социјален проблем, а таквото решение опфаќало план за преселување на сиромашното население во колониите. Со ваквата промена во Англија се создала можност со соодветна финансиска и логистичка подготвеност, Новиот свет да стане излез од хаосот што владеел во англиското општество. На овој начин, Англија започнала да се води по лекарската практика од тоа време – кога телесните течности биле небалансирани, најдобра опција била испуштењето на крв. Токму ова било направено со „телото“ на политичка Англија, која сакале да ја излечат од нејзината пренаселеност со испраќањето на сиромашните луѓе надвор од кралството.²⁸ Овој пат размислувањата се воделе според тоа дека колониите во Америка не само што ќе ги вработат воените лица и сиромашните занаетчии, туку и бездомниците

²⁶ Gerald Horne, *The apocalypse of settler colonialism* (New York: Monthly Review Press, 2017), p. 31

²⁷ Bailyn, *The Barbarous years*, p.46

²⁸ Gaskill, *Between two worlds*, p. 4; 7

како и останатото население кое не можело да најде работа во татковината.²⁹ Исто така, се сметало дека не само што ќе го решат проблемот со сиромашното население, туку со одгледувањето на стоки што не можеле да се одгледуваат дома, можел да се поправи трговкиот биланс на Англија, зашто немајќи свои колонии таа зависела од шпанската и португалската трговија за злато, сребро, тропски производи, шеќер и бои. Но сега, северноамериканските колонии ветувале дека ќе ја обезбедат нацијата со ваквите производи за да не зависи државата од увозот. Со ова, крајната намерата била истовремено да се колонизира и вработи сиромашното население, додека кралството се стекнува со ново богатство и моќ.³⁰ За ваквата цел дури биле напишани и издадени книги од страна на истакнати политичари, меѓу кои бил и секретарот на кралицата Елизабета, Сер Франсис Валсингем. Во овие книги, авторите укажувале дека покрај истакнатите придобивки од колонизацијата, Англичаните имале и поголема морална одговорност од нивните континентални ривали, да ги однесат цивилизациските вредности и христијанството во Америка.³¹ Како резултат на државната пропаганда за создавање на колонии, заедно со големиот интерес на англиското население да биде дел од таквиот зафат во Новиот свет, се појавиле две групи на доселеници, кои биле најбројни во процесот на населување во колониите, а тоа биле метрополската и провинциската група. Метрополските доселеници биле млади мажи во нивните дваесетти години, кои пристигнувале сами во Новиот свет, барајќи некаква форма на економска слобода, со што се задолжувале кон компаниите за да можат да си го дозволат патувањето. Провинциските луѓе на почетокот ги имало многу малку, но биле многу важни и потребни. Тие доаѓале со своите семејства и главно се занимавале со земјоделство, по што за кратко време придонеле да растот во колониите биде многу поголем и побрз. На крајот можеме да ги споменеме и големиот број на осудени лица кои, пак, биле корисни во градежните работи.

На овој начин, англиските и ирските доселеници во Америка станале неопходна работна сила за развојот на основните земјоделски култури. Најголем број од овие

²⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p.46

³⁰ Taylor, *American colonies*, p. 149-150

³¹ Canny, *The origins of Empire* p. 150-151

доселеници склучувале договори на четири или седум години. Со ваквата пракса, огромен број на невработени мажи, жени и деца како последица на сиромаштијата која ги затекнала во татковината, станале сигурен извор на ефтина работна сила и луѓе кои биле потенцијални колонисти. За одгледувањето на земјоделските култури, придонеле и климатските услови, кои до 1750 година во основа личеле на истите што ги има и во денешните Соединети Американски Држави. Во споредба со Западна Европа, климата била со потопли лета и постудени зими, нагли промени од зима на лето и интензивни дождови со чести силни грмотевици. Она што било значајно за колонистите е тоа дека крајот на Малото ледено доба создало атмосферски услови кои биле идеални за земјоделските култури, а со тоа и идеални за просперитет и брз раст на населението.³²

Бројката на иселеници во периодот од 1620-1640 година била околу 20.000, додека пак во 1730 година, таа се зголемила на околу 629 000 луѓе, за да во 1783 година достигне до скоро 1.5 милиони луѓе.³³ Слугите кои потпишувале договор за стапување во служба, продолжиле да го сочинуваат мнозинството емигранти од Британија во Америка до револуцијата во 1776 година. Меѓутоа, исто така во овој период се забележува дека процентот на мажи од квалификувано и полуквалификувано потекло се зголемувал, додека пак на оние со неквалификувано потекло, почнал да опаѓа. Оттука се добива впечаток дека во овој период емиграцијата не била бегство од сиромаштијата, туку шанса за поголеми можности и постигнувања. Исто така, повеќе од половина мажи што заминале за Вирџинија во периодот меѓу 1689 и 1815 година, 59% од нив, се опишале себеси како трговци и морнари, нешто повеќе од петтина како професионалци (свештеници, хирурзи и аптекари) а остатокот биле од најразлични професии, како на пример бродоградители, готвачи, продавачи и сл. Со проширувањето на територијата, особено по 1763 година, сè поголем број на млади луѓе од високата и средната класа се преселиле во колониите, за да работат трговија и бизнис или да заземат функции во воената и покраинска влада.³⁴

³² L. Purvis *Colonial America to 1763*, p.3

³³ Levin, *The British Empire*, p. 33

³⁴ P.J. Marshall, *The eighteenth century* (New York: Oxford University Press, 1998), p. 30; 35

Друга причина што ги терала Англичаните да го напуштат нивното кралство била верската. Иако кралицата Елизабета I се обидела да создаде разновидно религиозно општество, сепак, голем број на припадници на различни верски групи биле незадоволни, особено пуританците кои сметале дека сè уште ги има корумпираните римокатолички елементи во општеството. Нивното незадоволство сè повеќе ги трукало во судир со властите, па северноамериканските колонии кои ветувале слобода на религија им изгледале како идеално место каде што можат да се создаваат најразлични религиозни групи. Токму ова била и една од најважните карактеристики на северноамериканскиот живот: немањето на мнозинска религија и големата религиозна толеранција што ја направила Америка многу поразлична од сите останати места на светот. Доволно зборува фактот дека само две (Масачусетс и Конектикат) од сите тринаесет колонии, имале формални државни цркви, што претставувало една радикално различна ситуација од матичната земја Велика Британија, каде Црквата ги спречувала католиците и Евреите да земат учество во политичкиот живот.³⁵ Доминантната движечка сила на ваквите иселувања, биле овластените трговски компании кои биле во рацете на мали групи на финансиски магнати, кои пак контролирале големи суми на капитал и биле клучни фигури во самата власт. Ваквите магнати биле желни за контрола на трговија од големи размери, но, истовремено биле свесни за ризичните експериментални напори за колонизирање, големите финансиски вложувања за таквите потфати и катастрофалните последици од евентуалните неуспеси во поврат на инвестициите.³⁶

Иако доселениците се населувале во колониите од најразлични причини, за сите нив било заедничко тоа што по нивното доаѓање во Новиот свет, се затекнувале со домородното население, за кое биле подучени од англиските промотори дека таквото население ќе ги гледа Англичаните како нивни ослободители од бруталните шпански колонизатори. Па така, доселениците сметале дека откако ќе им помогнат на домороците да станат цивилизирани и обучени со знаења и вештини, за возврат на тоа, ќе ги остават непречено да се населуваат на нивните територии, со што би им се помогнало да ги вратат

³⁵ Levin, *The British Empire*, p. 46

³⁶ Bailyn, *The Barbarous years*, p. 48

трошоците за нивното патување. Исто така, Англичаните сметале дека со освојувањето на Ирска во XVI век се стекнале со потребното искуство за колонијално освојување, па населувањето во Северна Америка ќе го изведат лесно и успешно.³⁷ Домородното население пак практикувало населување на периодична интер-регионална миграција во различни шуми или во областите со крајбрежни шуми. Во оваа крајбрежна линија, како резултат од постојаниот прилив на европските доселеници, нивниот број бил во постојано опаѓање. Со доаѓањето на Англичаните во XVII век, падот на процентот на Индијанците уште повеќе се забрзал и тоа најмногу во североисточните делови, а веќе до крајот на XVII век бројот на населението паднал за половина.³⁸ Затоа, пред да ги разбереме подобро непријатностите кои се случиле помеѓу колонистите и домородното население, ќе треба внимателно да ги објасниме нивните меѓусебни очекувања и настаните кои се случувале на местата каде се сретнувале едни со други.

³⁷ Taylor, *American colonies*, p. 153

³⁸ Tomlins, *Freedom Bound*, p. 22

КОМПАНИЈАТА ВИРЏИНИЈА

Компанијата Вирџинија се создала на 10 април 1606 година, со кралската повелба на кралот Џејмс I,³⁹ која ја предал на Ричард Хаклујт и други финансиери, вклучувајќи го и трговецот Сер Томас Смит, кој што станал благајник на компанијата, нејзин главен службеник и движечката сила на истата. Истата таа година, во месец декември, Компанијата ја испратила својата прва експедиција со три брода под водство на Џон Смит, сè со цел да се создадат колонии долж брегот на Северна Америка, помеѓу 34-от и 41-от степен географска ширина. Оваа Компанија била акционерско друштво, во која нејзините членови пред сè се надевале на профит. Тие ги вложувале своите пари, со надеж дека ќе најдат скапоцени метали или менерали, вредни растенија за бои и лекови и секако можност за отворање на западен премин кон Пацификот.⁴⁰ За да привлече поголем број на инвеститори, Компанијата Вирџинија ги поканила сите поединци, компании и корпорации кои барале добри инвестиции, а истото го направил и градоначалникот на Лондон, од кого било побарано да ги убеди еснафите за инвестирање во Америка.⁴¹ И покрај ваквиот почетен ентузијазам, сепак, неуспехот на Компанијата да обезбеди профит во текот на нејзините рани години, било длабоко обесхрабрувачки и предизвикало сериозни финансиски потешкотии.⁴² Многу подобро организирана била шпанската Круна, која успеала да ги колонизира најгусто населените региони кои располагале со најголемо богатство. За управување на таквите колонии, создала високоорганизиран бирокатски и централизиран систем на управување, според кој за управувањето на колониите биле назначени официјални лица. Ваквиот начин на управување барал огромни финансии, меѓутоа, богатството кое се црпело од таквите колонии правеле трошоците да бидат вредни. За разлика од Шпанија, Англија ги населила сиромашните колонии, за кои на англиската Круна не им се исплатело да вложува големи суми на пари во Компанијата, па од таа причина им овозможувала на инвеститорите да управуваат со колониите како што

³⁹ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.246

⁴⁰ Edmund S. Morgan, *American slavery, American freedom* (W.W Norton & Company, 2003), p. 54-57

⁴¹ Gaskill, *Between two worlds*, p. 20

⁴² Canny, *The origins of Empire*, p. 72

сакале.⁴³ Што се однесува до одлегувањето на културите во колониите, Компанијата била доволно свесна дека ги немала потребните ресурси за да го присили домородното население во Северна Америка да работи на плантажите со тутун, па била принудена да смисли некој друг поефикасен план.⁴⁴ Оттука, според планот на инвеститорите, биле испраќани доселеници во колонијата Вирџинија, кои не само што ќе морале да се борат за да преживеат, туку и морале да работат и да произведуваат производи од кои ќе имаат профит.⁴⁵ По заработката што ја остварувала Компанијата од ваквиот план, таа исплаќала дивиденда на сите членови пропорционално на бројот на акции што ги поседувале. Според правилата, секој маж Англичанец имал право да купува акции во Компанијата (по стапка утврдена за две години претходно), но исто така имало и можност со одредена сума на исплата да може да замине за Вирџинија на свој трошок. Со парите од продажбата на акциите, Компанијата испраќала бродови со невработени работници од Англија, како и други квалификувани лица.⁴⁶ Овие луѓе биле на некој начин слуги на Компанијата, без право да учествуваат во делењето на приходите. Морале да работат за Компанијата седум години, како начин за исплаќање на долгот за нивниот транспорт, а после тоа биле слободни да работат што сакаат, земјаќи ги предвид, наводно, големите можности што ги нудел Новиот свет.

Она што не било сфатливо за подоцнежните генерации на историчари, било прашањето зошто Лондонската Компанија наместо да испраќа земјоделци, испраќала воени авантуристи кое не сакале да работат за да се прехранат, сметајќи дека храната треба да им е обезбедена од локалното население. Меѓутоа, причината е очигледна кога ќе видиме дека населбите биле правени во места каде живеело потенцијално непријателско и бројно супериорно население и заради тоа побитна била одбраната на населбите, отколку самото земјоделството.⁴⁷

⁴³ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 64-65

⁴⁴ Jack P. Greene *Pursuits of happiness*, (North Carolina: The University of North Carolina Press, 1988), p. 9

⁴⁵ William R. Polk, *The birth of America* (Harper Collins Publishers, 2006), p.114

⁴⁶ S. Morgan, *American slavery, American freedom*, p. 54-57

⁴⁷ P. Greene *Pursuits of happiness*, p. 9

Но, евидентниот неуспех предизвикал промени во раководството кое сметало дека не можат да имаат успешни колонии со население од привремени авантуристи. Наместо тоа, тие морале да привлечат стабилна и растечка популација на доселеници, па за таа цел, Смит бил отстранет од раководната позиција и на негово место во 1619 година дошол Едвин Сендис.⁴⁸ Тој испратил голем број на нови колонисти, меѓу кои и угледни и невенчани млади жени, за поттикнување на формирање на семејства, а регрутирал и занаетчи за изработка на свила, стакло, тула, железо и сл. Со неговата одлука за ставање на имотот во приватна сопственост, го започнал новиот пристап на колонизација од страна на Компанијата. Сендис, сакајќи да им удоволи и на авантуристите и да ги задржи да бидат посветени на Компанијата, им понудил 40 хектари земја како нивна законска дивиденда, додека пак за сите оние кои ќе пристигнат во колониите после 1616 година на свој трошок, биле предвидени плус 20 хектари земја. Тој го охрабрувал градот Лондон да го финансира заминувањето на „вишокот“ сиромашни деца и деца без родители, па на тој начин голем број на сиромашни момчиња и млади луѓе се продавале на Компанијата за заминување во Вирџинија и покрај ограничената слобода што ќе ја уживаат откако ќе пристигнат таму. Сендис одлучил дека на населбите им е потребна некаква форма на управување, односно систем во кој ќе се из земе апсолутната власт на гувернерите, па така, се донела одлука да постои раководно тело составено од гувернер, Совет и двајца бургеса од секоја општина или парохија, кои би биле избрани од жителите. Тие би се состанувале еднаш годишно, со целосна моќ да носат одлуки, кои би биле добри за колонијата. Секако, таквите одлуки и акти требало да бидат во согласност со англиското право, и можеле да бидат оспорени од страна на гувернерот или од страна на Компанијата Вирџинија. На ваквите состаноци право на глас имале сите слободни мажи, а што се однесува до населението, Компанијата се обидела да создаде стабилно општество, каде мажите ќе остваруваат профит и ќе живеат во склоп со англиските политички, религиски и културни обичаи.⁴⁹ После овие случувања се очекувало Компанијата да доживее пораст, меѓутоа стапката на смртност никако не паѓала. Проблем било и тоа што иако во колониите биле населени голем број на занаетчи,

⁴⁸ Bailyn, *The Barbarous years*, p. 94

⁴⁹ P. Greene *Pursuits of happiness*, p. 30

тие сепак немале соодветни услови за работа. Останатите колонисти пак биле физички слаби, што тешко го преживувале и патувањето. Проблем биле и другите компании, кои биле организирани да тргуваат во Западна Африка и со тоа станале силна конкуренција за привлекување на средствата од инвеститорите. Ваквите сериозни удари за Компанијата, придонеле таа да се сврти кон експлоатацијата на тутун, кој се покажал како неочекувано профитабилна стока и чие производство се зголемило во периодот од 1618 до 1622 година. За жал, од 1609 година производите подлежат на царинска такса, за која Круната предложила да биде двојно поголема од дотогаш предвидената стапка. Незадоволни од ваквиот предлог, Сендис предложил Компанијата сама да го увезува и дистрибуира тутунот, дозволувајќи и на Круната една третина од родот. Иако кралот Џејмс I се согласил со ваквиот предлог, овој пат незадоволни биле акционерите, па Советот одлучил да се суспендира договорот за тутун, додека се реши спорот помеѓу инвеститорите и критичарите на власта. И последната најдлабока криза бил спорот со Индијанците. Колонистите кои гладувале, постојано ги трошеле залихите храна на домородното население, кое било при крај со неговото трпение. По еден немил настан, во кој бил убиен доморедец од страна на колонист, Индијанците вршеле постојани напади, со што бројот на население во колонијата постојано се намалувал.⁵⁰ По ваквите настани, во април 1623 година, Советот за приватност назначил седумчлена комисија под раководство на Сер Вилијам Џонс, кој побарал од Компанијата да испрати помош. Меѓутоа, Компанијата која била во стечај одбила да го направи тоа и со ваквиот потег ги прекршила своите обврски од повелбата, по што Советот му наредил на јавниот обвинител да ја започни постапката за поништување на истата. Ваквите постојани неуспеси предизвикале во мај 1624 година, Компанијата да доживее финансиски колапс и тоа резултирало со преземање на управата на колонијата Вирџинија од страна на Круната, со што се покажало дека Круната имала сериозни намери за создавање на трајни населби. Дотогашната практика на брзо збогатување била заменета со создавање на земјоделски населби кои биле финансирани од акциите на компаниите и поединците. Истовремено, започнал и периодот кога се појавил натпреварот помеѓу

⁵⁰ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p.64 -71

благородниците и господата за добивање на кралското покровителство и за стекнување на патенти за контрола на прекуокеанските територии.⁵¹

⁵¹ Canny, *The origins of Empire*, p. 220-221

ДОСЕЛЕНИЦИТЕ И ДОМОРОДЦИТЕ

Индијанците биле население кое живеело распстрането низ целиот американски континент, вешто прилагодувајќи се на најразлични еколошки средини.⁵² Тие биле организирани во помали групи, кои живееле во одредени населени места, без воспоставување на меѓусебни трговски врски или некои други контакти, па на тој начин, се создала една племенска разновидност со најмалку 128 различни јазици, кои припаѓале на седум јазични групи.⁵³ Не само што се разликувале по јазикот на кој зборувале, туку и по верските убедувања, како и по тоа што секоја група имала свој политички систем кој бил дизајниран да го одржува внатрешниот поредок.⁵⁴ Најраните Индијанци го организирале својот начин на живот со ловењето на крупниот дивеч, а подоцна започнале да изработуваат алатки и оружје, да трагаат по природни растенија, да експериментираат со насадување на семиња и сл. Со одгледувањето на пченка и грав, кои биле одлична замена за месото, се овозможило да создадат постојани населени места во кои можеле да се прехрануваат и издржуваат со ваков тип храна. Оние индијански народи кои живееле на местата со постудени клими и со кратки плодни сезони (како што била северна Канада), не обрнувале внимание на земјоделството, зашто на тие места дивечот бил многу пообилен. Бидејќи во Северна Америка немало домашни животни, употребата на плугови била невозможна, а потешкотии имале и со расчистувањето на земјата зошто дрвјата биле обилни. Заради тоа, ваквите ограничени можности за практикување на интензивно земјоделство ја ограничувале густината на населението. Но, и покрај ваквите ограничувања, земјоделските техники им биле ефикасни и продуктивни, а недостатокот на храна го надоплнувале со дивечот, риболовот, дивите птици и со надополнување на резервите со храна која била произведена во полињата. Со текот на времето, тие развиле генијални техники за да го направат ловот полесен, како на пример употребата на техниката со оган, со која успевале да ги ставаат животните во заседа, сè со цел полесно да можат да

⁵² L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p. 20

⁵³ Wendy Warren, *New England bound* (Liveright Publishing Corporation), p.81

⁵⁴ Canny, *The origins of Empire*, p. 328

ги ловат. Главните сезони на лов им биле есента и раната зима, додека пак во пролетта се враќале во селото и останувале таму во текот на целото лето. Нивните живеалишта биле најразлични, па така имало засолништа направени од кожа или трска, а некои пак живееле во семејни куќи, слични на колиби. Тие биле организирани во кланови, кои според верувањата потекнувале од духот на некое животно, како на пример, мечка или дабар, а некои пак заедници биле формирани за посебни цели, како на пример за војувања, празнувања, лечење и сл.⁵⁵ Всушност, домородното население имало своја историја, која на некој начин била насилно прекината од страна на доселениците.

Во текот на XVI век, Индијанците во Северна Америка ќе ги остварат првите контакти со малите групи на Европјани. Во тоа време на атлантскиот брег Индијанците имале поголем степен на социјална организација, за разлика од териториите кои биле освоени од Шпанците во Латинска Америка. Меѓутоа, без систем за пишување, со нивните ограничени архитектонски вештини и технологија, како и со религиозните практики кои погрешно биле толкувани како паганизам или фаволско обожување, Европјаните веднаш зазеле став на супериорност спрема домородното население, дури и со доза на потсмев кон нивниот начин на живеење. Агресијата и непријателството што ги чувствувале колонистите биле „оправдани“ зошто според нив домородците биле номади и убијци, кои не ја почитувале вистинската религија (односно религијата на колонистите) и дека тие не биле подобри од дивите животни. Со ваквите размислувања, колонистите сметале дека домородците не претставувале ништо друго освен пречка за технолошки напредните луѓе.⁵⁶ Што се однесува до британската политика спрема Индијанците, таа никогаш не била унифицирана, туку се менувала зависно од интересите, историското искуството и нормално зависела и од самата политика на домородното население.⁵⁷ Од друга страна, реакцијата на Индијанците била во склоп со нивната културна практика која ја развиле векови наназад, а тоа било секогаш да ги прифатат трговските понуди, бидејќи трговијата им била особено важна за склучување на пријателства и создавање на сојузи за помош во одбраната од

⁵⁵ William Brandon, *The rise and the fall of the North American Indians* (Roberts Rinehart Publishers, 2013), p. 203

⁵⁶ William R. Polk, *The birth of America*, p.188

⁵⁷ Marshall, *The eighteenth century*, p. 347

непријателските домородни племиња.⁵⁸ Истовремено, Индијанците биле воодушевени од корисноста на европските алатки, како што бил челикот кој го користеле за ножевите и врвовите од стрелите, алатките од кремен и слонова коска, садовите за готвење од месинг кои биле полесни и поиздржливи, а се воодушевувале и на убавината на предметите од шарено стакло, мониста и сл. Тие барале начин како да ги искористат странците и нивните добра во рамките на традиционалната култура и како да ги апсорбираат очигледните придобивки од европската цивилизација, кои во почетокот ги сметале за привлечни, потоа корисни, а на крајот неопходни.⁵⁹

Но цената што ја платило домородното население била висока. Европските болести како што биле сифилис, хепатитис, сипаницата, големата кашлица, овчите сипаници, тифусот, колерата и жолтицата биле непознати болести за домородното население, на кои немале никаков имунитет. Ваквите болести биле застрашувачки за овие народи зашто симптомите биле немилосрдни. Така, на пример, со добивањето на сипаница се појавувала егзема и тоа не само на кожата, туку и во устата и грлото, со што основните функции, како што биле јадењето, пиењето и зборувањето, им биле отежнати и крајно болни. Смртта била неизбежна за ваквите болести, а на оние кои успевале да преживеат, физичкото здравје подолг период им било крајно нарушено и ослабено.⁶⁰ Секако дека и домородците имале свои болести, како на пример артритисот, туберкулозата и проблемите со забите (пушењето на цигари им ја намалувало болката, додека пак со тутунот ги лечеле заразените рани),⁶¹ но европските болести се покажале многу повеќе поразителни. И не им било нарушено само физичкото здравје, туку и менталното, заради постојаните борби со епидемиите кои иделе една по друга. Како резултат на ова, на некои локации се случило да почине дури 75-90% од домородното население, што значи дека со тоа било избришано постоењето на цели заедници.⁶² Оние заедници кои пак успеале да преживеат, економски биле уништени, губејќи ги ресурсите и вештините кои им биле потребни да преживеат и да

⁵⁸ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 22-23

⁵⁹ Bailyn, *The Barbarous years*, p. 43

⁶⁰ Andres Resendez, *The other slavery* (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2016), p. 191

⁶¹ Gaskill, *Between two worlds*, p.43

⁶² Joseph A. Conforti, *Saints and strangers* (The John Hopkins University Press, 2006), p. 26

се одбранат од надоврешните напади. Некои поединци кои преживеале, ги потопиле племенските идентитети влегувајќи во заедници слични на нивните. Ваквата депопулација предизвикана од болестите, ги зголемила и ривалствата помеѓу племињата, кои влегувале во војна со своите соседи, сè со цел да добијат заробеници и да се зголеми бројот на нивната заедница. Дополнителен проблем биле и новите форми на употреба на земјиштето кои биле воведени од доселениците, со што значително ја смениле локалната екологија и тоа резултирало со осиромашување на ресурсите во природата, од каде домородното население ја обезбедувало храната и со тоа тие биле принудени повеќе да се потпираат на трговијата и да станат позависни од доселениците.⁶³

Што се однесува до односите помеѓу колонистите и северноамериканските Индијанци, тие често пати биле конфронтирачки со погубни последици. Доселениците најпрво биле убедени дека домородното население со нивното дивјачко однесување, несоодветна облека и живеалишта откако ќе ги запознаат придобивките на цивилизацијата и духовните удобности на христијанството, веднаш ќе посакаат да ја започнат нивната ментална и физичка трансформација, но праксата не го покажало истото.⁶⁴ Отпорот бил очигледен, па Англичаните како начин да се спротистават на домородното население, ги користеле тактиките со инвазија на непријателските населби, уништување на нивните села и залихи на храна и постојани закани за изгладнување. Заробениците што ги земале од ваквите напади, понекогаш биле егзекутирани, но почесто биле транспортирани во други колонии, како робови кои морале да служат неколку години, по чиј завршеток им било дадено бледо ветување за посакуваната слобода.⁶⁵ Ваквите безмилосни напади се коселе со нивните христијански ставови за „праведна војна“, но Англичаните сметале дека тоа е единствено средство за смирување на дивите домородци. Како резултат на ова, со истите методи и цели напаѓале и Индијанците, па така се случил и настанот познат како Големиот петок, кога во 1622 година, со масакарот во Вирџинија, 347 мажи, жени и деца безмилосно биле убиени од страна на Индијанците. Во ваквите конфликти Англичаните сепак

⁶³ Levine, *The British Empire*, p.45

⁶⁴ Morgan, *American slavery, American freedom*, p. 31

⁶⁵ Russell M. Lawson, *Servants and servitude* (Santa Barbara: Praeger, 2018), p. 19

излегувале како победници, умешно искористувајќи ги меѓуплеменските ривалства и нивното неединство. Меѓутоа, со текот на времето судирите помеѓу Европјаните и Индијанците станувале рамноправни, бидејќи Индијанците започнале да стекнуваат поголемо количество огнено оружје. Иако Англичаните се обидуваале оружјето да го држат подалеку од Индијанците, сепак трговците на оружје не го делеле истиот став, а се случувало Индијанците да добиваат оружје и од Холанѓаните и Швеѓаните, кои пак за возврат барале кожа или робови.⁶⁶ Со текот на времето, се случило оружјето да им биде достапно во толкав број, што до 1700 година речиси и престанале да ги користат стрелите. Сепак, не сите племиња влегувале во војна, туку некои како на пример домородците од Делавер, Пенсилванија, Њу Џерси и во Јужна Каролина го прифаќале англискиот авторитет, притоа смислувајќи стратегии за да ги заштитат нивните имотни права и културни наследства. За разлика од нив, Индијанците од внатрешноста кои ја гледале англиската експанзија како закана за нивниот традиционален начин на живот, се здружувале со Французите и Шпанците, кои покажале поголема почит кон домородната култура. Како резултат на ова, кај Англичаните се јавила жестока ормаза спрема Индијанците, како и фрустрираност зошто не можеле да ги спречат кражбите и нападите на нивните сопствени граници и ваквата омраза од стереотипи, ексалирала во воени злосторства и нивна демонизација до тој степен, што започнале да го убиваат и мирното население, па дури и христијанските Индијанци.⁶⁷

Ваквите непријателски односи ескалирале во една од најголемите војни помеѓу колонистите во Нова Англија и домородните Американци, која се случила во периодот од 1675 до 1676 година. Оваа војна, која според Англичаните претставувала најкрвавата индијанска војна, е позната како Војната на кралот Филип.⁶⁸ Несогласувањата се појавиле кога доселениците започнале да заземаат сè повеќе земја од домородното население, па така Плимут и заливот Масачусетс станале дом на околу 10.000 пуританци кои развиле

⁶⁶ Andrew Woolford, Jeff Benvenuto, Alexander Laban Hinton, *Colonial genocide in Indigenous North America*, (Duke University Press, 2014), p.53

⁶⁷ L. Purvis *Colonial America to 1763* (New York: Facts On File, 1999), p. 29-31

⁶⁸ Војната е именувана според Метаком, кој бил водач на племето Вампанаоги и кој го усвоил англиското името Филип, во чест на добрите односи помеѓу неговиот татко Масасоит и колонистите од Плимут.

голем милициски систем, а исто така, односите дополнително се затегнале зашто домородното население било постојано под притисок и инсистирање од страна на пуританците да се преобратат во христијани. Последниот настан кој ја прелил чаштата се случил во пролетта 1675 година, кога колонистите во Плимут предизвикале судир со домородното население со бесењето на тројца домородци, обвинети за убиството на Индијанец, кој им служел на колонистите како информатор. Ова го разгневило племето Вампаноаг, по што ги нападнало домовите на колонистите, убивајќи цели семејства, вклучувајќи ги и жените и децата. Кога колонистите влегувале во контранапад, Индијанците се засолнувале во мочуриштата и на тој начин ги напаѓале непријателите нанесувајќи им големи загуби.⁶⁹ Исто така, тие често пати знаеле да ги изненадат колонистите кои се повлекувале во шумите, зашто Индијанците ги знаеле сите патеки. Ваквата предност довела до деморализирање на колонистите, па сè поголем број на колонијални војници пребегнувале и регрутирањето на нови војници одело сè потешко. Во почетокот на 1676 година, на очајните колонисти им станало јасно дека нема да можат да победат без помош на индијански сојузници. Колонистите успеале да примамат некои индијански племиња да станат нивни сојузници, па така тие започнале да им помагаат на Англичаните, со што на некој начин војната на кралот Филип станала граѓанска војна помеѓу Индијанците. Тие дури започнале и да ги подучуваат колонистите како да се бранат од индијанските заседи и напади. Со ваквиот успех на колонистите, индијанскиот отпор започнал да опаѓа, кога едно по едно индијанско племе започнало да се предава, а најголемиот удар за Индијанците било убиството на нивниот водач Метаком, од страна на Индијанец кој соработувал со колонистите.

Во оваа војна загинале најмалку 2000 колонисти и четвртина од индијанското население во јужниот дел на Нова Англија, а исто така биле рушени и палени и нивните села и нивните залихи на храна.⁷⁰ Колонистите спрема Индијанците кои паднале во нивни раце, не се однесувале како воени заробеници, туку ги третирале како предавници, погубувајќи ги нивните поглавари, а останатите ги продавале како робови. Преживеаните

⁶⁹ Alan Taylor, *American colonies*, p.238-240

⁷⁰ E. Stannard, *American Holocaust*, p.115

Индијанци биле протерани на маргините на градовите во Нова Англија и со тоа станале невидливи и предвреме изумрен народ, додека пак некои пребегнале во Канада и Њу Јорк.⁷¹ Со овој настан можеме да заклучиме дека за жал Индијанците заради немањето на колективен идентитет и заради нивната расцепканост на племиња, биле искористени од страна на колонистите за манипулација и доминација. Така, кога колонистите станале побројни од Индијанците, Индијанците биле во дилема дали нивната безбедност ќе биде поголема во давањето отпор или во давањето поддршка на Англичаните.⁷²

Битниот момент кој треба да се спомене е тоа што доселениците, со текот на времето научиле да се чувствуваат и да се сметаат себеси како локално население, а нивните обиди за населување, ги сфаќале како начин за развивање на локалната цивилизација. Од таа причина, прашањето кое навистина било локално население, отсекогаш било брутално оспорувано во колонијалната американска историја.⁷³ Тоа што домородните Американци не функционираше во организирано општество налик на европските, наоѓа простор во „оправданоста“ дека со тоа домородците не претставуваат локално население. Меѓутоа, Англичаните кога пристигнале во новиот континент, не затекнале место во кое живеело население кое случајно се пронашло таму, туку го затекнале домородното население, кое секако дека живеело во своја организирана заедница, организиран живот, имало развиена трговија и дипломатија, свој јазик, култура и религија, иако сè уште немаат свој соодветен термин со кој може да се опишат, па најчесто се сретнуваат како „конфедерации“, „племиња“, „нации“ а некаде како здружени општества, од причина што сите биле со различен степен на култура и јазик, биле составени од луѓе од различни општества кои често се преселувале и се здружувале заедно за време на војни.⁷⁴ И веднаш тука се појавува и една друга, до ден-денес чувствителна тема, која знае да ги подели не само историчарите, туку и народите кои се засегнати од неа, а тоа е темата дали од страна на доселениците бил извршен геноцид врз затекнатото домородно население, кое иако немало колективен идентитет, сепак врз него се извршило физичко

⁷¹ Nicholas Canny, *The origins of empire*, p.214

⁷² Alan Taylor, *American colonies*, p.233-234

⁷³ Robert Blair St. George, *Possible pasts* (New York: Cornell University Press, 2000), p. 54

⁷⁴ Woolford, Benvenuto, Hinton, *Colonial genocide in Indigenous North America*, p.50

уништување, уништување на нивната култура, јазик, религија, економско постоење, личната безбедност, слободата, здравјето и достоинството, според утврден координативен план од различни активности и тоа не заради нешто што сториле, туку заради тоа кои биле или уште потрагично, заради она што стрителите ги сметале дека се.⁷⁵ Геноцидот врз домородното население најчесто се поврзува со болестите кои со себе ги довеле доселениците, болести поради кои цели домородни племиња престанале да постојат. Геноцидот кој се подразбира како смислено и намерно уништување на еден народ не се совпаѓа и со фактот дека европјаните ги довеле болестите смислено и со намера да ги пренесат и со тоа да го уништат домородното население, но тоа не значи дека Англичаните не ги искористиле овие болести во нивна корист, па оттаму некои историчари сметаат дека исчезнувањето на домородното население било „дело на злобата, а не на природата“ односно дека европејците воделе биолошка војна. Во корист на овие тврдења е настанот од 1763 година, кога востанието кое било кренато од домородното население, станало силна закана за британските гарнизони кои се наоѓале западно од планините Алегени. Загрижен за исходот на ваквото востание, врховниот командант на британските сили во Северна Америка, Сер Џефри Амхерст, му напишал писмо на полковникот Хенри Букет во кое вели: „Добро би било да се обидете да ги заразите Индијанците (со сипаници) и да ги искористите сите други методи кои ќе помогнат во нивното истребување“.⁷⁶ Како резултат на ова, Индијанците се наоѓале во една трауматизирана, обесхрабrena и дезориентирана ситуација налик на нуклеарна војна, во која целото семејство, пријатели и заедници им исчезнувале пред нивните очи. Ваквата ситуација колонистите ја искористиле за да употребат уште едно колонијално оружје против домородците – алкохолот. Домородците не биле навикнати на алкохолот и тешко го поднесувале, па заради тоа тој бил скоро исто толку смртоносен како и сипаниците. Колонистите биле свесни дека можат да ги искористат домородците кои станале зависни од алкохолот за полесно да се откажат од нивната земја, па поради тоа во колониите се носеле и обезбедувале десетици илјади литри на рум кој трговците буквално го истурале во грлото

⁷⁵ Исто, p.71

⁷⁶ <https://historynewsnetwork.org/article/7302> (21.08.2021)

на домородците.⁷⁷ Освен со алкохолот, исто така со масовните труења, убивањето и со нивното изгладнување како резултат на палењето и уништувањето на нивните годишни залихи на храна, нивната бројка се намалувала со силен замав. Крајната цел на колонистите се препознава и во нивните записи во кои велат дека нивната желба е домородците да бидат „истребени и да бидат избришани од лицето на Земјата“, како и тоа дека „тие се толку распрснати и уништени што повеќе не наликуваат на нација“.⁷⁸ Како резултат на ова, домородните племиња во различните региони за само еден век се намалиле некаде за околу од 91 до 97%.⁷⁹ Ваквото однесување на британската власт и доселениците, се става во рамка на еден забрзан геноцид, кој настојувајќи на сила да донесе буржоаска демократија во новиот континент, не може да најде на оправдување во историјата, па затоа се направила и прикладната споредба дека британската политика во Северна Америка запалила цела куќа, само за да испече една свиња.⁸⁰ Важно е да се спомене и разликата на бројноста помеѓу доселениците и Индијанците, која станувала сè повидлива со текот на времето. Имено, колонистите кои умирале заради болестите во новосоздадените колонии, гладот или од насилни причини, веднаш биле заменети со нови групи на Англичани кои се доселувале од Англија. Таквите групи на доселеници, поучени од грешките на нивните претходници, доаѓале со поголемо искуство и не само што полесно се навикнувале на животот во колониите, туку претставувале нова и свежа сила, која може да се спротивстави на умореното и расцепкано домородно население, кое истовремено се борело и со видливите непријатели како што биле доселениците но и со невидливите, како што биле болестите, еколошките катастрофи и гладот, па така немоќно и незаштитено станувало сè помалубројно, наспроти доселеничкото кое постојано било во пораст.

Но, и покрај честите конфликти и војувања помеѓу домородното население и доселениците, не смее да се изостави фактот дека Англичаните веднаш по нивното доаѓање во колониите научиле и прифатиле некои навики кои им користеле и им го олеснувале нивното секојдневие и прилагодување во Новиот свет, како што биле

⁷⁷ R. Polk, *The birth of America*, p.193

⁷⁸ Stannard, *American Holocaust*, p.102-105

⁷⁹ Исто p.121

⁸⁰ Horne, *The apocalypse of settler colonialism* p.14

новитетите во исхраната, земјоделието, искористувањето на билките како храна или лек и сл.⁸¹ Интересно е тоа што Англичаните постојано се обидувале да го наметнат и да го направат доминантен нивниот начин на живот, политика, религија и култура, кои со себе ги довеле од Англија, но се случило и обратното, со тоа што можеби несвесно прифатиле и започнале да негуваат дел од домородниот идентитет и трајно го позајмиле во создавањето на нивниот. Помеѓу доселениците имало и такви кои доброволно одбирале да живеат во домородните заедници, сметајќи дека кај нив има посилено чувство за заедница, поголема меѓусебна грижа и вредности. Имало и такви кои во услови на глад и неизвесност одбрале да се претопат во домородните заедници како единствен начин на преживеат. Нормално, како што кажавме погоре, отпорно не останало ниту домородното население, со тоа што некои и до ден денес успеваат да го зачуваат својот идентитет, но добар дел од нив во колонијалниот период доброволно, а некои под присила на околностите, се претопиле во животот на новодојденците. Несомнено е дека сите овие настани и случувања нè доведуваат до заклучокот дека Индијанците биле и сè уште се фактор без кого денешниот идентитет на Американците не би бил онаков каков што е и дека домородното население зафаќа едно големо и за жал трагично место во процесот на создавањето на истиот.

⁸¹ На овој начин започнал да се празнува и празникот денес познат како Денот на Благодарноста откако домородното население со поучувањето како да одгледуваат пченка, да направат јаворов сок, да ловат риби и да избгнуваат отровни растенија му помогнало на изгладнетите аџии во Нова Англија да ја преживеат првата зима. Во знак на благодарност аџиите направиле гозба со јадење подготвено со традиционалните зачини на домородците и со нивниот начин на готвење.

РОПСТВОТО ВО ТРИНАЕСЕТТЕ КОЛОНИИ

Кога зборуваме за ропството во северноамериканските колонии не можеме а да не го поврземе најпрво со суровоста, нечовечноста, трагедијата и безмилоста, кои за жал станале многу природни и секојдневни за колонистите во Северна Америка. Од друга страна, нормално е дека таквата суровост предизвикала и отпор кој бил резултат на најсилното природно чувство со кое не се стекнуваме, туку раѓаме, а тоа е желбата да се преживее. Преживувањето на Африканците во колониите претставувало секојдневна, често и индивидуална навидум мала борба или револуција, но сепак сосема доволна за одвреме навреме да се спротистават на колонистите, а и да се потсетат себеси дека не го заслужуваат ропскиот живот.

Огромниот број на африкански робови кое биле доведени во Новиот свет, станале дел од колонијалното северноамериканско општество и истото имало големо влијание врз развојот на колонијалната култура. Од друга страна, колонијализмот во Северна Америка, со негирањето на правата на Африканците, создал еден жесток расизам кој за жал целосно не е напуштен до ден-денес, што укажува на длабочината на таквиот проблем.⁸² За трагедијата која им се случила на Африканците кои биле доведени во Новиот свет, зборува и заклучокот на историчарот Џон Мурин, кој вели дека губитниците биле далеку побројни од победниците во трагедијата која зазела огромни размери, за кои се мислело дека ниту во фантазијата не можат да бидат достигнати.⁸³ Во однос на ваквата трагедија, минатите генерации на историчари најчесто ги раскажувале настаните од ропството од аспект на англоамериканците, односно како европејците ги перцепирале африканските луѓе, додека пак искуството на самите Африканци било практично отсутно од наративот, освен што биле споменувани како жртви на ропството.⁸⁴ Но, поширокиот поглед ни кажува како Африканците се вградиле во ткивото на општеството во Северна Америка и како тие се спротиставувале на ропството.

⁸² Horne, *The apocalypse of settler colonialism*, p. 14

⁸³ Taylor, *American colonies*, p.13

⁸⁴ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 336

Центрите за директен увоз на робови преку кои присилно биле преселени Африканци од Западна и Централнозападна Африка, биле реката Џејмс во Вирџинија и Чарлс Таун во Јужна Каролина, кој како град со едно од најголемите пристаништа во Северна Америка, станал познат како најдобро место за купување на африкански занаетчи и работници.⁸⁵ Но, ваквите центри не можеле да ја задоволат целосната побарувачка, па затоа меѓуколонијалната трговија во Карибите земала сè поголем замав.⁸⁶ Била создадена и таканаречената „триаголна трговија“ со која се правела трговска размена помеѓу Европа, Африка и Америка, од почетокот на XVI век до крајот на XVIII век. Главен фокус била трансатлантската трговија со робови, вклучувајќи го и движењето на стоки од Европа кон Западна Африка, каде европските трговци ги менувале стоките за робови. Трговците морале да носат соодветни добра кои требало да ги задоволат африканските трговци, зошто во спротивно, тие барале повеќе продукти во замена на еден роб. На тој начин, повеќе од 15 милиони африкански робови кои биле однесени во Америка, заминале за западните Инди, или во Централна и Јужна Америка, додека пак Северна Америка служела како секундарен пазар. Заради недостигот на работниците од белата раса, господарите на плантажите сè повеќе купувале африкански робови, кои со текот на времето станале подобра инвестиција, зошто во меѓувреме цената на слугите станала поскапа, земајќи предвид дека слугата би работел само четири години, а робот би останал доживотно.⁸⁷ Откако робовите биле продадени на аукција, бродовите се враќале во Европа, некои празни, но повеќето со американски производи, како на пример тутун, шеќер, рум, крзно, ориз, индиго, скапоцени метали и др.

Најголемиот број на робови транспортирани во британските колонии во Северна Америка, доаѓале од Западна Африка, на територијата на денешните држави Нигерија, Габон, Република Конго, Ангола, Бенин, Сенегал, Либерија, Гана, а многу помалку биле од Источна Африка и Мадагаскар. Нивните искушенија започнувале со нивното заробување и ставање во група со други заробеници, вразни со јажиња на рацете и вратот. Патувањето најчесто траело со недели па дури и месеци, за да по нивното пристигнување тие бидат

⁸⁵ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.179

⁸⁶ Gregory E. O'Malley, *Final Passengers* (North Carolina: The University of North Carolina Press, 2014), p. 171-172

⁸⁷ Alan Taylor, *American colonies*, p.187

продадени на европските трговци, кои ги сместувале на брод за Америка. Бунтовите на бродовите биле многу чести, па затоа трговците спровеле тактики за спречување на колективните востанија. Истовремено, заради нехуманите услови, за жал, голем бил бројот на жртви како последица на меланхолија, поради која робовите фрлајќи се од бродовите извршувале самоубиства.⁸⁸ Како резултат на тоа, повеќе од една третина од пренесените робови починале уште пред да стигнат до нивната дестинација, а уште повеќе откако ќе пристигнеле во Новиот свет, претежно од болести на кои порано никогаш не биле изложени. Бројот на починати бил застрашувачки, па од тие причини, британскиот парламент усovil закон со кој се регулирале условите на бродовите со робови и се предвидило ублажување на нивните страдања, но стапката на смртност и понатаму останала висока. После едно вакво исцрпувачкото патување, тие пристигнувале во Америка, каде нивната валкана облека била заменувана со чиста и биле ставени на изложба за продажба. При ваквите продажби, семејствата намерно ги продавале одделно, освен доенчињата кои останувале со своите мајки.⁸⁹ И откако биле продадени повторно нивните животи воопшто не биле лесни. И покрај долгите часови на принудна работа - шест дена во неделата, тие биле принудени самите да градат свое живеалиште, одгледувале храна за да се прехранат и правеле свои алишта од крпите кои им биле давани од страна на нивните господари. За да се спротистават на ваквиот начин на живот, робовите пронашле форми на отпор како што било смисленото незнаење, бавното работење, кршењето на алатки, насилното соочување со претпоставените и избегнувањето на одговорноста со тоа што често се однесувале како да не знаат да ракуваат со алатките или дека не ги разбирале упатствата кои им биле давани.⁹⁰ За да нанесат штета на дневниот профит на нивните сопственици, често знаеле и да побегнат, особено во најпотребните моменти како што било времето за берба, за по некое време повторно да се вратат назад, по што веднаш биле казнувани на најсуров начин.⁹¹ Односот и третманот на господарите спрема африканските и белите слуги бил различен, а за тоа зборува и примерот кога тројца

⁸⁸ M. Lawson, *Servants and servitude*, p.70

⁸⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 336;343

⁹⁰ Levine, *The British Empire*, p.17-21

⁹¹ Peter H. Wood, *Strange new land* (New York: Oxford University Press, 2003), p.74

слуги, од кои едниот бил Африканецот Џон Панч, побегнале од своите должности во Вирџинија, за по кратко време да бидат фатени. Белите слуги биле казнети со продолжување на нивната служба на неколку години, додека пак Панч од друга страна бил осуден на доживотна служба. Исто така, на господарите им било забрането да ги камшикуваат голи белите слуги, а од друга страна им било дозволено да брутализираат африкански роб, без страв од носење на некаква последица или казна, зошто доколку господарот го убиел африканскиот роб заради пружење на отпор или непослушност, тој не сносел никаква одговорност, туку истото се третираше како никогаш да не се случило.⁹² Како резултат на ваквото носење на одговорност над животот на африканските робови, камшикувањето, тепањето, силувањето и убивањето станало дел од нивната дневна рутина.⁹³ Сето ова било ставено и во законска рамка кога во 1660 година, заливот Чесапик ги поставил и законските основи со што се создала формалната структура на расното робство. Нормално дека ваквите законски основи оделе во прилог на робовладетелите. Имено, според англиското обичајно право, детето го земало статусот на неговиот татко, но за децата кои се родени од мајка робинка и татко робовладетел и ќе останат да служат како робови, се дозволил статусот да се добива и по мајчинска линија. Со ова, жените постојано биле сексуално злоупотребувани и силувани од страна на господарите, за да имаат деца кои ќе им робуваат.⁹⁴ За некои жени робинки, бременоста и раното мајчинство нудело поштедување од тешката работа, но сето тоа било заради економската добивка, а не заради сочувство спрема жените. Анализите од записите на плантажите укажуваат дека околу 54% од новороденчињата завршиле како мртвородени или пак смртноста се појавила во раното детство.

И покрај донесените закони и ужасните казни кои биле спроведувани над робовите, робовладетели биле свесни дека имало опасност од бунт. Се слушале гласини за востанијата и убивањето на белците од страна на робовите во местата каде Африканците биле во голем број населени. Проблем биле и Шпанците од Флорида, која се наоѓала јужно

⁹² Tomlins, *Freedom Bound*, p. 272

⁹³ Levine, *The British Empire*, p. 21

⁹⁴ James Oliver Horton, Lois E. Horton, *Slavery and the making of America* (New York: Oxford University Press, 2005), p. 33

од британската Каролина, кои ги поттикнувале робовите да пребегнат кај нив, да го прифатат католицизмот и да го спречат ширењето на англиските колонии. Најбитното што им го ветувале на робовите била слободата, по што голем број на робови побегнале во Шпанија и ги пополнувале местата на шпанската милиција, притоа напаѓајќи ја Каролина. На тој начин, во септември 1739 година, се кренал и бунтот западно од Чарлс Таун кај реката Стоно, при што робовите се упатиле кон Флорида. Овие африкански робови зад себе имале војничко искуство и знаеле да ракуваат со оружје, зошто пред да бидат заробени и донесени во Америка биле дел од војската на Конго.⁹⁵ Првиот ден патувале околу 16 километри, убивајќи и ограбувајќи, по што нивниот број сè повеќе растел, но кога се соочиле со милицијата кај реката Едисто, скоро половина од нив биле убиени, а останатите се разбегале.⁹⁶ Сè со цел да се обесхрабрат вакви бунтови во иднина и да се внесе страв кај африканското население, властите ги истакнале главите на погубените бунтовници пред јавноста.⁹⁷ После овој неуспешен бунт на робовите, англиските колонии донеле уште посурови закони, како што бил законот за забрана на робовите да сведочат, дури и под заклетва, закон со кој убиствата на робовите од страна на белците се сметало само како прекршок и законот со кој робовите можеле да бидат убиени доколку планираат бунт, прават заговор за бегство, а голема опасност за робовите било и доколку биле затекнати во правењето на отрови или поучување на другите робови за тоа како се прават отровите. Исто така, како резултат на бунтовите и востанијата, се засилиле патролите на милицијата и се поставиле фаќачи на робови кои биле овластени не само да ги пронаоѓаат, туку и да ги казнуваат пребегнатите робови.⁹⁸

Иако доаѓале од различни етнички групи, зборувале различни јазици и практикувале различни религии, Африканците имале заеднички културолошки нешта и тоа заедно со ропството, го олеснало нивното поврзување и создавање на семејства и заедници. До 1720 година донесените робови биле расфрлани на изолирани насади и претежно живееле во групи, каде мнозинството биле мажи. Истовремено, стапката на смртност била голема, па

⁹⁵ Исто, p.37

⁹⁶ Tomlins, *Freedom Bound*, p. 447

⁹⁷ Wood, *Strange new land*, p.79

⁹⁸ Marshall, *The eighteenth century*, p. 288

од овие причини африканското население не успеало да се репродуцира. Но, во подоцнежниот XVIII век, карактеристичен бил постојаниот прилив на нови африкански робови. Исто така, бројот на новородени Африканци бил многу зголемен и не само тоа, туку предност било и тоа што овие родени деца имале поголема шанса за преживување, заради имунитетот кој го добивале од нивните мајки. Тука помогнала и природата, со еднаквиот број на раѓања на машки и на женски деца, со кое се помогнало односот помеѓу половите да биде еднаков. Зголемувањето на африканските заедници исто така било резултатот и на Африканките, кои во раниот пубертет останувале бремени и раѓале деца. Што се однесува до склучувањето на брак, за разлика од европските родители, поробените африкански родители имале мала контрола врз брачните одлуки на нивните деца. Браковите се склучувале врз основа на меѓусебната привлечност, а истите требало да бидат одобрени од нивните господари, доколку двојката живеела на различни имоти. Најчесто тие ги одобрувале браковите, зошто биле свесни дека на тој начин брачниот пар ќе создаде потомство и ќе имаат поголема работна сила.⁹⁹ Секако дека колониите не пропуштиле и во семејните односи да стават јасна граница и да ја потенцираат расната разлика, па така ги донеле законите против расните односи и бракови, закони кои сепак не се однесувале и за сопствениците на робови. Така на пример, биле донесени закони во кои се укажува дека доколку некоја жена која припаѓа на белата раса, стапи во брак со африкански роб, може да биде принудена да му служи на господарот на нејзинит сопруг сè до неговата смрт. Законот пак донесен во Северна Каролина во 1741 година го спречувал „гадното мешање“ помеѓу белците и Африканците, додека пак во Вирџинија уште во 1630 година била донесена пресуда белец да искамшикува жена која го „осквернала“ нејзиното тело со Африканец.¹⁰⁰ Не само што биле забранети браковите, туку и односите помеѓу мажите и жените од различна раса, со што за припадниците на белата раса биле предвидени и казни како што биле камшикувањето и продавањето како робови.¹⁰¹ Иако законите биле строги и ригорозни, сепак историјата забележала повеќе примери со кои тие биле прекршувани и секако дека секој таков настан предизвикувал вознемиреност и осудување од страна на

⁹⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 353-354

¹⁰⁰ R. Polk, *The birth of America*, p.175

¹⁰¹ Horton, E. Horton, *Slavery and the making of America*, p.30

средината. Што се однесува до бројноста на африканското население во британските колонии на Северна Америка, со постојаниот прилив на робови до 1750 година, бројката достигнала скоро четврт милион. Нивниот број постојано расетел, па така од 1700 година кога претставувале 4% од населението во колониите, нивниот број до 1770 година пораснал на скоро 40%, па како резултат на ова, во годините на пресрет на Американската револуција, Африканците станале значителен дел од населението во британските колониите во Северна Америка.

Како што можеме да заклучиме, американското ропство било расно ропство во кое на Африканците им било јасно дека во нивниот нов свет, белците биле на врвот а Африканците на дното, па така асоцијацијата на нивната боја со инфериорноста се развивала брзо. Нехуманиот однос на господарите спрема робовите, се должел и на сигурноста во постојаниот прилив на африкански робови, кој знаеле дека нема да запре без оглед на нивното однесување. За разлика од односот спрема африканските робови, господарите доста внимателно се однесувале спрема англиските слуги, зашто доколку со нив имале нефер и некоректен однос, информациите секако дека ќе пронајделе начин да стигнат до Велика Британија, со што би си направиле штета себеси.¹⁰²

Но, како што можеме да заклучиме од текстот на робот Алберт Укавсав Гронисоав, по потекло од северна Нигерија, во кој ги опишува неговите чувства, сето ова не ги спречувало Африканците да го запрат копнежот кој го имале за просветлувањето. Таквата желба и покрај збунетоста од новата средина, можеме да ја насетиме во речениците: *„Никогаш не сум бил толку изненаден во животот, како кога за првпат го видов мојот господар како чита и како разговара со неговата книга. Мислев дека тоа е разговор, зошто како што забележав тој ја гледаше книгата и ги мрдаше неговите усни. Посакав книгата и со мене да разговара, па затоа кога мојот господар заврши со читањето, го следев до местото каде ја остави книгата, силно воодушевен од неа, и кога никој не ме гледаше ја отворив и ја ставив до моето уво со голема надеж дека ќе ми каже нешто. Ми беше многу криво и бев разочаран кога сфатив дека не зборува и ми се чини дека секој*

¹⁰² Н. Wood, *Strange new land*, p.31

и сешто ме презира само затоа што сум црнец."¹⁰³ Иако не знаеле да пишуваат и читаат, несомнена е големата способност и улога на африканските робови во производството и во развивањето на колониите. Африканците директно го помогнале одгледувањето на оризот како култура во Јужна Каролина, која ја одржувала економијата на таа колонија, како и одгледувањето на тутун во регионот Чесапик. Во Нова Англија, робовите работеле како домашни слуги на малите фарми или како работници во градовите и пристаништата. Но, не сите Африканци во англиските колонии во Северна Америка биле робови. Некои успеале да ја стекнат својата слобода како награда за лојалноста на подолг временски период. Другите пак, биле ослободени зашто биле исцрпени и немоќни да работат, иако ова било спротивно од законот. Бројката на слободни Африканци во Јужна Каролина бил само 1% од вкупното население, додека пак во Вирџинија била помеѓу 2-3%, па така познат е и примерот за слободниот африканец Ентони Џонсон, кој во Вирџинија во 1640 година поседувал своја плантажа од 250 хектари земја и со тоа станал познат како „црниот патријарх”.¹⁰⁴ На север, бројот на слободни Африканци бил поголем, со што во Конектикат околу 20% уживале статус на слободни, додека пак во Њу Јорк процентот бил многу помал, околу 7% од вкупното население. Но, тешкиот живот што го имале и како слободни луѓе, често правел тие самите да се вратат како робови. Причините биле тоа што жените не можеле да се омажат ниту за белец ниту за заробен Африканец, тоа што Африканците не можеле да гласаат, да извршуваат функции, биле исклучени од милицијата, им било забрането да користат оружје, имале големи економски притисоци, биле малтретирани од соседите, уценувани и често пати грабнувани.¹⁰⁵ Што се однесува до религијата, голем број од робовите пристапиле кон баптистите, кои од 1750 година им давале значителна помош на робовите. Баптистите кои не биле робовладетели, биле многу похумани во однесувањето спрема Африканците, па заради ваквиот однос и заради баптистичкото учење кое ветувало универзално спасение, како и употребата на пеење и играње во практиката на баптизмот кои им биле познати на Африканците од нивните претходни религиозни практики, придонеле голем број на Африканци да пристапуваат кон баптизмот. Останатите

¹⁰³ Olwell and Tully, *Cultures and identities in Colonial British America*, p.73-74

¹⁰⁴ Saari, *Colonial America Almanac*, p.61

¹⁰⁵ Middleton and Lombard, *Colonial America, a History to 1763*, p. 359-360

христијански групи биле многу внимателни околу ширењето на христијанството помеѓу робовите, зошто сметале дека тоа им нанесува штета на работата на плантажите, од причина што доколку робовите би станале христијани наместо да работат во недела на полето ќе мора да присуствуваат во црквите. Стравот бил уште поголем доколку со нивното христијанизирање би се дозволило робовите да присуствуваат на верските собири и состаноци, со што би им се дала можност да направат заговори за кревање на бунт.¹⁰⁶

Африканците во колониите не се бореле само да го зачуваат својот живот или да ја стекнат својата слобода, туку се бореле и да го зачуваат својот културолошки идентитет преку кој ја покажале и политичката непокорност.¹⁰⁷ Начинот на живот кој Африканците го имале во колониите, придонел да изградат свој афро-американски идентитет и своја култура изградена од африкански елементи. Ваквиот идентитет од многумина историчари се објаснува со патувањето на робовите од Африка, односно од „заостанатоста“ до „просветленоста“ или културализацијата, додека истовремено се бореле да ги задржат својот личен интегритет и чувството за себе наспроти надмоќта на асимилацијата. Макоотрпната работа која траела од зора до самрак успевале да си ја олеснат со песните и со специфичниот ритам и музика (од кои подоцна се развиле нови музички правци, џезот и блуз музиката) преку кои го опевале тешкиот живот, но истовремено биле и начин да не забораваат кои се и од каде доаѓаат. Музиката, музичките инструменти, пеењето и танцувањето биле составен дел од африканската култура, како и раскажувањето како усна традиција. Меѓутоа, со текот на времето новите генерации кои се родиле во Северна Америка, кои никогаш не ја виделе ниту посетиле Африка и кои биле воспитувани во западната средина, започнале полесно да се идентификуваат со англиското општество кое пак за жал, никогаш во целост не ги прифатило Африканците, со што кај нив се создала двојната свест, односно нецелосната идентификација со општеството во северноамериканските колонии.¹⁰⁸ Од друга страна, несомнено е дека Африканците со нивниот идентитет влијаеле и во начинот на живот во колониите во Северна Америка, во

¹⁰⁶ R. Polk, *The birth of America*, p.183

¹⁰⁷ Olwell and Tully, *Cultures and identities in Colonial British America*, p.71-72

¹⁰⁸ Исто, p.83-84

кои дале огромен придонес во идеите и дизајнирањето на алатките, ги создале големите кружни корпи од трски, вовеле африкански методи на вкусови и готвење¹⁰⁹, а истовремено е забележливо влијанието кое го имале во областа на јазикот, односно кога одредени африкански зборови и начини на говор, започнале да се користат во говорниот јазик на луѓето од белата раса. На тој начин, се создала една африканско-американска култура која настанала со носењето на Африканците од различни културни средини во заедничките бродови до Америка, каде започнале да комуницираат и создаваат нови методи на комуникација и начини на толкување на нивниот живот, нивните верувања и судбини, со што се зачнала една нова култура.¹¹⁰

И покрај напредокот на САД во денешната борба против расната неправда јасно е дека и со укинувањето на ропството, тоа сè уште има влијание врз Американците. Како такво, тоа имало голема улога во обликувањето на денешната култура, идентитет, историја и наследство, па и покрај тоа што долго време се негирало неговото сеќавање, тоа стана дел од темелите на политичкиот и социјалниот систем. Прашањето остава горчина и до ден-денес: зошто доселениците, кои и самите ја посакуваа и величаа слободата имаа толкава толеранција спрема развојот на ропството? Горчината е уште поголема, кога ќе го видиме придонесот што го имаат дадено Африканците за американското општество досега, во науката, литературата, музиката, уметноста и политиката, и таквиот придонес веднаш нè тера на размислување дека сигурно тој би бил уште поголем и побогат, доколку Африканците не биле со векови силно туркани на маргините во општеството.

¹⁰⁹ Horton, E. Horton, *Slavery and the making of America*, p.37-41

¹¹⁰ Olwell and Tully, *Cultures and identities in Colonial British America*, p.72

ТРИНАЕСЕТТЕ КОЛОНИИ

Англиските колонии во Северна Америка можеме да ги набљудуваме од две страни. Првата е онаа која претставувала главна и основна цел на империјалната политика на Велика Британија, со која тежнела преку одгледувањето на култури во колониите да се ослободи од зависноста за снабдување на стока и производи од пазарите на непријателските земји. Следствено на ова, таа истовремено морала да ги вложи сите воени и политички напори да ги држи непријателите што подалеку од Новиот Свет, во кој сакала таа да биде единствен господар. Додека првата страна е со многу едноставен концепт и јасна цел, втората е навистина посложена, покомплексна и непредвидлива. Таа припаѓа на доселениците, за кои колониите не претставувале само плантажи, одгледување на тутун, ориз и шеќер, а со тоа тие не претставувале инструмент и не биле секогаш спремни да дадат жртва за исполнување на британската политика, која не секогаш го земала предвид нивното општо добро и задоволство. Па така, кога зборуваме за создавањето на идентитетот во Тринаесетте колонии, не можеме а да не го објасниме нивниот развој, подемот, но и честите падови на колонијалниот процес, како и специфичноста на секоја колонија во нејзината политичка и религиозна определба, процеси кои иако започнале да се развиваат во согласност со законите од матичната земја, со текот на годините зазеле еден свој правец, кој целосно одговарал и на карактерот на самото население – похрабар и многу поамбициозен од оној во Велика Британија. Сето она што се случувало во колонијалниот живот, како на пример поголемата достапност на образование и на образовните институции, поголемиот удел во политичкиот живот на населението, нискиот социјален праг за да секој може да се вклучи во политичките одлуки, помалиот јаз помеѓу богатите и сиромашните, како и можноста секој да си го најде своето место во повисоките политички кругови без разлика на неговото потекло, било толку далечно и незамисливо за населението во Велика Британија.

Иако колониите имале свои посебни специфики и карактеристики кои прават да не можеме во целост да ги споредиме една со друга, бидејќи сите на различен начин го следеле својот развој, сепак, тие сите заедно застанале на спротивната страна од

карактерот на англиското општество. Ваквите суштински разлики помеѓу нив и Велика Британија, кои напоредно со зацврстувањето на колониите станале подлабоки, не претставуваат ништо друго, освен почеток на идентитетот на еден народ, кој во почетокот се чинел дека никако не може да ја заборава и преболи матичната земја, за подоцна никако да не може да си ја пронајде сличноста и поврзаноста со истата. Некогашните граѓани од втор ред во нивната матична татковина, сега во првите редови го бранеле зачетокот на нивниот нов идентитет, во кој како мозаик успеале на совршен начин да се вклопат сите различности во Тринаесетте колонии и секоја од нив да најде свое место.

ОСТРОВОТ РОАНОК

Со шпанските истражувања од 1570 и 1571 година, заливот Чесапик бил познат за европјаните како одлична локација за градење на колонија, особено затоа што пристаништата биле заштитени со длабоки води. Сепак, во овој период заливот не доаѓал предвид за населување на Англичаните, заради стравот од евентуален напад од страна на Шпанците, како нивни чин на одмзада. Во тоа време, единствено островот Роанок претставувал најпогодно место за создавање на англиска колонија, а идејата за нејзиното создавање била дело на Сер Волтер Роли во 1580 година. Ваквата колонија би послужила за две цели, и тоа - за да биде темел на англиската колонизација во Северна Америка и да биде база од која Англичаните би можеле да вршат напади против шпанските бродови.¹¹¹

Откако полубратот на Волтер Роли, Хемфри Гилберт, се удавил во водите на Атланскиот океан во 1583 година, Роли го прифатил патентот на Гилберт за основање на населба во Северна Америка. Тој бил образован човек, кој зад себе имал големо воено искуство, а истовремено бил и омилен дворјанин на кралицата Елизабета, од која бил награден со големи имоти и приходи.¹¹² Тој најпрво спонзорирал експедиции, командувани од Филип Амадас и Артур Барло, кои испловиле на 27 април 1584 година, сè

¹¹¹ Gordon S Wood, *The idea of America, reflection on the birth of United States* (New York: The Penguin Press, 2011), p.101.

¹¹² Tony Williams, *The Jamestown experiment* (Naperville: Sourcebooks, 2011), p. 22

со цел да направат истражување на брегот на Северна Америка.¹¹³ Тие успешно се пробиле преку Западните Инди и на почетокот на јули, пристигнале на бреговите во Северна Каролина, каде воспоставиле контакт со жителите на островот Роанок и околината. Пред да заминат, тие убедиле или пак принудиле, двајца тамошни жители по име Мантео и Ванчесе да ги придружуваат назад во Англија, сè со цел да дознаат повеќе информации за начинот на живот, областа, јазикот и сл. за кога наредната година ќе пратат експедиција, да може да се воспостави постојана база на островот. Меѓутоа, Роли бил спречен од страна на кралицата во планот да исплови кон Новиот Свет, па заради тоа на 9 април 1585 година, на негово место го пратил неговиот братучед и поморски командант, сер Ричард Гренвил, да исплови со шест бродови кои носеле околу 600 луѓе.¹¹⁴ И кралицата Елизабета I помогнала финансиски во ваквиот потфат, па дури и им го позајмила нејзинот брод Тигар, да биде предводник во експедицијата. На овој начин се овозможило откривањето на карактеристиките на Атлантското крајбрежје, едни доста важни информации кои биле во мирување уште од последните истражувања од 1500-та година. Доста значаен придонес направил Сер Волтер Роли со изработката на првата детална мапа на англиска Америка, додека пак Џон Смит успеал да се рангира како еден од најважните креатори на мапи, со создавањето на доста прецизни прикази за заливот Чесапик и Нова Англија.¹¹⁵ Не помалку значајни биле истражувањата на англискиот математичар и астроном Томас Хериот за географските карактеристики на островот Роанок, белешките кои ги водел за домородните Американци и извештаите за новооткриената земја со кои сакал да ја поттикне англиската колонизација во Северна Америка.¹¹⁶ И на крај, секако дека значајни биле и скиците на Вајт, на кои прикажувал сè што гледал пред себе, како на пр. ракови, пеликани и ананаси.¹¹⁷ Иако ова место било карактеристично со опасни јата на риби и долги песочни брегови, сепак гарантирало безбедност од шпанските напади. Проблем со кој се соочувале доселениците бил песокот, кој им отежнувал на англиските бродови да носат залихи или да товарат добра, а со неплодната почва не можеле да огледуваат никакви култури, па

¹¹³ S. Morgan, *American slavery, American freedom*, p. 36

¹¹⁴ Lamont, *The forty years that created America*, p.28

¹¹⁵ L. Purvis *Colonial America to 1763*, p. 269

¹¹⁶ Saari, *Colonial America Almanac*, p.376

¹¹⁷ Gaskill, *Between two worlds*, p.18

следствено на тоа немале храна за да преживеат. Ваквиот мал земјоделски потенцијал во прво време не ги уплаши доселениците, зашто сметале и очекувале дека ќе бидат хранети од локалното домородно население, а тоа биле Индијанците од Алгонквија. Но, нивните односи не биле пријателски, а причина за тоа бил инцидентот што се случил кога при истражувањето на островот од страна на Англичаните се случило да исчезне сребрена чаша, по што следела суровата одмазда на Гренвил, кој запалил цело индијанско село. Меѓутоа и покрај меѓусебните судири, односите помеѓу Англичаните и Индијанците продолжиле да биде подносливи. Набрзо, Гренвил заминал од островот и го оставил Ралф Лејн со приближно 100 мажи да живеат на островот, а за сето ова време Хариот и Вајт продолжиле да собираат значајни информации за нивните извештаи. Сепак, постојаните сомнежи кои ги имале Англичаните спрема Индијанците ги влошиле нивните односи. Кога залихите на храна станувале сè помали и поскудни, Лејн бил сигурен дека тоа е заговор од страна на Индијанците, по што го убил поглаварот Вингина и голем број на негови луѓе.¹¹⁸ После ваквиот суров потег, останатите индијански заедници одбиле да продолжат да тргуваат со Англичаните, со што недостигот на храна станал голем проблем. Како резултат на постојанот глад и немањето услови да се преживеат, поголем дел од колонистите за брзо време ја напуштиле колонијата.

Вториот обид за оживување на оваа колонија бил во 1587 година, кога Сер Валтер Роли и неговите соработници испратиле нова група на колонисти со цивилниот водач Џон Вајт,¹¹⁹ а овој пат тој со себе понесол мешана група на колонисти составена од мажи, жени, земјоделци и трговци. Меѓутоа Вајт и групата колонисти никогаш не пристигнале таму, зашто биле пресретнати од морнари кои им ја пресекле нивната рута па биле принудени да се вратат назад. Подоцна, Вајт се вратил во Англија за да организира нова експедиција, која би пристигнала како помош за населбата, но по низа на повеќе несреќи, неговото враќање било постојано одложувано сè до 1590 година, кога ја пронашол населбата напуштена.¹²⁰ Не можејќи да бара преживеани, Вајт бил принуден да ги препушти

¹¹⁸ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.42-43

¹¹⁹ Taylor, *American colonies*, p. 153-154

¹²⁰ L. Purvis *Colonial America to 1763*, p. 210

изгубените колонисти на нивната нејасна судбина. Претпоставката е дека или колонистите го напуштиле Роанок и заминале на друго место или во борбата за преживување, немајќи друга опција, им се приклучиле на Индијанците.¹²¹ Исчезнувањето на колонијата само неколку години откако била создадена, сè уште е една од најголемите мистерии на континентот. Меѓутоа, ваквиот неуспех им пружил на Англичаните можност да ја увидат нивната способност за колонизација. Иако ваквото искуство им укажа на сериозни ограничувања во снабдувањето со залихи на прекуокенаските населби, тоа им овозможило да се здобијат со значајни информации за регионот. Работата и искуството на Вајт обезбедиле непроценливи записи за земјата, луѓето, околностите во Новиот Свет и начини за решавање на потенцијалните проблеми.¹²² Секако дека најважната поука била дека ваквите потфати барале сериозни финансии и дека без нив последиците би биле катастрофални, особено доколку по населувањето на доселениците за брзо не се пронајдат стоки со кои ќе можат да ги повратат инвестициите.¹²³

КОЛОНИИТЕ ВО ЗАЛИВОТ ЧЕСАПИК

Џејмстаун

Компанијата Вирџинија била таа што го презела првиот чекор за создавање на населба во заливот Чесапик, наречена Џејмстаун (во чест на кралот Џејмс I), зашто според шпанските прикажувања овој залив бил богат со злато и минерали и истовремено со текот на времето станало место каде нападите од шпанските непријатели биле помали, па така далечината на заливот Чесапик од Карибите претставувала заштитна бариера против шпанските воени дејствија.¹²⁴ Чесапик бил залив кој нудел добри пристаништа, пловни реки и плодна земја, а истовремено претставувал сложен систем на водни патишта од слатководни реки, кои имале изобилство на риби, школки, растенија за јадење и животни за ловење. Реките кои течеле од југ на север биле именувани од страна на Англичаните

¹²¹ Thomas S. Kidd, *American colonial history* (Michigan: Yale University Press, 2016), p.79

¹²² Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.65-66

¹²³ Bailyn, *The Barbarous years*, p.48

¹²⁴ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.71-72

како Џејмс, Јорк, Рапаханак и Потомак, додека пак широка крајбрежна рамнина била населена со домородните жители, кои ја сочинувале Конфедерацијата Паухатан,¹²⁵ сојуз од околу 32 алгонквински заедници, предводени од истоимениот водач Паухатан.¹²⁶ Тие живееле и се прехранувале од хортикултурата, риболовот, ловот и собирањето на плодови. Во текот на зимата живееле во села составени најмногу до двесте жители, зафаќајќи од дваесет до триесет куќи. Во пролетта пак, се распснувале во помали и расфрлани логори, за да ловат риби и да собираат школки. Во летниот период се враќале во селото, за да ги обработуваат полињата со грав и пченка, а на есен ловеле птици и елени, додека пак жените собирале јаткасти плодови, корени и бобинки. Индијанците кои имале потреба да се заштитат од гладот кога црвите ќе ја нападнале пченката, но често пати и од добро вооружените и секогаш гладни колонисти, секогаш чувале одредени залихи на храна.

Што се однесува до односите со колонистите, првично Индијанците Паухатан од една страна биле воодушевени од новодојденците, особено од нивните метални алатки и оружје, кои биле далеку подобри од нивните направени од камен и наместо да се борат против нив, тие сакале да ги направат нивни сојузници во борбите против непријателите. Но, од друга страна тие научиле да не им веруваат премногу на европјаните, поаѓајќи од нивното претходно искуство со нив. Но, она што не можеле да го предвидат е тоа дека првите колонисти се само мал дел од илјадниците кои допрва ќе доаѓаат, со намера да направат трансформација на земјата, нивно асимилирање и уништување на нивниот свет.¹²⁷

Експедицијата организирана од Лондонската Компанија, која пристигнала на овие простори на 26 април во 1607 година, била составена од 144 колонисти и членови на екипажот, кои откако пристигнале поставиле крст на брегот за да го најават нивното присуство на домородниот народ.¹²⁸ Целиот екипаж бил составен од мажи, од различен слој на население, аристократи, лекари, војници или поранешни војници, занаетчи и

¹²⁵ Оваа конфедерација претставувала политички, социјален и воен ентитет составен од над 30 племиња на домородни Американци кои зборувале алгонквиски јазик

¹²⁶ L. Purvis, *Colonial America to 176*, p.216

¹²⁷ Taylor, *American colonies*, p. 155-160

¹²⁸ Kidd, *American colonial history*, p. 88

работници.¹²⁹ Компанијата Вирџинија за водачи ги назначила Вартоломеј Госнолд, кој бил промотер и истражувач, неговиот братучед Едвард Марија Вингфилд, кој бил избран за претседател на Советот на Вирџинија, капетанот Џон Ретклиф, како и капетаните Џон Мартин, Џорџ Кендал и Џон Смит. Токму Џон Смит можеме да го земеме како пример за тоа дека замислата на ваквите водачи за колонијален потфат во Новиот свет била лесно остварлива, бидејќи Смит со неговите бројни државни функции немал потешкотии да ги оствари ваквите желби за глобални патувања и трговија, а секако дека му помогнале и другите моќни и влијателни мажи кои биле дел од Владата и кои дале поддршка за ваквата визија.¹³⁰

На самиот почеток по пристигнувањето на доселениците сè одело добро, па дури и Паухатанците биле гостопримливи и нуделе храна за дојденците. Колонистите започнале да го расчистуваат теренот за градење на живеалишта и за одгледување на земјоделски култури, додека за тоа време капетаните очекувале да пронајдат богатства со злато и бисери. Задоволството на колонистите може да се почувствува и во извештаите на Смит, во кои го опишува местото како пријатно со рамнински ридови и плодни долини, како и со извори обраснати со дрва и плевел.¹³¹ Со ваков ентузијазам, капитенот Њупорт заминал за Англија, каде однел примероци од локалните производи како што биле иверицата, сасафрасот и металната руда. Меѓутоа, реалноста подоцна се покажала како сосема поинаква, по што првите знаци на неволја се појавиле кога самиот Паухатан ги нападнал доселениците, најверојатно, со цел да ги тестира нивните воени способности. Поголема наклонетост не им покажала ниту самата природа, ниту пак климата на која доселениците не биле навикнати. Тие со себе донеле типична англиска облека, која не била соодветна ниту за влажните лета, ниту пак за студените зими.¹³² Проблем била и местоположбата покрај мочуриштата, која била одлична за одбрана од непријателите, но истовремено и место во кое тлееле многу болести, како на пример тифусот и маларијата, кои се

¹²⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p. 55-56

¹³⁰ Williams, *The Jamestown experiment*, p. 33

¹³¹ Gaskill, *Between two worlds*, p. 12

¹³² Bailyn, *The Barbarous years*, p. 64

пренесувале преку комарците.¹³³ Плитките бунари биле контаминирани со солена вода, изложувајќи ги жителите на труење со сол, особено во лето кога нивото на водата во реките било ниско. Водите исто така го задржувале губрето и изметот, со што колонистите почнале да патат од дезиориентација и тифусна треска. Регионот страдал од силна суша, па борбата за храна станала доста тешка. Здравите колонисти одбивале да огледуваат пченка, зашто како аристократи никогаш немале работно искуство, додека пак оние кои што дошле како скитници знаеле да преживуваат со питачење и крадење, но не и со работа.¹³⁴ Колонистите повеќе сакале да копаат злато и минерали, сè со цел брзо да се збогатат, а за тоа време да бидат хранети и издржувани од Индијанците, зашто всушност и самите промотери пред да тргнат од Англија им укажувале и ги уверувале во тоа. Во Лондон, Компанијата Вирџинија водеа своја пропаганда и вршела цензура на информациите кои доаѓале од Новиот свет. Во нејзина одбрана, таа убедувала дека никој не смеел да очекува чуда и дека не било фер да се споредуваат англиските и шпанските достигнувања. Писмата кои биле праќани од иселениците во Џејмстаун, најпрво биле изменувани, па потоа објавувани. Но, сето ова паднало во вода, кога во 1608 година, Вингфилд се вратил во Лондон и започнал да ги обвинува неговите непријатели (меѓу кои бил и Џон Смит), за тешката положба во која се наоѓале доселениците во Џејмстаун.¹³⁵ После ваквите случувања Компанијата од Лондон била на работ на банкрот и се чинело дека целиот колонијален потфат можел да пропадне.

Во меѓувреме колонијата успеала да ја преживее првата зима, благодарение на одлуката на Паухатан да тргува и да воспостави дипломатски односи со еден од лидерите на колонијата – Џон Смит. Смит бил единствениот член на раководството кој не бил избран за капетан заради неговиот стаус или врски. Напротив, по карактер бил проблематичен и за време на патувањето до Северна Америка дури бил и обвинет за бунт. Бил осуден на бесилка но во последен момент бил спасен, кога Гонсолд и пречесниот Роберт Хант се произнесле во негова одбрана. Но Смит, од тој момент наваму, станал омразен, па како заробенник во синџири пристигнал на островот, кога од повелбата која била запечатена во

¹³³ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p. 142

¹³⁴ Taylor, *American colonies*, p. 162

¹³⁵ Gaskill, *Between two worlds*, p.19

ковчег, всушност се дознало дека бил избран за водач на населбата.¹³⁶ Како водач на населбата, тој ги зел работите во свои раце и заедно со неговите соработници започнале да прават план за заробување на поглаварот Паухатан, кој упорно ги одбивал поканите за посета на Џејмстаун. Наместо тие да го заробат него, Џон Смит паднал во нивна заседа, по што станал и нивни заробеник. По два дена, бил одведен пред поглаварот Паухатан, каде се извршил ритуал за негово убивање. Исценираната лажна егзекуција била прекината од ќерката на Паухатан – Покахонтас, за која Смит сосема погрешно разбрал дека всушност тој бил спасен неа.¹³⁷ Американските историчари од деветнаесеттиот век, го прикажиле овај настан како романса, но она што навистина се случило е тоа дека над Смит бил изведен ритуал, кој вклучува негова симболична смрт и негово пристапување во Конфедерацијата на Паухатан. По ваквиот настан со Џон Смит, тој не само што бил „спасен“ од Индијанците, туку тие исто така се сложиле да тргуваат со доселениците. Но, зошто Индијанците се согласиле да им обезбедуваат храна на Англичаните, со која би им го спасиле животот? Причината била тоа што Паухатанците знаеле дека европјаните се опасни и потенцијално вредни сојузници кои имале вредни добра за тргување и моќно оружје, па заради тоа тие ги сакале колонистите како нивни сојузници, за одбрана против бројните непријатели и конкуренти.¹³⁸ Меѓутоа, Смит откако се вратил во Џејмстаун, продолжил да ги малтретира Индијанците и да бара пченка, а за возврат на тоа Паухатан смислено ги држел колонистите во Џејмстаун, кој постојано бил зафатен со болести, додека здравите и поплодни места ги држел на далечина. Тој тргувал со Џејмстаун, но истовремено и вршел напади врз колонистите, за кои никогаш не ги признал и ги правдал како напади кои биле надвор од неговата контрола. Како одмазда, колонистите во 1610 година, на чело со капетанот Џорџ Перси, уништиле цело село со најмалку 65 жители, палејќи ги нивните домови и полиња со пченка. Исто така, ги заробиле и убиле жената и децата на нивниот поглавар. И наместо да ја искористат пченката тие ја уништитле, сè со цел да ја покажат нивната сила на останатите индијански племиња. Колонијалните водачи ја примениле истата брутална политика на бесење, палење и стрелање и кон сопствените колонисти, кои заради гладот и болестите

¹³⁶ M. Lamont, *The forty years that created America*, p.74

¹³⁷ Taylor, *American colonies*, p. 162

¹³⁸ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.58

преминувале кај Индијанците. Колонистите кои се затекнале во очајна состојба, за да се прехранат го јаделе целиот добиток, вклучувајќи ги и коњите, а често пати го згаснувале гладот и со мачки, стаорци и глувци. Постојат и записи во кои стои дека колонистите немајќи друг избор, започнале да ги јадат и телата на мртвите. За трагедијата да биде уште поголема, водачите на Џејмстаун постојано укажувале и се жалеле дека доселениците наместо да садат некои култури за да се прехранат, тие се забавувале секојдневно по улиците.¹³⁹ Кога ваквите информации сигнале и до кралот во Англија, тој решил да интервенира, па во јуни 1610 година година во Џејмстаун пристигнал Де Ла Вор, како и четирите брода предводени од сер Томас Гејтс. По доаѓањето на Де Ла Вор, условите во Џејмстаун започнале да се подобруваат. Како поттик за доселениците да бидат поанагажирани околу подобрувањето на условите во Џејмстаун, бил потегот на гувернерот Дејл кој одлучил на постарите доселеници да им даде по еден хектар земја за обработување, а тие за возврат морале еден месец во годината да работат и придонесуваат за заедницата и да даваат извесна количина на жито.¹⁴⁰ Тврдината била обновена а куќите биле отпорни на вода благодарение на индијанските вештини,¹⁴¹ со што Џејмстаун станува пример за тоа дека доселениците биле зависни од земјоделските како и градежните методи за нивно преживување, па биле приморани постојано да учат од нив и истите да ги применуваат во секојдневниот живот.¹⁴² Меѓутоа, тоа не била доволна причина за нивно помирување, туку напротив конфликтите помеѓу колонистите и алгонквијците не запреле и достиггле кулминација кога Англичаните ја заробиле омилената ќерка на Паухатан, Покахонтас. Таа била држена во заробеништво во Џејмстаун и по извесно време ја прифатила христијанската вера и со тоа го добила новото име Ребека. Се омажила за Рон Ролф во 1614 година, по што Паухатан, уморен од постојаните борби вклучил мир со Англичаните. Ролф и Покахонтас заминале во Англија во јуни 1616 година, во придружба и на други Индијанци,¹⁴³ за да привлечат поголеми инвестиции и поддршка за колонијата од Круната. Меѓутоа, таа се разболела и починала во 1617 година во Англија, а по една година

¹³⁹ Kidd, *American colonial history*, p. 82

¹⁴⁰ R. Polk, *The birth of America*, p.111

¹⁴¹ Gaskill, *Between two worlds*, p.27

¹⁴² Saari, *Colonial America Almanac*, p.217

¹⁴³ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.234

почина и нејзиниот татко, за потоа да биде наследен од неговиот брат Опеханканог, кој силно ги презирал колонистите,¹⁴⁴ и кој извршил масакар врз доселениците, убивајќи околу една третина од целата заедница.¹⁴⁵

Мериленд

Колонијата Мериленд е уште еден пример на ризичниот експеримент за создавање на американска креација, потпирајќи се на најновите знаења од Новиот свет, но истовремено следејќи го и козервативниот социјален модел. Имено, во 1632 година Круната одвоила околу 800.000 хектари земја во северниот дел од заливот Чесапик, за создавање на втората колонија именувана како Мериленд, во чест на кралицата на новиот крал, Чарлс I (1625-1649).¹⁴⁶ Она што било поразлично од управувањето со Џејмстаун, било тоа што Мериленд не била управувана од група на трговци, туку оваа колонија била под управа на омилениот кралски аристократ и политички сојузник, Сесил Калверт, вториот лорд Балтимор.¹⁴⁷ Лордот Балтимор со оваа колонија сакал да стекнува ново богатство, имот и моќ и дополнително да обезбеди засолниште за неговите пријатели од католичката вера,¹⁴⁸ а истовремено негова цел била населувањето на цели семејства, а не само на акционери, за кои верувал дека биле главната причина за уништување на Компанијата Вирџинија. Балтимор го убедил Чарлс I да му даде кнежевски авторитет, со што тој и неговите наследници требало да бидат апсолутни лордови и сопственици кои би имале целосна контрола над сите минерали, освен оние 20% од сите благородни метали кои биле резервирани за Круната.¹⁴⁹ Исто така, тој како нејзин управител имал право да доделува титули и имотни права, права со кои Балтимор сакал да ги поттикне припадниците на аристократијата да откупуваат земја, со што би се елиминирала потребата од акционери. Тој ја лиценцирал целата трговија, собирал приходи и издавал лиценци за црквите според „црковните закони“ на кралството, а дополнително била вклучена и клаузулата која му

¹⁴⁴ Taylor, *American colonies*, p.163

¹⁴⁵ Saari, *Colonial America Almanac*, p.87

¹⁴⁶ Gaskill, *Between two worlds*, p.138

¹⁴⁷ R. Polk, *The birth of America*, p.118

¹⁴⁸ Taylor, *American colonies*, p.167

¹⁴⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.121

дозволувала на сопственикот да донесува закони во итни случаеви, па дури и да прогласува воена состојба. Единствено ограничување било тоа дека ваквите закони требало да бидат во согласност со законите, статутите, царинските правила и правата во матичната Англија. Меѓутоа, и покрај сите овие придобивки, Балтимор не сакал да ја напушти Англија, па затоа тој го доверил гувернерството на неговиот помлад брат, Леонард Калверт. Леонард тргнал од Портсмут накај новата колонија во ноември 1633 година, предводејќи два бродови натоварени со колонисти, од кои поголем број биле протестанти - и тоа радикални, а помал бил бројот на католици. Откако колонистите пристигнале на притока на реката Потомак, таму Калверт ја основал првата населба Мериленд и колонијална престолнина - градот Сент Мери.¹⁵⁰ Локалните жители кои ги затекнале таму, биле во непријателски односи со индијанското племе Саскуеханок и поради тоа се сложиле да тргуваат со новодоселениците, на кои им продале место кое било расчистено и спремно за земјоделие. И не само што им го расчистиле местото за одгледување на култури, туку и ги научиле колонистите како да посадат пченка, по што тие дошле до заклучок дека доколку се однесуваат љубезно кон домородното население, тоа не само што би било мирољубиво, туку и многу пријателски настроено кон доселениците.¹⁵¹

Сакајќи да примаат што поголем број на доселеници од било каква христијанска вера, властите ветиле по 40 хектари земја за сите возрасни и плус 20 хектари за секое дете кое било помало од шеснаесет години. За возврат на ова, се плаќал скроман годишен данок од два шилинзи на 40 хектари земја. Според Балтимор, она што било најпривлечно за доселување во оваа колонија, било тоа што „колонијата нудела толерантна колонијална влада и место каде доселениците може да си ја негуваат својата вера по слободна волја, каде секој слободен сопственик ќе има и свој глас во собранието, кое ќе биде раководено од образовани и имотни мажи, додека пак населението нема да биде како на другите места, составено од скитници, мрзеливи расипници и подли луѓе, туку од пристојни сонародници и земјопоседници.“¹⁵² На овој начин, Мериленд била населена од поголем

¹⁵⁰ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.202

¹⁵¹ R. Polk, *The birth of America*, p.120

¹⁵² Bailyn, *The Barbarous years*, p.147

број на трговци и плантажери, кои успеале да стекнат големо богатство и да добијат високи функции, додека бројот на аристократите бил многу помал. Од ова можеме да заклучиме, дека Мериленд им понудила големи можности на амбициозните луѓе, а сето ова било резултат на поуките од грешките кои ги имале направено во постарите колонии од Вирџинија. Колонистите за брзо време ја посадиле пченката на местата кои биле расчистени од домородното население, со кое пак одржувале добри односи и избегнувале секаков вид на конфликти. Доселениците исто така научиле од Индијанците како да ги користат локалните растенија, го научиле методот со палење на земјиштето (сè со цел тоа да се исчисти и да е подготвено за сеење) и што е најважно, тие настојувале да се осамостојат во одлегувањето на пченка, говеда, свињи и друг добиток. Биле засадени и овоштарници со јаболка, а откако ваквите почетни задачи биле исполнети, вниманието целосно го насочиле кон одгледувањето на тутун.¹⁵³

Што се однесува до религијата во колонијата Мериленд, мора да посочиме дека иако Балтимор ја замислувал колонијата како прибежиште на католиците, сепак, протестантите биле оние кои преовладувале и кои ја презеле власта под своја контрола. Ваквата ситуација Балтимор веќе не можел да ја контролира, па како резултат на тоа некои незадоволни католици основале своја колонија, како место каде можат да ја практикуваат својата вера. Ваквите несогласувања ескалирале кога во 1637 година се вратил Вилијам Клеборн, кој уште во минатото имал непријателски односи со Балтимор. Имено, Клеборн од страна на Круната добил провизија, со која имал задача да го развие островот Кент како независно трговско место и како база за воспоставување на трговски односи со племето Саскуеханок. Проблемот бил тоа што Клеборн не сакал да добива лиценца за трговија од Балтимор, зашто бил католик. По настанатиот конфликт помеѓу двајцата, спорот завршил во корист на Балтимор, кој со своите луѓе го презел островот Кент. Меѓутоа, Клеборн се појавил повторно и го искористил отсуството на Калверт, кој заминал во Англија заради новонастаната политичка ситуација¹⁵⁴ за да се посветува со својот брат.¹⁵⁵ Додека бил

¹⁵³ M. Lamont, *The forty years that created America*, p.248

¹⁵⁴ За време на владеењето на кралот Чарлс I, дошло до судир помеѓу него и Парламентот, а ваквата борба за доминација, подоцна резултирала и со граѓанска војна.

¹⁵⁵ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.124

таму, се појавил и незадоволниот и бесен протестант Ричард Ингл, кој се прикажувал како заштитник на протестантизмот и успеал насилно да го заземе главниот град Сент Мери во 1644 година. Власта над Мериленд Леонард успеал да ја врати дури по две години, а со тоа Балтимор да ја задржи својата повелба. Во времето додека Леонард ја вратил власта во своја раце, популацијата во Мериленд опаднала за 50%.¹⁵⁶ Проблемите повторно се појавиле со егзекуцијата на Чарлс I во 1649 година, која превизвикала еден вид на граѓанска војна во Мериленд, кога колонистите протестанти и католици се свртиле еден против друг. Сè со цел Балтимор да ја смири ваквата ситуација, за гувернер го назначил протестантот Вилијам Стоун и истовремено дал гаранција за верската слобода и ги забранил религиозните навреди.¹⁵⁷ Балтимор знаел дека за римокатоличкото малцинство да биде почитувано во Мериленд, тој ќе мора да ги толерира протестантите. Според тоа, тој започнал да се стреми кон соодавање на колонија каде католиците и протестантите можат да живеат заедно во мир, истакнувајќи дека „сите луѓе кои живеат во мир под управа на нивната влада, без никакво духовно угнетување, ќе сакаат да живеат во мир и хармонија и со нивните соседи“.¹⁵⁸ Тоа било и главната основа на неговата програма именувана како „Законот на религијата“, подготвена лично од него и објавена во 1648 година.¹⁵⁹ Балтимор исто така го усовил и обичајното право, со кое се штителе сопственичките права како и правото на заштита на имотот и богатството, со намера да ја унапредува социјалната стабилност.¹⁶⁰

После ваквите промени, населението во Мериленд постојано било во раст, бидејќи емигрантите биле привлечени од либералната политика на Балтимор. Сè со цел да привлече што повеќе благородници и аристократи, нудел големи права и привилегии, онакви какви што биле вообичаени за во Англија. Меѓутоа ваквите луѓе не доаѓале само за правата и привилегиите, туку доаѓале за големата заработувачка од плантажите за тутун, заради трговијата и другите претприемачки активности, со што разликата помеѓу трговците

¹⁵⁶ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.202

¹⁵⁷ Gaskill, *Between two worlds*, p.198

¹⁵⁸ Kidd, *American colonial history*, p. 85

¹⁵⁹ William E. Nelson, *The Common law in Colonial America*, (New York: Oxford University Press,2008), p.103

¹⁶⁰ Исто, p.8

и благородништвото станала многу мала.¹⁶¹ Сепак, за најсиромашните, односно за слугите, животот бил тежок и напорен, работејќи по многу часа во полето, на фармите и во домаќинствата. Бројката на население можеби би била уште поголема доколку доселениците главно не биле мажи, кои многу касно или пак воопшто не склучувале брак, со што стапката на плодност била многу ниска, па населението во Мериленд било во можност да расте само со постојана емиграција.

Без оглед на разликите на двете колонии во заливот Чесапик, сепак и двете успеале да се развиваат на економски, социјален и политички план. Одгледувањето на тутун играло значајна улога во животот на колонијата како најпрофитабилна гранка, а во XVII век купувањето на робови исто така станало економска исплатлива опција. Ропството се потпираше на бруталното насилство дизајнирано да ги држи робовите во ропство, додека пак со законите на господарите им било дозволено да ги мачат и убиваат. И повторно тука се појавува иронијата и дволичноста на доселениците, бидејќи ропството во заливот Чесапик растело заедно со политичката култура што ја возвишувала слободата.¹⁶²

КОЛОНИИТЕ ВО НОВА АНГЛИЈА

Пуританизмот, односно пуританците, бил дел од широкото движење кое имало тенденција да направи реформи во рамките на Црквата во Англија. Се појавил во времето на Елизабета I и постојано растел за време на владеењето на кралевице Чарлс I и Чарлс II.¹⁶³ Пуританците се обидувале да го разберат односот помеѓу божествениот суверентитет и слободната човекова волја и се залагале за создавање на влада, која ќе направи баланс помеѓу хиерархискиот авторитет и човековата слобода.¹⁶⁴ XVI-от век во Велика Британија бил век на големи политички и социјални промени, кои несомнено влијаеле и врз религиозниот живот. Како реформаторско движење, пуританизмот има корени уште во големите германски и швајцарски реформации на Мартин Лутер, Улрих Цвингли и Жан

¹⁶¹ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.178

¹⁶² P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.146-147

¹⁶³ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.85

¹⁶⁴ E. Nelson, *The Common law in colonial America*, p.49-50

Калвин, личности кои биле против злоупотребата на папските овластувања и се залагале за враќање на библиското сфаќање на Црквата. Кога кралот Хенри VIII (1509-1547) го отфрлил папството зошто не го поништувало неговиот брак со Катерина од Арагон, тој станал врховен управител на Црквата, што претставувало силен удар за римокатолицизмот во Велика Британија.¹⁶⁵ За време на владеењето на неговата ќерка Елизабета I, која се обидела со црковна дипломатија да воспостави баланс во религиозниот живот помеѓу римокатолиците и протестантите, се предизвикало уште поголемо оттуѓување на двете религиозни групи. Токму во овие моменти се насетува појавата на првите пуританци, кои дури анонимно пратиле документ до Парламентот, со барање за црковно прочистување од римокатолицизмот. Тие сметале дека иако кралот го заменил местото на папата, реформацијата на Црквата во Велика Британија останала нецелосна и дека црковната структура на епископите и архиепископите останала католичка. Порадикалните пуританци станале сепаристи, кои создале и формирале различни верски движења, додека пак останатите останале во рамките на англиканската црква обидувајќи се да ја реформираат од внатре. Елизабета I, за да го потисне нивното движење и да ја зачува унитарноста во нејзината црква, за архиепископ во Кантербери го назначила Метју Паркер, додека пак нејзиниот наследник, кралот Џејмс I, отворено ги осудил пуританците и се заканил дека ќе ги избрка од земјата. Во прво време, пуританците биле толерирани од страна на кралот, но таквата толеранција завршила кога англискиот крал се оженил со католичка принцеза и започнал да ги обновува суспендираните католички церемонии и истовремено да ги омаловажува пуританците.¹⁶⁶ Најголемиот удар за нив било кога за архиепископ го назначил Вилијам Лауд, кој отворено тргнал во борба против пуританците со нивно цензурирање и прогонување.¹⁶⁷ Со растечката моќ на кралот и епископите, пуританците започнале да размислуваат за емигрирање преку Атлантикот во Новиот свет. Оттука можеме да кажеме дека пуританизмот може да се подели на две гранки и тоа англиски, кој имал цел за реформирање на англиската црква и американски (составен од колонисти кои биле радикални протестанти) кој ги пренел идеалите и аспирациите на движењето кон

¹⁶⁵ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.22

¹⁶⁶ Taylor, *American colonies*, p.199-200

¹⁶⁷ Gaskill, *Between two worlds*, p.133

Новиот свет. На втората група протестанти, крајната цел им била создавање на побожно прибежиште во Новиот свет.¹⁶⁸

Можноста за населување во Нова Англија се отворила од европските морнари, кои во 1616 година пренеле смртоносна чума, која го убила секој трет домородец северно од заливот Нарагансет, па со тоа се создал вакуум кој слободно можел да се пополни од англиските доселеници.¹⁶⁹ На тој начин, во 1620 година група од 100 доселеници плус екипажот, се качиле на бродот Мејфлауер и испловиле кон Новиот свет, сосема несвесни дека овие колонисти ќе бидат првите кои ќе го посеат семето на американската демократија. Имено, пред нивното пристигнување на крајната дестинација настанал конфликт помеѓу аџиите и оние кои не заминале од Англија заради религиозни причини, кога капитенот донел одлука бродот да остане стациониран на Кејп Код, наместо да одат на југ по опасните крајбрежни води, со што се јавило незадоволство кај т.н. „странци“ – односно доселениците кои не припаѓале на аџиите. За да се избегне поголем конфликт, кај дел од доселениците се јавила идејата да се постигне договор со создавање на правични и еднакви закони кои најмногу ќе одговараат и бидат погодни за општото добро на колонијата. Овој договор со кој доселениците сами избирале свои претставници функционираше сè до 1691 година¹⁷⁰ и е познат како „Мејфлаур договор“ и истиот се смета како почеток на американската демократија, иако имал само за цел да го минимизира конфликтот.¹⁷¹ После низа предизвици била создадена колонијата Плимут, колонија која никогаш не била претерано просперитетна заради сиромашното земјоделство кое со песочната земја одгледувањето на култури биле соодветни само за домашната потрошувачка, па затоа колонијата успеала економијата да ја задржи на нозе со продавањето на крзна и со риболовот.¹⁷² Многу поуспешна била колонијата во заливот Масачусетс, која официјално се создала во 1629 година, кога акционерско друштво создадено од група на англиски трговци добиле повелба од кралот Чарлс I, со која им се

¹⁶⁸ Kidd, *American colonial history*, p. 99

¹⁶⁹ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.204

¹⁷⁰ Saari, *Colonial America Almanac*, p.165

¹⁷¹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.80-83

¹⁷² P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.7

дала дозвола за населување на целата земја помеѓу реката Меримак и врвот на заливот Масачусетс, како и правото на сите минерали, секако со одреден процент кој морал да припадне на Круната.¹⁷³ Бројот на доселеници постојано растел како последица на граѓанската војна во Велика Британија во времето на кралот Чарлс I, кога големи бранови на бегалци се разбегале во Новиот Свет. Колониите создадени во Нова Англија драстично се разликувале од оние во заливот на Чесапик, со тоа што тука доселениците не биле сиромашни, невработени слуги, работници, осуденици или скитници, туку овие колонии привлекувале луѓе од мешаните слоеви на население, главно радикални пуританци или ации како што се нарекувале тие, кои имале цел во новата средина слободно да ја практикуваат нивната вера. Тука доселениците кои биле земјоделци или луѓе од просечни професии како адвокати и трговци, доаѓале со цели семејства, со што се придонело до поголем развој на колониите во Нова Англија.¹⁷⁴ Тие на доста организиран начин се доселувале во колонијата и нејзините околни области, па на тој начин за период од 12 години, од 1630-1642 година, се доселиле околу 25.000 Англичани.¹⁷⁵ Средината во која се населиле била многу поладна и помалку плодна, но и била многу поздрава животна средина. Благодарение на климата ова место претставувало богат извор на кожа од животни, особено на кожата од дабар која била доста ценета во тоа време.¹⁷⁶ Нова Англија претставувала ридска земја со густе шуми, остри падини, камени почви и кратка сезона на растење, па со тоа се појавила потребата многу понапорно да се работи за создавање на фарми, а сепак со помалку шанси за збогатување. За разлика од Велика Британија, каде имало премалку работа за премногу работници, во Нова Англија имало премногу работа за премалку луѓе. Од таа причина луѓето повеќе се потпирале на семејниот труд и со тоа Нова Англија била рамноправна во распределбата на имот, за разлика од Чесапик, каде елитата го користела трудот на работниците и слугите.¹⁷⁷ Во Нова Англија епидемиите ги имало многу ретко и заради тоа стапката на смртност била многу мала. Истовремено, процентот на мажените жени бил висок а со тоа и наталитетот, што резултирало во XVII век во

¹⁷³ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.84

¹⁷⁴ Kidd, *American colonial history*, p. 100

¹⁷⁵ P. Greene *Pursuits of happiness*, p. 19

¹⁷⁶ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.8

¹⁷⁷ Taylor, *American colonies*, p.194-194

семејствата во просек да има и над седум деца. Достапноста на земјиште во Нова Англија, им дала на нејзините жители поголем степен на економска независност на која Англичаните можеле само да позавидат, што довело жителите на Нова Англија повремено да се однесуваат како да се независни од Велика Британија. Бројката на англиски доселеници била доста голема, од причина што овој пат доселениците доаѓале со нивните семејства, а не како што се практикувало порано, да се населуваат само мажи,¹⁷⁸ а нивната примарна цел бил економскиот развој преку стекнувањето на моќ на трансатлантскиот пазар.¹⁷⁹ Протерувајќи ги Индијанците или преселувајќи ги во маргиналните области, доселениците брзо ги замениле шумите со пејсажи во европски стил, фарми, полиња, овоштарници, пасишта и сл. Во XVII век, повеќето доселеници биле вклучени во земјоделството во кое биле доста успешни, па не само што успевале да го прехранат своето семејство, туку доселениците со вишокот на храна правеле размена за алатки и друг вид на готова стока за која не биле во можност да ја произведуваат, па така со ваквиот развој до 1700 година, четирите колонии во Нова Англија - Масачусетс, Конектикат, Род Ајленд и Њу Хемпшир содржеле дури 120 градови.¹⁸⁰ За разлика од Чесапик, домородното население кое живеело во областа на Нова Англија, било многу неорганизирано и поделено, со што колонистите биле ставени во поголема предност. Честите епидемии предизвикале смрт за дури 90% од домородците кои немале соодветни имунолошки реакции. Оние кои преживееле, биле сведоци на невиденото нарушување на нивниот начин на живот и се бореле да го разберат значењето на ненадејната катастрофа. Од друга страна, колонистите пак ваквите болести сметале дека се божја работа, со цел да ја расчистува земјата од нејзините жители, за Бог да може да ги сместува „неговите“ луѓе.

Во колонијата Плимут во која имало свежа вода и исчистено земјиште без Индијанци, доселениците избрале локална самоуправа на чело со гувернерот Џон Карвер. Откако ја поминале првата зима, започнале да садат земјоделски култури, со кои ги плаќале долговите кон англиските инвеститори, а во 1621 година гувернерот Карвер

¹⁷⁸ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.133

¹⁷⁹ Olwell and Tully, *Cultures and identities in Colonial British America*. p.123

¹⁸⁰ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.55-57

склучил договор за соработка и пријателство со индијанското племе Вампаноаг кој траел непрекинато до 1675 година.¹⁸¹

Во Плимут големо било несогласувањето на доселениците околу религиозните доктрини и верските обреди, по што околу 25% од доселениците ја напуштиле колонијата, некои враќајќи се во Англија, а некои пак се преселиле во Вирџинија. Малиот број на население и ваквите религиозни несогласувања направиле колонијата да не биде привлечно место за населување. Водачите на оваа колонија биле познати како сепаратисти, кои не гледале никаква надеж дека англиската црква ќе се отргне од римокатолицизмот и заради тоа целосно биле дистанцирани од нивната татковина и англиската црква.¹⁸² Плимут како колонија никогаш не постигнал големи економски достигнувања, зашто произведувале многу скромно, па немале многу за извоз. Но, со нивната упорност до 1642 година успеале да ги отплатат своите долгови кон доверителите.¹⁸³ Колонијата успеала да опстои и со тоа помогнала во основањето на нејзиниот поголем сосед Масачусетс.

Покрај колонијата Плимут во Нова Англија биле создадени и колониите Масачусетс, Конектикат, Њу Хемпшир, Род Ајленд, и Њу Хевн. Конектикат со неговата положба претставувал како еден вид на излез од Масачусетс, додека пак Њу Хевн бил населен од англиски доселеници врзани за пуританската кауза. Иако Плимут и Род Ајленд имале поразлични управувачки структури од оние во Масачусетс, Конектикат и Њу Хевн сепак нивните теолошки размислувања биле во рамките на пуритизмот.¹⁸⁴

Изобилното земјиште со кое располагала Нова Англија, придонело бројот на англиски пуританци да достигне повеќе од 14.000 луѓе во периодот меѓу 1629 и 1642 година. Бројот на доселеници бил помал од оние во Чесапик, но веројатноста во Нова Англија луѓето да преживеат и да имаат деца била многу поголема, па бројот на население се зголемувал брзо. По 1650 година бројот на доселеници повторно бил голем, а истовремено населението се зголемило и со природниот баланс помеѓу половите. Бројот на доселеници

¹⁸¹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.83

¹⁸² A. Conforti, *Saint and Strangers*, p.51

¹⁸³ Canny, *The Oxford History of the British Empire*, p.193-198

¹⁸⁴ E. Nelson, *The common Law in Colonial America* p.81-82

пред 1670 година кој изнесувал околу 38.000, успеал да се зголеми на 91.000 во 1700 година.¹⁸⁵ Демографската стабилност и успехот на Нова Англија биле толку многу поголеми во споредба со катастрофалното искуство во Вирџинија, што историчарите ги опишуваат двата колонијални потфати како два фундаментални различни колонијални зафати. Силната мотивација за создавање на верска средина, каде ќе можат слободно да ја практикуват својата вера, заедно со поделеноста кај Индијанците и нивната немоќ да се справат со доселениците, направило колониите во Нова Англија да се развиваат многу брзо и успешно.

Масачусетс

Колонијата во заливот Масачусетс официјално се создала во 1629 година, кога едно акционерско друштво создадено од англиски трговци, добило повелба од кралот со која била дадена дозвола за создавање на колонија на целата земја помеѓу реката Меримак и врвот на заливот Масачусетс. Винтроп, кој бил гувернер на Масачусетс, предвреме укажал и ги посветувал доселениците дека треба да бидат „заедно вplotени во овој потфат и да бидат сложни и единствени.“¹⁸⁶ На тој начин бил испратен првиот брод со 700 колонисти, кој имал за цел да ја преземе сопственоста на рибарската населба кај Салем. Наредната година, компанијата испратила уште пет брода, со 200 дополнителни доселеници. Поучени од искуствата на нивните претходници во Вирџинија и Плимут, новите колонисти имале реални очекувања од Новиот Свет. Кога стигнале првите доселеници, тие не биле задоволни од локацијата во Салем, па затоа се префрлиле на друга локација, во близина на реката Чарлс. Местото на кое се создал и главниот град на колонијата го нарекле Бостон, по местото во градот Линколншир, од каде пристигнале некои од доселениците.¹⁸⁷ За разлика од Вирџинија, Масачусетс се развивала како колонија во која семејствата биле подготвени да работат и заработуваат за да ги исплатат своите долгови за влезот во Новиот Свет, па иако пуританците кои се населиле тука биле многу добро финансирани и снабдувани и можеле да се потпрат на поддршката од Плимут, сепак им требал начин за

¹⁸⁵ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.133

¹⁸⁶ A. Conforti, *Saint and Strangers*, p.1

¹⁸⁷ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.8

исплаќање на долгот кон доверителите.¹⁸⁸ За таа цел склучиле трговски односи со Индијанците, кои заради нивната расцепканост и неподготвеност да се справат со доселениците биле принудени да ги прифатат истите. Земјиштето во колониите првично не се делело на поединци туку на група на луѓе, кои ги здружувале своите ресурси и аплицирале за грантови на земјиште. Потоа членовите на групата го делеле земјиштето на парцели, со површина која изнесувала најмногу до хектар земја и оттука почнувала трајната поделба на области, според износот што го имало вложено секое семејство.¹⁸⁹

Колонистите кои се населиле тука, сметале дека имаат мисија да создадат модел на општество во кое ќе се живее според правилното почитување на Божјите правила и закони. На тој начин, преку моралното општество, сметале дека ќе го намалат Божјиот гнев кон овој свет, со што Бог ќе ја поштеди Нова Англија од гладот, епидемии, војни и други колективни страдања. Во создавањето на правниот систем, пуританците кои го основале Масачусетс биле посветени на тоа да нивниот поредок биде во согласност со Божјиот збор, а за да можат да создадат такво општество, тие морале да ги казнуваат и прогонуваат луѓето што живееле спротивно од верските правила. Така тие направиле јасно ограничување на членството во црквата на оние кои навистина се избраници од Бог и на оние кои дошле во колонијата од економски причини, а проблемот како да се утврди кој точно припаѓа во групата на божјите избраници се решил со посебен процес од четири фази. Ако поединецот ги поминел сите четири фази, тоа јасно укажувало дека лицето е дел од избраниците.¹⁹⁰ Оние кои дошле во колонијата чисто од економски причини, немале право на учество во јавните работи и гласањето. Исто така, се ставило забрана на сите игри, богохулството, сексуалното развратство, прекумерното козумирање алкохол, додека пак присуството во црквата било задолжително за секој. Во раните години разликата помеѓу свештениците и судиите била многу мала. Црквата постоела за да го произнесе моралниот закон а државата за да го спроведува, па на тој начин црквата и политиката биле неразделни. Освен во Род Ајленд, луѓето во останатите колонии биле гонети доколку јавно не се согласувале со

¹⁸⁸ Gaskill, *Between two worlds*, p.105

¹⁸⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.88-89

¹⁹⁰ Исто, p.92

теолошките догми. Како казна најчесто се применувало протерувањето, камшикувањето, а имало и егзекуции.¹⁹¹ Што се однесува до управувањето со Масачусетс, колонијата била управувана од гувернерот и од неговите помошници кои пак биле избрани од слободните луѓе.¹⁹² Ваквите помошници уште биле наречени и Совет на асистентите кој имал за задача да го избира гувернерот, меѓутоа, во 1632 година слободните луѓе се избориле за правото тие директно да го изберат и гувернерот и заменик гувернерот како и за правото да можат да изберат свои претставници во дводомното законодавно тело.¹⁹³ Во начинот на управување на колонијата, значајно место има Џон Винтроп, гувернер во периодот од 1630 до 1649 година (со исклучок на трите години кога не успеал да се избори за ова место) и човек кој знаел честопати да дава отпор на политичките промени преку кои колонистите тежнеле да спроведат владеење на репрезентативна влада. Но, и покрај тоа, Пуританците поучени од искуството стекнато во Велика Британија, успеале да создадат републикански тип на владеење, што било доста необично и радикално во тоа време. Пратениците од Долниот дом дури имале право и на импичмент, и истото било искористено врз Винтроп. Тие сметале дека во Нова Англија треба да се создаде сè она што фалело во матичната земја, сè со цел народот да не мора да се потпира исклучиво на знаењето на свештенството. Скоро во секој град во Нова Англија имало јавни училишта за учење на граматиката и описменување со што повеќето мажи и жени знаеле да читаат, што не било случај и со матичната земја. Во 1636 година Масачусетс го основал колеџот Харвард, првата високообразовна институција во англиска Америка, а потоа во 1640 година, се создала и првата печатница што печатела религиозни книги на англиски јазик. Со универзитетот се создала генерација на млади свештеници, кои ја надоместиле потребата од повикувањето на свештеници кои доаѓале дури од Англија, па така во 1650 година во Масачусетс имало по еден свештеник на 415 луѓе, во споредба со Вирџинија каде имало едно свештено лице на 3239 луѓе.¹⁹⁴ Високата стапка на писменост им овозможила на пуританците да создадат моќен регионален идентитет, па така Нова Англија успеала да ги надмине останантите

¹⁹¹ E. Nelson, *The common Law in Colonial America*, p.85

¹⁹² Kidd, *American colonial history*, p. 102

¹⁹³ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.9

¹⁹⁴ Taylor, *American colonies*, p.215-216

колонии во развојот на нивната историска свест како и во колективниот идентитет. Локалните институции, градските состаноци, црковната самоуправа како и јавните училишта придонеле да се поттикне раната американска граѓанска култура, како и еволуцијата на автономните политички институции и практики кои навистина успеале да ги вознемират кралските службеници во Англија.¹⁹⁵

Најголемиот успех на колонијата на заливот Масачусетс била нејзината способност континуирано да ги привлекува доселениците. Водачите на колонијата постојано испраќале повици до пуританците во Англија да се преселат во Новиот свет заедно со нивните семејства, животни и нивните материјални добра.¹⁹⁶ Доброто управување на колонијата, во комбинација со влошените услови во Англија, допринело во заливот да се преселат околу 20 000 луѓе во периодот на Големата миграција на пуританците, која траела од 1630 до 1642 година.¹⁹⁷ Џон Винтроп не инсистирал сите доселенци да бидат пуританци, туку само да бидат подготвени да ги следат пуританските закони, но и покрај тоа населбите имале проблем со сепратистите, кои упорно сакале да се одделат од црковниот авторитет. За кратко време заливот доживеал економски пад, откако условите во Англија се смениле и кога на местото од Чарлс I кој бил прогонител на пуританците, дошол Оливер Кромвел кој не вршел прогон ниту на пуританците, ниту на останатите христијански движења. Но, и покрај крајот на големата миграција, бројот на доселеници во Нова Англија постојано растел.

Масачусетс, која била втората по големина колонија, на 21 јуни 1684 година била трансформирана во кралска колонија, каде правото на глас повеќе не зависело од членството во црквата туку од вредноста на имотот, за да во мај 1686 година кралот Чарлс II ја стави колонијата под административната управа на Доминацијата на Нова Англија, но после крвавиот бунт во Бостон кој траел од 1689-1691 година, колонијата Масачусетс добила нова либерална повелба и станала кралска колонија кон која бил приклучен и Плимут.¹⁹⁸

¹⁹⁵ Joseph A. Conforti, *Saint and Strangers*, p.2

¹⁹⁶ R. Polk, *The birth of America*, p.68

¹⁹⁷ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.8

¹⁹⁸ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.204

Конектикат, Њу Хемпшир и Род Ајленд

Со проширувањето на населбите се појавила и потребата за создавање на нови колонии. Доселениците кои го напуштиле Масачусетс од различни религиозни, економски и политички причини ги основале Конектикат, Њу Хемпшир, Род Ајленд и Њу Хевен, колонии кои иако имале суштински сличности во политичките структури и религиозната култура со Масачусетс, имале и свои карактеристики создадени и инспирирани од мотивите заради кои основачите ја напуштиле истата.¹⁹⁹ Имено, со текот на времето некои од пуританците започнале да даваат отпор во прифаќањето на авторитарниот живот, кој го спроведувала првата генерација на доселеници кои живееле во колонијата. Градовите станале просперитетни, земјделството, риболовот и трговијата биле во фокусот на мислите на луѓето, па така тие станале уморни од цврстината и тиранијата на пуританското раководство.²⁰⁰ Дополнителен проблем бил тоа што уште во 1630 година луѓето во Масачусетс се жалеле на пренатрупеност и недостаток на пасишта, што придонело во еден момент бројот на добиток да биде поголем од самата популацијата. На тој начин, доселениците започнале да се населуваат во богатите ливади на долината на реката Конектикат во 1634 година, основајќи ги градовите Ведерсфилд, Виндзор и Хартфорд.²⁰¹ Жителите на Конектикат, создале свој Основен суд, составен од комитети одбрани од самите градови, и судии кои пак биле избрани од самите комитети. Тие создале и систем за избор на гувернери, судии и собрание сличен на тој во Масачусетс, со разлика во тоа што слободните луѓе во Конектикат не морале да бидат членови во црквата. Подобрата земја и малку подолгата сезона на растење, им дало на земјоделците во Конектикат генерално повисок животен стандард.²⁰²

Во оваа колонија избувнал и првиот поголем конфликт помеѓу Англичаните и Индијанците во 1636 година, кога колонистите решени да го прошират своето влијание во долината на реката Мистик во југоисточен Конектикат, побарале од домородците Пекуот

¹⁹⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.100

²⁰⁰ R. Polk, *The birth of America*, p.130

²⁰¹ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.24

²⁰² Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.202

да им го исплаќаат данокот преку давањето на вампум,²⁰³ а покрај тоа тие биле принудени да даваат заложници и да ги предадат осомничените кои извшиле убиство на девет англиски трговци. Откако Индијанците не се сложиле со ваквите услови, колонистите од Плимут и Масачусетс им објавиле војна и извршиле истовремено притисок врз народите Нарагансет и Мохеган да се приклучат како нивни сојузници. Заради ривалството кое го имале овие народи со племето Пекуот тие го прифатиле сојузот, но за кратко време зажале, откако Англичаните командувани од капетанот Мејсон и Џон Андерхил безмислосно запалиле цело едно село на територијата на народот Пекуот и убиле голем број на луѓе. Иако насилствата од оваа војна биле регионално ограничени, сепак нивната бруталност зазела големи и трагични размери.²⁰⁴ Пуританците биле поделени околу ваквата суровост од страна на капетаните, некои сметале дека биле безмилосни, а некои пак сметале дека Бог им дал убедлива победа, зашто ги сметал за достоини. Со победата над племето Пекуот за кои Англичаните се потрудиле да бидат засекогаш протерани од нивните домови, Конектикат станал отворен терен за брза колонизација.²⁰⁵ Во јануари 1639 година, Хартфорд, Виндзор и Ведерсфилд се согласиле да бидат управувани според Основните закони на Конектикат, а во 1662 година тоа го направиле уште петнаесет други градови, основани во долината на Конектикат.²⁰⁶

Колонијата Њу Хемпшир започнала да се развива како подружница на Масачусетс. На територијата на оваа колонија најпрво живееле претколумбиските жители Абенаки и Пенакук, кои биле уништени од масовната и непозната епидемија пренесена од европските морнари во 1616 година. Со оглед на тоа што оваа територија останала ненаселена, доселувањето на колонистите се одвивало со многу мало индијанско спротиставување. Иако во 1620 година одреден број на доселеници бил испратен таму од страна на Советот на Нова Англија, сепак населението најмногу започнало да расте кога се преселиле следбениците на екскомуницираниот свештеник Џон Вилрајт во градот Ексетер, во 1630 година. Во текот на 1640 година, освен Ексетер биле основани првите населби во Портсмут

²⁰³ Гердан од школки кој Индијанците го користеле како платежно средство

²⁰⁴ Kidd, *American colonial history*, p. 106

²⁰⁵ Bailyn, *The Barbarous years*, p.483

²⁰⁶ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.199

и Довер и тие останале обединети сè до 1638 година, кога биле анкетирани од страна на Масачусетс. Она што е значајно е тоа што во 1680 година, англиските власти ја одделиле колонијата од Масачусетс и на тој начин Њу Хемпшир станала кралска колонија.²⁰⁷ Колонијата создала црква со големи овластувања на парохиите, кои исто така имале право да го собираат и десетокот. Сечењето на дрва било најважната економска активност на колонијата, па и покрај претрпените загуби со војната на кралот Филип и војната на кралот Вилијам, колонијата успеала да преживее, па така населението од само 5.000 доселеници во 1700 година, успеало да се искачи на 23.000 до 1740 година, додека пак во 1760 година имала над 39.100 жители.²⁰⁸

Но, не секој си заминал од колонијата Масачусетс своеволно, односно се појавиле случаи каде некои колонисти биле прогонети и принудени да ги напуштат своите живеалишта, најчесто заради нетолерантноста на пуританците кон баптистите, квекерите и католиците за кои сметале дека треба да бидат подалеку од нивната колонија. Спротивно на ова пак, Џон Девенпорт основал нова колонија позната како Њу Хевн, зашто сметал дека Конектикат и Масачусетс не биле доволно строги во спроведувањето на пуритизмот.²⁰⁹ Оваа колонија постоела како самостојна само до 1665 година, кога нејзината територија била споена со Конектикат.²¹⁰

Во историјата на колонијата Масачусетс позната е контроверзната случка со Ана Хачинсон. Имено, нејзиниот татко Френсис Марбери, бил ѓакон во англиската црква и силен критичар на свештенството и раководството на црквата, а со тоа бил трн во окото на неговите неистомисленици. Како последица на тоа, тој издржал и неколку затворски казни и домашни притвори. Ана растела во семејната куќа каде постојано ги слушала овие религиозни дебати, со што прераснала во вистинска копија на нејзиниот татко. Откако се омажила, заедно со нејзинот сопруг Вилијам се преселиле во Алфрод, град во близина во Бостон, каде проповедал еден млад човек по име Џон Котон. Овој проповоденик бил со

²⁰⁷ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.99-100

²⁰⁸ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.205-206

²⁰⁹ E. Nelson, *The common Law in Colonial America*, p.127

²¹⁰ Taylor, *American colonies*, p.201-202

исти размислувања како нејзиниот татко, па така Ана со задоволство одела во црква и ги слушала неговите предавања, сè до моментот кога Котон одбил да се придружува кон соодветната литургија и црковното раководство го принудило да замине во колониите во Северна Америка. Ана, без двоумење го убедила нејзиниот сопруг да заминат во Масачусетс во местото каде живеел Котон.²¹¹ Откако се населиле таму, тие успеале да ги зајакнат нивните позиции во новото општество, па така, амбициите на Вилијам го направиле заменик во судот, додека пак Ана која била омилена помеѓу жените, го создала првиот женски клуб на чии состаноци го искажувала своето незадоволство од црквата.²¹² Кога го понудила нејзиниот зет Џон Вилрајт да стане официјален свештеник на колонијата, дел од населението кое го поддржувало Винтроп се свртило против неа. Додека луѓето заземале страни, се создала една полемика позната како антиномска полемика, која се спротиставувала на буквализмот и го отфрлала буквалното значење на Стариот Завет а го прифаќала Новиот. Винтроп ова учење го сфатил како закана, па така во 1637 година, Ана и покрај енергичното бранење, била осудена за раздор на колонијата и на црквата и како казна била протерана²¹³, за да во 1638 година успее да најде засолниште во Род Ајленд.²¹⁴

Во меѓувреме Род Ајленд се развивал како остров на кој толерантната политика и богатата клима биле одлично место за спокоен живот на религиозните бегалци од Масачусетс.²¹⁵ Овој остров, кој станал светилиште за оние доселеници кои не се сложувале со пуританците, го добил епитетот за најтолерантен од било која друга колонија.²¹⁶ Иако бил основан од религиозни бегалци, тој повеќе наликувал на населбите во северниот дел на Нова Англија, отколку на неговите соседни колонии. Во текот на 1630 година, неистомислениците на пуританците создале четири градови кои го формирале Род Ајленд а тоа биле Провиденс, Ворвик, Портсмут и Њу Порт. Англиското населување на Род Ајленд започнало во 1635 година со доаѓањето на протераниот радикален сепарист, Роџер

²¹¹ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.88-91

²¹² Patricia U. Bonomi, *Under the cope of heaven*, (New York: Oxford University Press, 2003), p.19

²¹³ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.202

²¹⁴ Kidd, *American colonial history*, p. 104

²¹⁵ Saari, *Colonial America Almanac*, p.138

²¹⁶ R. Polk, *The birth of America*, p.131

Вилијамс.²¹⁷ Тој се залагал за сепаратизам и постојано ги напаѓал пуританските цркви, заради нивното нецелосно отцепување од црквата во Англија. Тој, заедно со неговите следбеници, купиле земја од локалното индјанско племе и ја основале населбата Провиденс. Вилијамс во 1643 година заминал во Англија, за да побара патент од англискиот Парламент со кој Род Ајленд би добил право на создавање на граѓанска влада. Обликот на таквата создадена влада бил сличен со оној на Масачусетс, со разлика што во оваа колонија се инсистирало на верска толеранција помеѓу доселениците.²¹⁸ Доселениците ги одделиле црквата и владата и со тоа ја промовирале економската слобода. На ваквите размислувања на Вилијамс набрзо му се приклучил и Семјуел Гортон, кој иако не бил свештеник, сепак бил протеран од Масачусетс и Плимут, заради неговито размислување за поделбата на црквата и државата, а како трета радикална и влијателна личност која се доселила тука била Ана Хачинсон. На овој начин Род Ајленд станал колонија во која населението се обидувало да ја држи моќта блиску до народот. Сопственоста, а не црковното членство го определувало правото на слободен човек. Меѓутоа, спротивставените размислувања на основачите и недовербата кон авторитетот, го дефинирал политичкиот поредок во оваа колонија, кој претставувал слаба федерација, чија моќ се наоѓала во рацете на градовите. Во 1663 година, со новата повелба на Чарлс II се зајакнала моќта на колонијалната влада во работењето со градовите и со ова се донела една политичка стабилност и ваквата повелба ефективно функционирала и како Устав. По повелбата од 1663 година се зголемила доминацијата на Њу Порт, каде трговците имале голем профит од морето. Тие направиле пристаништа и создале трговија со коњи, говеда, и овци²¹⁹ кои ги носеле во другите колонии. Исто така тргувале и со индијански и африкански робови. Трговијата го стимулирала доселувањето на нови колонисти и на тој начин населението во Њу Порт достигнало 2000 доселеници во 1690 година, со што станал и главен град на Род Ајленд.²²⁰

²¹⁷ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.203

²¹⁸ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.96

²¹⁹ Заради важноста на овцата во трговијата на колонијата, сликата на животното било ставено и како официјален печат на градот

²²⁰ A. Conforti, *Saint and Strangers*, p.95-96

И покрај разликите во колониите во Нова Англија, тие заеднички се бореле за нивната безбедност и заштита од домородното население. Според тоа, во 1643 година Масачусетс, Плимут, Конектикат и Њу Хевн пристапиле во формален сојуз наречен Конфедерацијата на обединетите колонии на Нова Англија.²²¹ Род Ајленд останал надвор од овој сојуз, заради неговиот неортодоксен статус. Главната цел на ваквата Конфедерација била да ги заштитат англиските интереси од Холанѓаните, заради претензиите на нивните матични држави кон Конектикат.

Се поголемиот број на доселеници кои не биле присилно преслени во Новиот свет, ниту пак доаѓале единствено заради изобилството на земја во заливот Масачусетс, туку биле поведени само од желбата за создавање на едно општество кое ни малку нема да личи на хаотичното во матичната Англија, неминовно ни укажува дека со текот на времето се поголем број на доселеници, уште пред да ја напуштат татковината како да ја раскинале поврзаноста со неа и само барале ново место каде ќе можат да го создадат политичкиот религиозниот и културниот живот, онака како што си го замислувале и посакувале.

Лов на вештерките

Иако постојат многу историски податоци за ловот на вештерки што се случил во 1692 година, сепак овај настан останува доста комплексен. Ваквите бизарни обвинувања и судења не оставиле трајни последици во историјата како што било со војната на кралот Филип, но сепак претставува една црна дамка во историјата на Нова Англија и потврда за стигмата што владеела во неа. Иако верувањата и обвинувањата се појавиле во целиот регион, па и пошироко, Масачусетс и Конектикат биле единствените колонии кои судеа за вештерство, додека пак градот Салем бил последниот кој се откажал од ваквиот прогон на вештерки.²²² Верувањата во магии и вештерки биле доволно, а воедно и совршено оправдување за доселениците за смртоносните природни појави во колониите, кои за жал биле надвор од човековата контрола. Животот во XVII век бил пропратен со пожари, поплави, бури и суши кои лошо влијаеле врз земјоделските култури и носеле болести за

²²¹ Исто, p.127

²²² Kidd, *American colonial history*, p. 221

добитокот. Иако Нова Англија била релативно поздрава околина за нејзините жители, сепак и новоангличаните искусиле периоди на епидемии, сипаници и грип кои се покажале фатални, особено за децата.²²³ Овие непредвидливи појави барале објаснувања, причини и начини да се заштити населението од ваквите страдања. Такви начини на справување со ваквата несигурност, било пребегнувањето на луѓето кон алхемијата, окултните практики и астрологијата, без да внимаваат на тоа дека ваквите практики се коселе со протестанската доктрина. Како резултат на ова, започнале првите обвинувања за вештерство, а почетокот на ваквите случувања се лоцира во селото Салем, со настанот во кој кај две девојчиња, докторите неможејќи да ја дијагностицираат точната болест, укажале дека се работи за некаква магија.²²⁴ Нивните родители, барајќи начин да ги спасат децата, постојано вршеле притисок врз нив да ги откријат имињата кои наводно ги довеле во ситуација да бидат болни. Децата именувале три жени, меѓу кои била и нивната робинка по име Титуба.²²⁵ И покрај тоа што обвинетите цврсто застанале во своја одбрана, сепак, локалните судии не им поверувале во нивната невиност и ги осудиле. После овој настан започнала еден вид на хистерија и наплив на обвиненија за млади и постари жени и мажи, за кои се создале специјални судови и термини за судење, кои ја охрабрувале јавноста во ваквите неконтрлирани обвинувања. Осудените скоро било невозможно да се одбранат, зашто во процесот на судење немало никаква контрола дали тоа се спроведува праведно или не. Некои обвинети немајќи друг излез, се исповедувале и ја признавале вината за која биле и судени, па со тоа ја избегнувале бесилката и осудата на смрт. До мај 1692 година, обвиненијата биле ограничени во околината на градот Салем, а потоа започнале да се прошируваат во Андовер, Хаверхил и Глостер каде затворите биле преполни со обвинети вештерки. Обвиненијата главно биле насочени против жените и тоа најчесто помладите жени ги обвинувале постарите, без разлика на нивниот статус во општеството.²²⁶ Бројката на судење за вештерство во Нова Англија помеѓу 1647 и 1691 година достигнала 57 од кои само 10% добиле ослободителни пресуди од страна на судовите.²²⁷ Основата на

²²³ Taylor, *American colonies*, p.220

²²⁴ A. Conforti, *Saint and Strangers*, p. 95-96

²²⁵ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.41

²²⁶ Kidd, *American colonial history*, p. 220

²²⁷ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p. 316

обвиненијата против жените биле зошто биле сметални за „послаби“ по нивната природа, со големи искушенија, емоции и лесен плен на сатанското заведување, а често се случувало причина да бидат и кавгите со соседите или пак со сопрузите. Обвинувањата често пати доаѓале од мажите, кои се чувствувале огорчено и загрошено од жените кои поседувале имот како вдовици или како ќерки во семејство каде немало синови. Сепак, главните причини за ваквиот лов на вештерки, лежи во опседнатоста на пуританците за зачувување на чистотата на нивното општество. До 1690 година, тие создале страв со постојаните предупредувања дека Сатаната се обидува да го уништи нивниот побожен експеримент. Причините за ваквите настани историчарите често пати ги пронаоѓаат во индијанските напади кои само го потхранувале стравот, додека пак траумите, социјалните превирања и предрасудите на патријархалното општество, создале клима погодна за обвинување за вештерство, кое со постојано охрабрување излегло од контрола. Младите девојки кои ги обвинувале постарите жени биле девојки кои ги изгубиле родителите во војната со домородното население, а често пати обвинувањата доаѓале и од социјалните аутсајдери.²²⁸ Ваквиот лов на вештерки завршил во 1700 година кога биле прекинати обвиненијата за вештерство во Масачусетс и во другите колонии.²²⁹ За разлика од Нова Англија, судовите во Вирџинија покажале поголема совесност и дејствувале да го запрат бранот на опасните и скандалозните обвинувања. Тие донеле одлука дека доколку некој даде такво обвинение и истото ќе нема да може да го докаже, ќе плати висока казна. Така, со донесениот закон во 1655 година, бројни поединци биле обвинети заради клеветата за вештерство.²³⁰

КАРОЛИНА

Во 1670 година, западноиндиските плантажери,²³¹ основале нови колонии на Атланскиот брег северно од Флорида и јужно од заливот Чесапик, кои го добиле името

²²⁸ Saari, *Colonial America Almanac*, p. 150

²²⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.203-212

²³⁰ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.315

²³¹ Лондонското здружение на плантажери и трговци од Западна Индија била организација која ги поседувала и раководела со плантажите на кои работеле робовите во денешните Кариби. Оваа организација силно се спротиставила во борбата за укинувањето на ропството и трговијата со робови.

Каролина во чест на кралот Чарлс II (1660-1685). Оваа нова колонија ги вклучувала и денешните Северна и Јужна Каролина како и колонијата Џорџија. Официјално, со грантот доделен на 24 март 1663 година, колонијата им припаѓала на повеќе англиски аристократи и лордови, кои биле политички миленици на кралот.²³² Тие, како апсолутни сопственици на земјата, со плаќањето на номиналната закупнина за земјиште имале право да ја издадат или продадат земјата, а исто така смееле да војуваат во одбрана на територијата, како и да прогласат воена состојба за задушвање на некој бунт. Биле овласетни да ги донесуваат сите закони во колонијата и исто така имале право на зголемување на даноците. Но тие одлучиле да останат во Англија, а колонијата ја довериле на група амбициозни луѓе од Барбадос, предводени од Џон Именс и Џон Колтон.²³³ За да ги избегнат проблемите со трошоците за премин на Атлантскиот океан, сопствениците планирале да регрутираат доселеници кои веќе живееле во Америка, особено оние од Барбадос. Тамошните населеници биле расположени за ваквиот потфат, гледајќи ја Каролина како место во кое ќе се оствари нивниот сон за експлоатација, зашто земјата на карписките острови станувала се поскудна.²³⁴ За разлика од Барбадос, Јужна Каролина се одликувала со широка, плодна крајбрежна рамнина, со големи реки и широки мочуришта. Зимите биле постудени, додека пак летата бил влажни и жешки. Но, колонистите кои сакале да се населат на овие простори, ги прифатиле ваквите временски предизвици заради искористувањето на плодната земја, која била поволна за одлегување на свила, винова лоза, ѓумбир, восок, бадеми и маслини.²³⁵ Доста мотивирачки делувале и брошурите кои ја промовирале Каролина како место каде биле надминати сите потешкотии на кои наидуваат првите доселеници, зошто местото било расчистено за оние кои што ќе сакаат да се доселат.²³⁶ На тој начин, во 1670 година, три брода од Барбадос пренеле двесте колонисти до устието на реката Ешли, каде го основале градот Чарлстаун, именуван во чест на нивниот крал. Чарлстаун бил особено важен за Северна и Јужна Каролина затоа што станал едно од најголемите пристаништа во Северна Америка. Во него се увезувал голем број на африкански робови во замена за ориз

²³² Taylor, *American colonies*, p.263

²³³ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.176

²³⁴ Gaskill, *Between two worlds*, p.256

²³⁵ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.149-151

²³⁶ Armstrong, *Landscape and identity in North America's southern colonies from 1660 to 1745*, p.93

и тутун кои биле произведувани во регионот, па така градот станал најголемо место за купување на Африканци - занаетчи, работници и рибари.²³⁷ Овој град со неговата местоположба смело им пркосел на шпанските тврдини на истиот брег, со што може да се препознае новата самодоверба на Англија како нова империјална сила, наспроти Шпанија која станувала сè послаба. Кога Шпанците извршиле напад на една помала англиска населба во близина на Флорида, Англичаните успеале да се вратат и наново да ја изградат населбата, но после ваквата дрскост од страна на Шпанците, алармот кај Англичаните бил вклучен, па така Каролина за да се заштити од таквите напади и за да го забрза нејзиниот економски развој, започнала да привлекува сè поголем број на колонисти. Затоа лордовите нуделе стимулации со кои знаеле дека најмногу ќе ги привлечат англиските доселеници, како на пример верската толеранција, политичкото претставување во собранието, и со препуштената моќ над јавното оданочување, расходите и грантовите за земјиштата. Лордовите уверувале дека религиозната толеранција ќе биде за сите (па дури и за Евреите), освен за атеистите. Исто така, биле дарезливи и во поглед на давањето на земја, односно со давањето на 60 хектари земја за секој член од семејството со многу мал данок на годишно ниво, кој бил одложен до 1689 година, па на тој начин, од 200 колонисти во почетокот на создавањето на колонијата, растот во 1700 година достигнал до околу 6600 колонисти. Каролина главно била населена од земјоделци и занаетчи со скромни примања, кои учествувале и во извршувањето во напорната работа за градење на фарми во шумата, но исто така и во борбите на граничните линии. Привлечна била и понудата која ја дала колонијата за слугите мажи, со која се гарантирало дека откако ќе го отслужат својот рок во колонијата ќе им биде обезбедена облека, буре, пченка, секира и мотика, како и грант од 40 хектари земја од страна на нивните господари. Ваквите земјишни грантови привлекувале голем број на сиромашни луѓе,²³⁸ но сопствениците на колонијата поставиле и услов за доселениците да можат да ја зачуваат својата земја, а условот бил да носат што повеќе луѓе во колонијата, а особено ставиле акцент на слугите кои припаѓале на белата раса, иако робовладетелството сè повеќе доминирало во овој период.²³⁹ Што се однесува

²³⁷ Carlisle and Golson, *Colonial America from Settlement to the Revolution*, p.179

²³⁸ Taylor, *American colonies*, p.264-266

²³⁹ M. Lawson, *Servants and servitude*, p. 105

до формата на владеење на колонијата, Шефтсбери и неговиот секретар, а подоцна познатиот филозоф Џон Лок, ги изготвиле законите на владеење.²⁴⁰ Ваквите закони од страна на главните архитекти биле наречени Основни начела на Каролина. Тие биле направени со цел да се создаде општество предводено од големите сопственици, кои ќе го промовираат редот и стабилноста многу поефикасно отколку трговците. Колонијата требало да биде управувана од судот составен од грофови, кој пак можел да го повика т.н провинциски парламент, да го подготви законодавството, да назначува офицери и да управува со народните пари. Парламенотот се состоел од земјопоседниците и благородниците, кои заедно со поставените заменици ги застапувале слободните сопственици од секоја област. Секој од овие претставници морале да поседуваат 200 хектари земја а секој гласач најмалку 20 хектари, сè со цел да се направи законите да бидат создавани од богатите а не од социјалните лица. Во 1712 година настанала и поделбата на Каролина на Јужна и Северна, откако елитата застанала против авторитетот на лорд проприеторите,²⁴¹ зашто сметале дека премногу се мешале во политиката и не биле ефикасни во одбраната на колониите во честите војни со Шпанија и нападите од Индијанците. Како резултат на ваквите несогласувања дошло до тоа да се создадат две влади, а со тоа да дојде и до поделба на Јужна и Северна Каролина. Елитата исто така побарала директно владеење на Круната, сè со цел да се обезбеди поголема заштита на колониите. Круната го прифатила ваквото барање во јуни 1729 година²⁴² и со тоа и во Северна и во Јужна Каролина таа го добила правото на власт, сопственост на целата земја и правото на собирање на даноците.

Иако англиската црква била поддржана со јавните парични средства, сепак и другите христијански движења биле толерирани. Sprema Индијанците покажале трпеливост, зашто со нивната политика на трпеливост и толеранција се надевале дека ќе привлечат голем број на доселеници и дека ќе успеат да ги вклопат Индијанците во нивното општество, најпрво како мирни трговски партнери, а потоа и како земјоделци. Што се

²⁴⁰ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.381

²⁴¹ Личност назначен од кралот, кој имал задача за воспоставување на власта во англиските колонии

²⁴² L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.210

однесува до робовите, според законските правила африканските робови кои биле преобразени во христијани не ја добивале посакуваната слобода, со што јасно се укажувало дека планот бил Каролина и нејзините плантажи да се развиваат со користење на трудот на африканските робови, кои досега биле и главен извор на труд во Барбадос. Во Јужна Каролина, иако имала изобилство на земја, одгледувањето на лимоните, маслинките, свилата и виновата лоза се покажало неуспешно. Индигото и памукот покасно ќе станат важни култури во колонијата, но раните обиди биле навистина обесхрабрувачки. Каролинците исто така биле вклучени и во трговијата со индијанските робови кои биле заробувани од самото домородно население, како резултат на меѓусебните војни и несогласувања. Оваа трговија се покажала како профитабилна, па така доселениците дури и ги охрабрувале Индијанците да војуваат едни против други, а за возврат колонистите им го давале оружјето кое очајно им требало на Индијанците, па како резултат на ваквото нечовечко однесување, домородното население претрпило катастрофални загуби.²⁴³ Другиот вид на трговија била трговијата со еленска кожа, која заради големата вредност станала највредниот и единствениот извоз. Меѓутоа, трговијата со еленска кожа подоцна била заменета со трговијата со катран и смола, што се користеле за затнување и за водоотпорност на бродовите и на јажињата. Потребите за катран и смола Англичаните ги задоволувале со увозот од Скандинавија, но заради француските војни британските официјални лица и трговци се свртиле кон колониите,²⁴⁴ па на овој начин Јужна Каролина која немала други профитабилни алтернативи, станала водечки производител на катран и смола. Колонијата која станала многу вешта во создавањето на поголеми плантажи,²⁴⁵ имала одлична почва и за производство на тутун, но проблем било тоа што Вирџинија и Мериленд имале големи пазари за тутун, па Јужна Каролина сметала дека нема да може успешно да се натпреварува со ваквите колонии. Од таа причина, јужнокаролинците се свртиле кон една друга профитабилна култура, а тоа бил оризот.²⁴⁶ За одгледувањето на оризот историчарите не можат да се сложат кој придонел таа да прерасне во исклучително

²⁴³ Taylor, *American colonies*, p.269

²⁴⁴ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.388-389

²⁴⁵ Saari, *Colonial America Almanac*, p.80

²⁴⁶ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from Settlement to the Revolution* p.189

успешна култура. Едни сметаат дека за тоа придонеле робовите од Африка кои имале искуство со одлегувањето на ориз во мочурливите места, додека пак други сметаат дека за тоа придонеле самите плантажери од Јужна Каролина. Имено, во Јужна Каролина и крајбрежната Џорџија колонистите откриле дека условите биле поволни за одгледување на ориз, кој иако се сметал како релативно издржливо растение, барал поголеми капитални инвестиции. Главниот услов била изградбата на специјални полиња заштитени со насип, ровови како и резервоари за контрола на снабдувањето на вода. Сувата пролет или раното лето биле катастрофални за оризот, додека пак премногу дожд можело да направи поплавување на полињата, па од оваа причина плантажерите почнале да експериментираат со речната плима, за да се добие посигурно снабдување со вода, иако за жал оваа технологија и капитал не биле со широка достапност за сите. Колонистите во работата на оризот се потpirале на трудот на робовите, а оризот најчесто бил носен за директен увоз во Шпанија, Португалија и Медитеранот. Со зголемувањето на производството на ориз колонистите го зголемиле и увозот на робови, па така во 1690 година имало околу 1500 Африканци, за до 1710 година африканското население да порасне на 4100 Африканци и со тоа Јужна Каролина станала првата копнена колонија каде половина од населението биле Африканци.²⁴⁷ Бруталните услови за работа и нездравата околина, придонела стапката на смртност кај африканските робови да биде висока, па затоа за да се одржува стабилен раст на популацијата во Карлина имало постојан и континуиран увоз на робови. Од страв робовите да не се кренат на некаков бунт, колонистите во Каролина вршеле строг надзор и вовеле нехумани казни за заплашување на робовите, како што биле егзекуциите кои биле вршени со бесење или со палење на клада. Што се однесува пак до Северна Каролина, во некои делови од нејзините крајбрежни делови распстрането било одлегувањето на тутун од страна на семејствата кои основале мали фарми.²⁴⁸ Со тутунот се стимулирала побарувачката на работна сила и се поттикнувала емиграцијата, а исто така било распстрането и одгледувањето на пченица, коњи, говеда и свињи.

²⁴⁷ Tomlins, *Freedom Bound*, p. 437

²⁴⁸ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.210

Во 1733 година британските империјалисти ја создале колонијата Џорџија, именувана во чест на кралот Џорџ II (1727-1760), која се наоѓала јужно и западно од реката Савана и со која се зајакнале позициите на јужната граница. Оваа колонија исто така послужила и за вработување на луѓето кои биле должници како и за сиромашните семејства во Англија. Тука била развиена индустријата за облека од свила која се извезувала во Британија и истата била засолниште за различните група на протестанти кои трпеле верски прогон на европскиот континент.²⁴⁹ Новата колонија била предводена од група на богати трговци на чело со Џејмс Оглторп. Тие во 1732 година добиле кралска повелба на период од 21 година, за веднаш после тоа Џорџија да стане кралска колонија. До 1752 година 90% од финансирањето на колонијата доаѓало од Парламентот, со што Џорџија станала првата колонија финансирана од британските даночни обврзници. Таа се издвојувала од останатите колонии и по тоа што функционирала без репрезентативно собрание, а Оглторп ја пополнил ваквата празнина со тоа што го презел раководството под своја управа, како и многу други цивилни и воени должности. Колонијата Џорџија немала основано црква, со што се гарантирала религиозната слобода, освен за римокатолиците.

Во периодот од 1733 до 1742 година, биле пренесени околу 1800 колонисти за кои биле обезбедени и мали фарми. Но, во ваквиот процес на создавањето на Џорџија, доверителите реагирале против големиот број на робови, кои им пречеле во нивната намера да создадат колонија во која ќе доминираат земјоделци од белата раса.²⁵⁰ Со големиот број на Африканци тие сметале дека се растурало слободното бело население, кое наместо самото да ги извршува потешките обврски и работи во колонијата, луѓето од белата раса се навикнале робовите да ја вршат нивната работа. За да го намалат африканското население и да создадат колонија која ќе биде без робови,²⁵¹ доверителите овозможиле да се создаваат помали фарми кои ќе се работат од страна на семејствата, наместо поголеми фарми кои ќе бидат зависни од работата на робовите. Наместо одглеување на ориз и индиго кои зависеле од ропскиот труд, се насочиле кон одгледување

²⁴⁹ Исто, p.202

²⁵⁰ Kidd, *American colonial history*, p. 253

²⁵¹ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.142

на култури како што биле конопот, ленот, црницата и грозјето. На тој начин, Џорџија станала првата колонија која го отфрлила робовскиот систем, кој бил неопходен за другите колонии. Но, ваквата политика не придонела белците да имаат емпатија према поробените Африканци, напротив, тие го прифаќале ропството како нормална, профитабилна трговија од суштинско значење за империјалната економија. Но, наспроти незадоволството на народот, доверителите отишле толку далеку што не само што го забраниле ропството и алкохолот, туку го ограничиле и правото на сопственост најмногу до 200 хектари земја, ја забраниле хипотеката и продажбата на земјиштето, а исто така донеле одлука по смртта на сопственикот на земјиштето, имотот да премине само во рацете на најстариот машини наследник. Со оваа одлука, доколку наследниците биле жени, земјата ќе се вратела директно во рацете на доверителите. По ваквите забрани, населението се кренало на бунт под слоганот „Слобода и имот без ограничување“ со кој сакале да укажат на тоа дека луѓето од белата раса имале право да ги држат Африканците како нивна сопственост. Размислувањата дека се загрозува нивната слобода, со тоа што им се земала моќта да потчинуваат други луѓе, претставувало вистинска иронија. Меѓутоа, заради големиот притисок, доверителите попуштиле и ги укинале забраните за земјште во 1749 година и за ропство во 1750 година и ја предале Џорџија на кралската круна. Џорџија имала свое избрано собрание, Совет и гувернер назначени од кралот. Со укинувањето на забраната на ропството, се случиле еден економски и демографски бум со што од околу 4500 припадници на белата раса и 1500 африканци до 1752²⁵² година, населението во Џорџија во 1775 година се зголемило на 18 000 луѓе од белата раса и 15 000 африканци. Ваквиот раст се должел пред сè на иселениците од Јужна Каролина, кои ги донеле со себе и робовите кои биле искусни со одгледувањето на ориз и индиго, па на тој начин експериментите со вино, свила, коноп и лен започнале да пропаѓаат.²⁵³

²⁵² Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.441

²⁵³ Taylor, *American colonies*, p.282-285

СРЕДНИТЕ КОЛОНИИ

Додека во текот на XVII век Нова Англија, заливот Чесапик, а подоцна и Каролина доживеале значителен развој и населување, средното атлантско крајбрежје од страна на Англија започнало да се населува цела деценија покасно, со што се направил последниот обид на британската империја за создавање на англиски колонии. Карактерот на овие колонии бил формиран под влијание на најистакнатиот основач и гувернер на Пенсилванија - Вилијам Пен, а секако под влијание и на неговите корелигиозни од Друштвото на пријателите (квекерите), основани од страна на Џорџ Фокс во 1647 година,²⁵⁴ кои биле под постојан прогон во Англија заради нивните отстапувањата од прифатените и поставените стандарди на заедницата.²⁵⁵ Заради ваквата причина Вилијам Пен ја гледал Пенсилванија како рај за него и неговите верски истомисленници, но исто така и како „свет експеримент“ за достигнување на верската слобода.²⁵⁶ Неговиот либерален план и визија се залагале за толерантни и мирни односи со домородното население, верска и етничка разновидност како и рана форма на културен плурализам. Освен Пен и квакерите, не помалку внимание треба да им се посвети и на другите структурни фактори што влијаеле на развојот на овие колонии, како што биле природната и човековата околина како и посебните историски околности што го опкружувале нивниот развој.²⁵⁷

Областа била многу поплодна и поумерена од онаа во Нова Англија и претставувала далеку поздрава околина од заливот Чесапик, па на тој начин средноатлантскиот регион бил погоден за одгледување на жито, добиток и за населување на луѓе. Исто така, регионот можел да се пофали со три пловни реки кои достигнувале длабоко до внатрешноста, а тие биле Сускуехана, Делавер и Хадсон. Меѓутоа, долгото англиско занемарување на овој регион, дозволило Холанѓаните и Шведаните да основаат свои мали колонии, како што биле Нова Холандија во долината на Хадсон и Нова Шведска во долината на Делавер. Во почетокот, заради сојузништвото што го имала Англија со овие земји, Англичаните не се

²⁵⁴ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.186

²⁵⁵ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p. 174

²⁵⁶ Marshall, *The eighteenth century*, p.129

²⁵⁷ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.351

спротиставиле на ваквите колонии, но во времето на кралот Чарлс II кога амбициите и зависта кон холандското богатство станале големи, Џејмс- братот на кралот Чарлс II, се надевал и имал за цел да ја зголеми силата на Круната со проширувањето на англиските колонии во Америка на сметка на колониите на Холандија и Шведска.²⁵⁸

Иако постоеле повеќе расфрлани групи на англиски колонисти во Нова Шведска и Нова Холандија, официјалното населување на Англичаните по должината на брегот на Атлантскиот океан започнало во 1664 година,²⁵⁹ кога флотата под команда на Ричард Николс се поврзала со војската управувана од Џон Винтроп Помладиот, кои успеале да ја заземат Нова Холандија, управувана од гувернерот Стјувесант. Стјувесант претходно успеал да го подобри животот во Нова Холандија, да го поттикне развојот на образовниот систем и направил Нов Амстердам да изгледа и функционира како град со поплочени патишта и со изградени куќи од цигли, наместо од дрво и слама. Не стравувал дека колонијата ќе биде заземена од Англичаните, па дури и го намалил бројот на војници што биле ангажирани за заштита на градот, зашто сакал со тоа да заштеди пари.²⁶⁰ Но, откако биле нападнати, со оглед на тоа дека немале резерви на храна и оружје, гувернерот заедно со жителите на колонијата немале друг начин освен да се предадат на Англичаните. Кога Нова Холандија официјално била во рацете на Англичаните, и градот и колонијата биле преименувани во Њу Јорк, опфаќајќи ја територијата што се протегала од исток од реката Хадсон, до јужниот тек на заливот Делавер. Името Њу Јорк било дадено во чест Џејмс II (1685-1688), војводата од Јорк и брат на Чарлс II, а подоцна и негов наследник на круните на Англија и Шкотска.²⁶¹

За да го поедностави начинот на владеење, Џејмс II ја поделил задачата за управувањето на продажбата на земјите помеѓу Хадсон и Делавер на неговите двајца пријатели, Лорд Џон Беркли и Сер Џорџ Картерет. На Холанѓаните кои живееле таму, им било дозволено да ги задржат своите имоти, нивните закони за наследство и нивната црква, а воедно биле донесени закони кои биле слични со законите на Нова Англија, како

²⁵⁸ Taylor, *American colonies*, p.288-289

²⁵⁹ Saari, *Colonial America Almanac*, p.329

²⁶⁰ Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.74-75

²⁶¹ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.355

на пример, смртните казни за негирање на Бог, убиството, содомијата, заговорот против владата, предавството и отпорот кон авторитетот на кралот. Биле поставени и правила на однесување на судиите и шерифите и било донесено правилото правниот систем да биде администриран преку годишните сединци на судовите. Слободните луѓе од секој град бирале надзорници, кои имале иста функција како и членовите на локалната самоуправа и ги имале истите овластувања како судиите. Што се однесува до религијата, иако населението плаќало десеток, одлуката за која црква ќе биде поддржана од страна на градовите, зависела од самите надзорници. Но, кога Холанѓаните го поддржале краткото холандско повторно освојување во 1673 година, Англичаните им ги поништиле сите претходни законски гранации. Гувернерот Едмунд Андрос кој управувал со колонијата од 1674 до 1680 година,²⁶² го наметнал англискиот обичај, го забранил учеството на Холаѓаните во судовите и администрацијата и барал од сите луѓе да положат заклетва за верност. Холанѓаните започнале да протестираат, зашто со наметнувањето на англискиот обичај се уништиле можностите за жените Холанѓанки да имаат право на поседување, управување и располагање со имот. Верската толеранција била присутна, но со новите закони донесени од страна на Андрос, не се дозволувало заседавање на собранието, биле укинати градските состаноци и дошло до зголемување на даноците, со што се јавило големо незадоволство кај народот.²⁶³ Но, веќе од 1677 година, за него поголема била грижата за Индијанците кои го контролирале поголемиот дел од територијата. Во 1665 година, бројот на доселеници во Њу Јорк бил само 5000, додека сојузот од индијанските племиња познат како Петте нации на Ирокезите, бил двојно поголем. Главната економска активност на Ирокезите била трговијата со крзно, во која како за иден и значаен трговски партнер ги преферирале Французите, потег кој би бил многу погубен за Англичаните.²⁶⁴ Се со цел да го спречи ваквиот трговски сојуз, Андрос направил потег со кој сакал да ги привлече Ирокезите на негова страна, па така во 1670 година успеал да ги придобие и да ги убеди да го потпишат Заветот за пријателство, со што се создал сојуз познат како

²⁶² Исто, p.450

²⁶³ M. Lamont, *The forty years that created America*, p.262

²⁶⁴ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.209

„Синџирот на заветот“²⁶⁵ кој за жал на Англичаните, бил различно сфатен и од двете страни. Имено, Андрос сметал дека со овој завет имал договор за заштита и одбрана на колонијата, додека пак Ирокезите кон овој договор се однесувале соосема поразлично. Како прво, тие никогаш не ги гледале Англичаните како ексклузивен партнер и како второ тие никогаш не претставувале унифицирана нација како што биле европските држави, туку биле конфедерација со децентрализирана структура на донесување на одлуки. Од оваа причина голем број на Ирокези ги поддржувале Французите за воспоставувањето на трговија, а некои пак дури и се преобратиле во католици по што се преселиле во Нова Франција.²⁶⁶

Иако со донесениот закон во 1678 година, Њу Јорк станал монопол на извозната трговија а со законот од 1684 година бил и единственото влезно пристаниште на колонијата, колонистите чувствувале големо незадоволство спрема Андрос и тоа го изразиле во 1680 година, кога тој заборавил да ги обнови царинските должности при посетата во Англија. По силните реакции на колонистите, кралот презел мерки, па така за нов гувернер бил назначен Томас Донган. Воедно, кралот наредил да се состави собрание и им дал на неговите заменици целосна слобода во носењето на одлуки и закони кои биле за доброто на колонијата, по што за кратко време ваквото собрание ја напишало и Повелбата на слободата и привилегиите.²⁶⁷ Се донела одлука сите слободни луѓе и сопственици да имаат право на глас, додека пак членовите на собранието ги имале сите привилегии на парламентот, како што биле слободата од апсење и слободата на говорот. Судањата требало да се одржат со порота и да се запазат законите, а казната да одговара на кривичното дело.

Што се однесува на односите помеѓу доселениците и домородното население, во 1768 година, на состанокот помеѓу 3100 домородци и неколку интерколонијални делегации било договорено Англичаните да заземат најголем дел од централниот и југозападниот Њу Јорк, а за возврат, домородните народи добиле стока во вредност од 10.460 фунти, признавање на нивните земји лоцирани во територијалниот домен доделен

²⁶⁵ Marshall, *The eighteenth century*, p.353

²⁶⁶ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.146

²⁶⁷ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the revolution*, p.77

од Англичаните и договор дека граничната линија што ќе ги одделува ќе биде почитувана. Во текот на целиот колонијален период жителите на Њу Јорк доживувале постојани социјални економски и политички пресврти. За домородното население зголеменото европско присуство значело поголема загуба и на земјата и на автономијата, особено кога Французите биле протерани од областа. Бројот на Африканци не бил толку голем како во јужните колонии, но сепак робовите биле важен дел од работната сила во овие простори, особено во Њу Јорк. Населението доаѓало од многу европски држави, како што биле Франција, Германија, Шведска, Шкотска и Ирска. Заедничко за нив било тоа што иако биле различни групи на народи, тие се обидувале да ги задржат различните култури и истовремено да се прилагодат на новите културни економски и политички системи.

Намерата на кралот Чарлс II и војводата од Јорк, била да ја зајакнат Круната со воспоставување на контрола над сите англиски колонии, преку оданочувањето на растечката трговија. Меѓутоа, во пракса браќата Стујарт направија комплексна империја со доделување на нови комерцијални колонии, како награда за англиските аристократи за нивните политички услуги и парични долгови. На тој начин, во 1664 година, војводата од Јорк ги доделил земјите помеѓу реките Хадсон и Делавер како посебна нова колонија, наречена Њу Џерси. Овие територии кои како што кажавме биле доделени на сер Џорџ Картерет и лордот Џон Беркли,²⁶⁸ за подоцна да ги продадат на двајца инвеститори, едниот шкотски а другиот англиски квекер.²⁶⁹ Купувачите го поделиле Њу Џерси на уште помали колонии, Источен и Западен Џерси. Во источниот се населиле Шкотланѓаните додека пак во западниот се населиле квекерите кои биле познати и како Друштво на пријателите.²⁷⁰ Тие биле следбеници на Џорџ Фокс кој сакал да го врати христијанството во неговата првобитна едноставност, а дел од протестанската реформација упатувале цврсти критики и до Црквата, но за разлика од пуританците тие верувале дека како Божји деца, секој може да биде спасен и да ја искуси божјата внатрешна светлина. Тоа што свештенството, Библијата и Светата Троица биле од мала важност за квекерите, придонело да бидат

²⁶⁸ Tomlins, *Freedom Bound*, p. 490

²⁶⁹ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.108

²⁷⁰ Taylor, *American colonies*, p.306-307

прогонувани, не само во Англија туку и во Америка. Сепак, многу квекери успеале да се снајдат во колониите благодарение на нивната трудољубивост. Тие исто така се поврзале со младиот Вилијам Пен, кој благодарение на неговиот познанство со кралот Чарлс II, можел да им обезбеди засолниште. Со навлегувањето на квекерите во оваа област официјално започнало и нивното населување во регионот.²⁷¹

Во Источниот Џерси започнале да се населуваат разни групи на доселеници од Лонг Ајленд и Нова Англија, кои основале различни стилови на гратчиња. Се населиле и голем број на Шкотланѓани со четирите експедиции со кои пристигнале околу 700 доселеници. Тие не сакале да се мешаат со Англичаните, па си создавале свои населби и на тој начин се создала колонија во рамката на колонијата. Се организирале во населби со големи имоти според моделот на хиерархиското општество на руралната Шкотска.²⁷² Сопствениците на колонијата ја предале политичката контрола на 15 април 1702 година, но сепак, успеале да го задржат правото на непатентираната земја и успеале да издејствуваат во тоа да владата ги прифати можностите кои ја зголемувале нивната политичка моќ, под управа на новата кралска влада.²⁷³

Конфузноста која преовладувала кај Вилијам Пен заради големиот број на сопственици на Западниот Њу Џерси, го поттикнала да побара грант на друго место. Чарлс II кој бил должник на неговиот татко, решил на овој начин да си ги плати своите долгови, па така повелбата на Пен за колонијата Пенсилванија била доделена во 1681 година и таа колонија требало да се протега 12 милји северно од Њу Касл покрај реката Делавер и била замислена како колонија во која на сите религии ќе им се овозможи американската слобода.²⁷⁴ Пен како гувернер добил овластувања да ги распределува своите земјишта, да донесува закони и да зголемува даноци, нормално, во согласност со слободните луѓе кои живееле таму. Но сепак, овие овластувања не биле толку големи како и овластувањата што ги имале гувернерите во другите колонии, па така на пример, неговото право да

²⁷¹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.173-174

²⁷² Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.357-358

²⁷³ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.200

²⁷⁴ Malcolm Gaskill, *Between two worlds*, p.343

ослободува, помилува и укинува злосторства и прекршоци било ограничено.²⁷⁵ Во итни случаеви можел да издава наредби и без согласност од собранието, но сепак, неговата моќ не била апсолутна. Сите закони требало да бидат проследени во рок од пет години, заради проверката која требало да биде направена од Советот за приватност, кој имал право да ги оневозможи законите за кои смета дека не се во согласност со англиското право. Меѓутоа, ваквите ограничувања не го загрузивале Пен кој имал намера во оваа колонија да преовладува религиската толеранција, каде сите христијани ќе живеат во хармонија и меѓусебно почитување. Тој не верувал дека треба да има наметнато религиозно верување врз луѓето од страна на државата, а воедно и сметал дека владата било цврсто вкоренета во божествениот план за човештвото, па затоа ги исклучил атеистите од заштитата на владата во Пенсилванија.²⁷⁶ Желбата за религиска толерантност била комбинирана и со желбата за проширување на своето богатство, преку привлекувањето на инвеститорите и продавањето на земјата на доселениците. За да ги привлече таквите доселеници Пен ја објавил својата намера да понуди земја со поволни услови, па дури издал и документ каде ги истакнал неговите услови. За разлика од доселениците во јужните колонии, кои ја барале својата среќа преселувајќи се сами, раните доселеници во Пенсилванија доаѓале со цели семејства.²⁷⁷ Повеќето доселеници биле квекери, најмногу од Англија, но многумина се населиле и од Ирска и Велс. Во близина имало англиски колонии со кои можело да се тргува а плодната почва и долгата сезона на растење од 180 дена, придонела земјоделците да одгледуваат жито а исто така се одгледувал и добиток за трансатланскиот пазар.²⁷⁸ За решавањето на споровите помеѓу домородните Американци и доселениците, Пен дал наредба да се направи арбитража од шест доселеници и шест Индијанци, за сите да имаат еднаков третман пред законот. Вилијам Пен успеал да создаде коректен однос со локалното население кое го третираше со почит, па од таа причина локалците биле расположени да воспостават пријателски односи со Англичаните за обезбедување на трговска стока и воена помош.²⁷⁹ Пен напорно работел да создаде

²⁷⁵ Tomlins, *Freedom Bound*, p. 183

²⁷⁶ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.122

²⁷⁷ Canny, *The Oxford History of the British Empire*, p.361

²⁷⁸ Taylor, *American Colonies*, p.311

²⁷⁹ Saari, *Colonial America Almanac*, p.313

колонија која ќе прави рамнотежа помеѓу правата на луѓето, сопственоста, политичката контрола и еднаквоста во третманот. Исто така, Пенсилванија била првата британска колонија која се обидела да ги заштити своите жители од произволната волја на владините службеници, како што биле суровите и невообичаените казни за кривичните дела а за да се олесни вклучувањето на народот во владата на колонијата, се формирале и повеќе закони кои го овозможувале тоа, па затоа и може да се каже дека системот на владеење бил либерален со бројни права и слободи. За развивањето на Пенсилванија придонело и тоа што таа не морала да се соочи со директни надворешни закани, бидејќи била заштитена од Њу Јорк на север, Мериленд на југ и од планините на запад а од особено значење за Пенсилванија била и објавата на Пен со која укажал дека војводата од Јорк му ги продал округите Делавер, Њу Касл, Кент, Сасекс. Бидејќи немало официјална црква, населението било ослободено од десетокот, а во декември 1682 година бил донесен и законот за религиозна толеранција а исто така бил изгласан и законот кој овозможувал сите жители кои поседувале имот во вредност од 50 фунти, да имаат право на глас. Сепак, хармонијата не траела долго. Кога населението во Делавер започна да не се согласува со неговото вклучување во новата колонија, започнале нивните несогласувања со припадниците на Друштвото на пријателите и натпревар за присвојување на побогатите имоти и земја,²⁸⁰ а исто така населението често пати ги игнорирало наредбите на гувернерот Пен, особено во 1684 година кога бил отсутен од земјата. Нетрпението продолжило и по смртта на Вилијам Пен во 1718 година кога на местото гувернер дошол Џорџ Кит од Њу Џерси но сепак, колонијата продолжила да се оформува по што биле создадени три окрузи и тоа Бакс, Филадельфија и Честер.

Во 1691 година квекерите предводени од Франсис Пасториус кој бил германски адвокат од јужна Германија купиле земја од 10.000 хектари земја и создале населба по име Германтаун.²⁸¹ Во периодот помеѓу 1683 и 1709 пристигнале и други германски емигранти кои претрпеле верски прогон во Јужна Германија и Швајцарија. Во 1649 година се доселил и Јоханес Келпиус кој ја предводел групата на розенкројцерите кои живееле целибатски

²⁸⁰ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.179-180

²⁸¹ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.124

живот посветен на Бог, а во 1709 година, се доселиле и голем број на моравци и амиши. Поголеми бранови на германски доселеници се случиле во периодот од 1709 до 1714 година и во 1717 и 1775 година, кога повеќе од 80.000 германски мигранти бегајќи од угнетувачката контрола на локалните феудалци во Германија се населиле во Пенсилванија. Пен им дозволил да купат земја во неговата колонија и со тоа да станат независни и рамноправни членови во општеството, но исто така тоа предизвикало голем број на мигранти да направат потег за преземање на владата.²⁸² Иако Пен ги прифатил ваквите доселеници, сепак колонистите се плашеле од пристигнувањето на голем број мажи и жени кои не зборувале англиски јазик и не ги следеле англиските обичаи, па со тоа стравувале дека колонијата ќе стани германска, зошто Пенсилванија била единствената колонија во која англиската и велшката популација била малцинство од белата раса.²⁸³

Односите не биле подобри ниту во времето на Француската и Индијанската војна, кога Германците не се сложувале со квекерите околку прашањето за одбраната. Тие сакале заштита и од француските и од индијанските напади на самата граница, по што одржале и марш преку кој сакале да ја испратат нивната порака носејќи трупови осакатени од домородците. Тие успеале во нивната намера, па така се одобриле парични средства за одбрана на колонијата. Во наредниот период, синот на Вилијам - Томас Пен ги зголемил даноците во Пенсилванија, но со истовременото намалување на цената на земјата, тој успеал да ги смири и придобие Германците на своја страна, иако во времето на Американската револуција тие сметајќи дека британското владеење е пречка за нивниот успех, дале поддршка за прогласувањето на независноста.²⁸⁴

Во април 1631 година Холанѓаните создале своја населба во Делавер, која по само една година била уништена од страна на локалното домородно население кое зборувало алгонкиски јазик. Во март 1638 година, во истата област дошле Швеѓаните кои ја присвоиле областа како дел од Нова Шведска и каде го сместиле нивниот главен град, меѓутоа областа во 1655 година била анексирана од страна на Нова Холандија. Кога Англија ја добила

²⁸² Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.178-180

²⁸³ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.212

²⁸⁴ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.129-131

областа со освојувањето на Нова Холандија во 1644 година, Вилијам Пен ја преименувал во Делавер, со што областа станала дел од колонијата Пенсилванија. Претставниците на областа Делавер играле голема улога во блокирањето на поддржувачите на Вилијам Пен во нивниот обид за воспоставување контрола на законодавниот дом во Пенсилванија, па така во 1701 година, Вилијам дозволил Делавер да има самоуправа со свој законодавен дом кој за прв пат се состанал во 1704 година. Јужните делови на Делавер привлечле многу поранешни жители на Чесапик, кои ја наравиле областа со насади за тутун, додека пак во северниот дел се населувале шкотски и ирски емигранти. Примарно во оваа област се одгледувало жито и добиток за извоз во странство а бидејќи почвата била многу сиромашна, оваа колонија останала најмала колонија според населението (освен Џорџија), па така во 1760 годна бројот на жители бил 33.205 од кои 5% биле робови.²⁸⁵

Растот на населението во останатите средни колонии бил навистина драматичен, па така од 63 000 во 1710 година, белото население во регионот се зголемило на повеќе од 200 000 во 1740 година и на повеќе од 520 000 во 1770 година. Оваа експанзија била резултат на енергичниот природен прираст, на постојаната емиграција и секако економскиот раст.²⁸⁶

²⁸⁵ L. Purvis, *Colonial America to 1763*, p.200

²⁸⁶ P. Greene, *Pursuits of Happiness*, p.124

КОЛОНИИТЕ И СЛАВНАТА РЕВОЛУЦИЈА

Џејмс II, кој бил наследник на кралот Чарлс II, не само што бил верен католик и силен администратор, туку истовремено бил и крал под силно влијание на францускиот монарх Луј XIV. Тој се обидел да го централизира управувањето на неговата влада и да ја зајакне моќта на англиската круна, оправдувајќи ја неговата политика со политичката теорија за божественото право на кралевите. Увидувајќи дека заради неговата припадност кон католичката вера, виговците во Парламентот сакале да го отстранат од престолот, тој го возвратил ударот и го распуштил Парламентот, сè со цел да овозможи започнување на процесот на ремоделирање со кој ќе може секој град да го избира својот член во парламентот. Менувајќи ги ваквите правила за изборот на членови, тој се надевал дека ќе обезбеди попријателски настроен Долен дом во Парламентот, кој нема да му претставува пречка на неговото владеење.²⁸⁷ Во ваквиот процес, не ги изоставил колониите, па така со намера да ја намали непослушноста на Нова Англија, ги консолидирал осумте северни колонии (сите пет во Нова Англија, Њу Јорк и Источен и Западен Џерси) и создал една голема колонија наречена Доминион, која се протегала од реката Делавер до Канада.²⁸⁸ Со ваквиот потег на кралот, се направил обид за спроведување на политиките на Круната, а не на локалната самоуправа како што било дотогаш.²⁸⁹ Со административната работа управувал генерален гувернер, потпомогнат од поручникот и назначениот Совет, со што радикално се променил претходниот тренд на колонијална автономија. За генерален гувернер бил избран сер Едмунд Андрос, а за заменик бил назначен гувернерот Френсис Николсон кој работел од Њу Јорк, додека пак Андрос и назначениот Совет работеле од Бостон. Колонијалните законодавни тела била распуштени, засебните колонии ги изгубиле своите локални политички права, а за кратко време Андрос вовел и нови високи даноци, не обрнувајќи внимание на поплаките на народот.²⁹⁰ Тој, исто така, строго ги спроведувал

²⁸⁷ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.182-183

²⁸⁸ Taylor, *American colonies*, p.321

²⁸⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.184

²⁹⁰ M. Lamont, *The forty years that created America*, p.262

актите за навигација,²⁹¹ и со тоа силно ги вознемирил трговците од Нова Англија. Ја оспорил и легитимноста на земјишните титули издадени од градовите во Нова Англија според старите колонијални повелби, а дополнително ослабнување на моќта на пуританските службеници направил со тоа што ги заменил за судии и шерифи кои му биле лојални. Исто така го ограничил градот да има состаноци само еднаш годишно, а дополнителен удар за пуританците било и тоа што градот Бостон бил принуден да се откаже од пуританските цркви, како и тоа дека пуританците биле принудени да се заколнат на Библијата пред да сведочат на суд.

Во меѓувреме во Англија, кралот Џејмс II постојано го вознемирувал протестанското мнозинство со неговото произволно владеење и со фаворизирањето на неговите католички соработници. Протестантите особено се почувствувале загрозени кога во април 1688 година се родил неговиот машки престолонаследник, кој претставувал закана дека ќе се овековечи католичката династија. Од оваа причина неколку англиски бискупи и аристократи тајно му напишале писмо на Вилијам III Орански, штатхолдерот на неколку нидерландски провинции, повикувајќи го да дојде во Англија со негова армија, за да интервернира во име на протестантската кауза. Заговорниците се надевале да го принудат Џејмс II да ја признае моќта на Парламентот и да прифати протестант за негов наследник, додека пак Вилијам во ваквите случувања видел можност за заземање на власта во свои раце. Вилијам го презел тој чекор и ја нападнал Англија помогнат од војската и морнарицата, па така успеал без никаков отпор да влезе во Англија, со што започнала Славната револуција.²⁹² На тој начин, во 1689 година, власта преминала во рацете на Вилијам и неговата сопруга Мери, по што новите монарси ветиле дека ќе соработуваат со Парламентот и дека ќе обезбедат верска толеранција за протестантите кои безрезервно го поддржувале нивниот пуч, како и за католиците, иако тие не ја дале нивната поддршка за време на револуцијата. Кога повеќето офицери и аристократи му се придружиле на Вилијам, Џејмс во паника избегал во Франција засолнувајќи се во дворот на Луј XIV.²⁹³

²⁹¹ Овие акти сериозно ги погодиле колонијалните трговци кои биле принудени да тргуваат со нивните производи само во англиските пазари и пазарите кои се наоѓале во териториите под англиска власт.

²⁹² R. Polk, *The birth of America*, p.134

²⁹³ Taylor, *American colonies*, p.323

Ваквите промени се почувствувале и во Средните колониите: Њу Јорк, Њу Џерси, Пенсилванија, Делавер, како и во Нова Англија каде локалните, религиозните и политички стравови се споиле заедно, сè со цел за во 1688-1689 година да направат прествртница во англиската монархија и колониите.²⁹⁴ Рачно напишани трудови повикувале Нова Англија да се побуни против папистите и нивните француски и индијански сојузници. Откако на 18 април 1679 година во Бостон пристигнале вестите за доаѓањето на Вилијам на престолот во Велика Британија,²⁹⁵ се спровело и апсење на сер Едмунд Андрос²⁹⁶, а уапсени биле и луѓето поврзани со неговиот режим.²⁹⁷ За брзо време Доминионот се распуштил во Масачусетс, Њу Хемпшир, Плимут, Род Ајленд и Конектиткат, по што колонистите ги вратиле владите што биле во сила кога Џејмс II се искачил на тронот во 1685 година. Во Њу Јорк, колонијата која била сопственост на Џејмс II пред да стане крал, колонистите ја презеле власта од рацете на гувернерот Франсис Николсон кој побегнал во Англија, по што формирале Комитет за безбедност под раководство на Џејкоб Леислер. Во Мериленд вестите за Славната револуција го охрабриле Џон Куд заедно со останатите протестантски водачи и група на вооружени луѓе, да се соберат и да ги прогласат новиот крал и кралица и да ја заштитат колонијата од папистите.²⁹⁸ Една недела пред тоа, плантажерите од карпискиот остров Антигва го принудиле Сер Натаниел Џонсон кој бил гувернер на Заветрените острови и еден од најистакнатите поддржувачи на Џејмс II меѓу американските гувернери, да си поднесе оставка и да ја напушти земјата. Вирџинија не се кренала на бунт и покрај нејзините поплаки за високите даноци и избраните гувернери, но откако гувернерот ја напуштил колонијата, во негово отсуство Советот веднаш прогласил поддршка за Вилијам и Мери на 26 април. На овој начин Славната револуција се проширила од Англија во Америка.²⁹⁹

²⁹⁴ Kidd, *American colonial history*, p.195

²⁹⁵ R. Polk, *The birth of America*, p.134

²⁹⁶ Saari, *Colonial America Almanac*, p.98

²⁹⁷ Gaskill, *Between two worlds*, p.348-349

²⁹⁸ P. Carlisle and Golson, *Colonial America from settlement to the Revolution*, p.160

²⁹⁹ Canny, *The Oxford History of the British empire*, p.445

Иако колониите се заколнале на верност кон кралот, сепак Вилијам III наместо да го повлече кралскиот авторитет, го засилил. На тој начин ги задржал повеќето функционери од колониите кои помогнале во формирањето на Доминион, па дури и го ослободил Сер Едвард Андрос и го назначил за гувернер на Вирџинија. Иако Пенсилванија не се кренала на бунт, сепак Вилијам III ја суспендирал повелбата на Вилијам Пен кој бил миленик на претходниот крал, правејќи ја Пенсилванија кралска колонија. Меѓутоа, откако тамошните квекери на секој начин ги попречувале инцијативите на новиот кралски гувернер, Круната се откажала и ја вратила повелбата назад кај Пен.³⁰⁰ Во Масачусетс се донела нова повелба во која владата требало да биде под надзор на Круната. Се наложувало да се има кралски гувернер со право на вето, а правото на глас ќе се засновало според поседувањето на имот, наместо членството во црквата. Во меѓувреме лидерите на Масачусетс добиле некои важни отстапки, како што била контролата над оданочувањето, правото да се избери Советот (под услов кандидатите да се прифатливи за гувернерот) и најбитното Масачусетс не само што го задржал Мејн, туку го присвоила и Плимут. Во Њу Хемпшир исто така бил назначен кралски гувернер, додека пак единствените кои биле исклучени од зголемената кралска контрола биле Род Ајленд и Конектикат, па така им било дозволено да ја задржат автономијата што ја имале од нивното основање.³⁰¹ Во Њу Јорк трговските лордови побарале кралот да испрати негов гувернер кој ќе го замени режимот на Лајслер – водачот на бунтовниците за време на Славната револуција, па така кралот го назначил Хенри Слутер. Лајсер, кој не сакал да отстапи од неговото место бил уапсен и осуден на смрт заради предавство.³⁰² Во Мериленд пак на лордот Балтимор му било дозволено да го задржи сопственичкото право и да добие голем дел од колониските приходи, но немал право на управување. За кралски гувернер бил назначен Лајонел Копли, кој формирал политичко партнерство со бунтовниците од 1689 година, додека Џон Куд и други побитни водачи биле тргнати настрана.

³⁰⁰ Taylor, *American colonies*, p.327-328

³⁰¹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.188-189

³⁰² Saari, *Colonial America Almanac*, p.171

НОВ ИДЕНТИТЕТ

За да ги разбереме причините за Револуцијата во 1776 година, најпрво мора да го разбереме процесот на раѓање на еден нов идентитет во англиските колонии во Северна Америка. Она што е поразлично во оваа револуција за разлика од останатите низ историјата кои биле резултат на очајните народи под оковите на некаква тиранија, е тоа што Американците не биле угнетувани луѓе, туку напротив, биле послободни и помалку оптеретени со феудални и монархиски ограничувања од секој останат народ во XVIII век.³⁰³ Затоа, револуцијата за Велика Британија изгледала како што напишал Даниел Леонард³⁰⁴ „голем бунт за мала причина“, а според зборовите на Питер Оливер таа исто така се сфаќала како „најбезобразен и неприроден бунт што некогаш постоел“.³⁰⁵ Но, за Американците револуцијата дошла сосема природно, како резултат на еден економски, социјален и културолошки подем, кој заради неговата големина неизбежно било да даде некаков голем и видлив резултат. Од таа причина, често пати се вели дека Американците најпрво доживеале револуција во срцата и умот, а потоа истата ја префрлиле на бојното поле, сè со цел не да ја создадат нивната слобода, туку напротив, да ја зачуваат слободата која сликовито ја практикувале во нивниот секојдневен живот.

Темата за идентитетот е доста комплексна, особено кога ќе си го поставиме прашањето како е можно некој поединец да престане да биде Британец и да започне да станува Американец? И дали колонистите повеќе се сметале за јужнокаролинци или вирџинијанци, отколку Американци?³⁰⁶ Со тоа што доселениците заминале од дома и започнале нов живот во странство, лесно е да се претпостави дека тие во англиските колонии во Северна Америка отсекогаш се чувствувале оттуѓени од нивната татковина. Меѓутоа, во текот на XVII век, кога биле основани првите колонии во Америка, идентитетот

³⁰³ Gordon S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, (New York: Vintage books a division of random house, 1991), p.31

³⁰⁴ Адвокат и богат конзервативен лојалист, кој живеел во Масачусетс. Напишал и писма кои подоцна биле објавени како брошури, во кои ги обвинува колонистите дека нивните поплаки биле без основа.

³⁰⁵ Главен судија во Врховниот суд на Масачусетс и лојалист за време на Револуцијата.

³⁰⁶ Armstrong, *Landscape and identity in North America's southern colonies from 1660 to 1745*, p. 14

на ваквите доселеници останал тврдоглаво англиски, па така со себе во Новиот свет ги понеле и обичајните права кои и понатаму ги практикувале во основаните колонии, ги зачувале силните емотивни врски со Англија, останале лојални на кралот и нормално биле поврзани и заради трговските и имотните интереси, верската припадност и носталгијата за она што упорно го нарекувале татковина.³⁰⁷ Како што претходно имавме утврдено, првите доселеници во најголем број биле луѓе кои одеа на сè или ништо, луѓе кои не оставиле ништо зад себе во Англија и кои немале што да изгубат со напуштањето на нивната татковина, а истовремено биле водени од силната желба за стекнување на богатство, кое го замислувале како неисцрпно во Новиот свет.³⁰⁸ Ваквите авантуристички потфати на почетокот биле поразителни, но упорноста на компаниите и на луѓето кои заработувале од транспортот на ваквите авантури, направил новите колонии да стекнат огромна популарност и да се шират со молневито темпо. Факторите кои дополнително им одеа во прилог на доселениците, биле тоа што тие во Новиот Свет уживале еден вид на независност, како и тоа што верската слобода и економските можности биле доста големи, па како резултат на ова се создала една средина во која тие можеле да одредат сопствен начин на управување. На тој начин, колониите, кои со текот на времето станале развиени и доста успешни, направиле подлога доселениците да бидат самоуверени и да не прифаќаат ништо помалку од она што го посакувале и замислувале.

Што се однесува до управувањето на англиските колонии во Северна Америка, тие, како што нагласил и Бенџамин Френклин „не биле само под различни гувернери, туку имале и различни форми на управување, различни закони, интереси, а некои од нив и различни верски убедувања и различни карактери.“³⁰⁹ Но, иако биле различни, сепак сите колонии настојувале да се англизира колонијалниот живот, преку имитација на метрополните институции, вредности и култура, па така пред средината на 1700 година колонистите за себе размислувале првенствено како Англичани. Тие ја читале истата литература и историја како и нивните роднини во Кралството, па дури повеќето колонисти

³⁰⁷ <https://billofrightsinstitute.org/activities/colonial-identity-english-or-american> (07.09.2021)

³⁰⁸ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.193

³⁰⁹ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.170

повеќе знаеле за настаните што се случувале во Лондон, отколку во соседните колонии. И не само што колонистите се чувствувале како Англичани, а по 1707 година како Британци, туку во записите можеме да забележиме дека не постоела кохезија помеѓу колониите, туку напротив, се чувствувала голема оттуѓеност помеѓу нив. Првично, колонистите имале поголема поврзаност во рамките на заедницата, градот, регионот или колонијата во која живееле, отколку поврзаноста како Американци. Во весниците од тој период, можеме да забележиме дека многу автори се нарекувале Американци и пред Револуцијата, но исто така имало и многу кои ги користеле термини како што бил „лојалните поданоци на неговото височество“. Терминот Американец станал многу популарен до 1770 година, како општо прифатен термин за колонистите, но како термин со кој се идентификувале како географска и политичка единица од луѓе кои случајно живееле во американските колонии, а не како група на луѓе која била поврзана со заедничкиот идентитет или идеологија.³¹⁰

Од друга страна, треба да го нагласиме и карактерот на колонистите, кој бил познат како непокорлив, тврдоглав и дрзок, а со тоа и отпорен на монархијата која подразбирала покорност и зависност.³¹¹ Откако од самиот почеток англиската власт им наложувала на колонијалните заедници сами да ги решаваат нивните проблеми, оддалеченоста помеѓу доселениците и кралот се почувствувала и духовно, а не само во километри, па така, дури и во јужните колонии каде имитирањето на англискиот начин на живот било најсилно, повеќето колонисти имале мало чувство за кралското величење, зошто сепак на крајот Круната била премногу далеку за да направи да се почувствува нејзиното присуство. Дури ни кралските гувернери не направиле многу за да го зајакнат кралското достоинство, зашто не располагале со никакви титули, богатство или моќ, а дополнително обесхрабрувачки им биле нивните малите приходи заради кои не живееле многу подобро од останатите доселеници кои располагале со приватен имоти, па заради тоа немале силна мотивација за бранење на кралскиот авторитет.³¹² На тој начин, ваквите колонијални граници со текот на времето станувале сè поневидливи, особено кога во колониите се создала една стабилна

³¹⁰ Emma Florio, *The problematic search for an emerging american identity before the revolution*, (Illinois Wesleyan University, 2013), p. 1-3

³¹¹ Gordon S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, p.31

³¹² Исто, p.140

средна класа од луѓе кои биле потомци на некогаш непосакуваните Англичани, протерените питачи, затвореници, бездомници и вишокот на англиско население турнато на маргините во англиското кралство, кои сега во Новиот свет не само што поседувале свој имот и не само што формирале свои семејства, туку со правото на глас директно учествувале во политичките процеси, а со сето ова тие потврдиле дека станале препознатливи како Американци, односно дека станале нешто поразлично од Британците.³¹³ Далечината од метрополата, лабилната британска контрола како и големите економски можности придонеле колониите да станат сè повеќе плуралистички, поразвиени и да доживеат нивна меѓусебна колонијална сличност во општеството и во вредностите.³¹⁴ Набрзо доселениците сфатиле дека англиските навики и обичаи кои ги довеле со себе од Англија не биле соодветни во новата средина во колониите, па така започнале да го исфрлаат сето она што се покажало како непрактично и нефункционално, а секако најпрво ја исфрлиле корумпираноста, која била вообичаена во институциите на Стариот свет.³¹⁵ Она што дополнително ги приближи колониите да се чувствуваат блиски, било и тоа што многу малку домаќинства ги имале потребните ресурси за да опстојуваат сами, па така трговијата станала една врска и повод за единство на различните колонијални општества.³¹⁶ На овој начин, некогашниот див континент станал место каде американските колонии имале пораст на трговијата за 700% во периодот од 1689-1760 година, место каде населението се зголемило од 250.000 на 1,5 милиони луѓе, каде животниот стандард се подобрил за бројка од помеѓу 50-100%, каде жителите никогаш повеќе не почувствувале глад и каде процентот на сиромашни или невработени бил многу мал.³¹⁷ Колонистите уживале во комбинацијата на изобилство на земја и ефтина храна, иако богатството секаде не било рамномерно распространето. Податоците покажуваат дека колониите кои се наоѓале на југот и во кои доминирало робовладетелството, биле значително побогати од колониите кои претежно живееле од трговија. Промените не биле почувствувани само во поширотото окружување, туку и внатре во семејствата. Така на пример, промената што придонесувала поголема

³¹³ Yokota, *Unbecoming British*, p.10

³¹⁴ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.174

³¹⁵ Olwell and Tully, *Cultures and identities in Colonial British America*, p.13

³¹⁶ Исто, p.194

³¹⁷ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.255

социјална сигурност и една важна и голема разлика во семејните односи помеѓу Англичаните и Американците е тоа што за разлика од Англија каде сè уште било присутно првородството,³¹⁸ каде само најстариот син ја наследувал земјата, во американските колонии, иако имало слична пракса со која земјата се оставала или на најмладиот или на најстариот син, сепак, таткото се грижел останатите синови да научат некој занает кој би им помогнал да заработат пари или пак ќе им помогнел со купување на земја на некое друго место.³¹⁹

Ваквите промени не се случувале брзо, туку траеле со години, а за тоа време кај новите генерации, кои биле родени во колониите и ја познавале матичната земја само преку раскажувањата на возрасните, посилно било чувството на благодарност кон колониите, знаејќи дека не треба да ги земаат здраво за готово ваквите привилегии за кои населението во Англија можело само да сонува.

Голем придонес за зацврстување на новиот идентитет кај доселениците во колониите имало и високото ниво на толеранција. Општествата во сите региони на колонијална британска Америка останале претежно англиски. Но, значителната емиграција на неанглиски групи по 1713 година и последователното мешање на различните народи ги насочило луѓето да бидат поотворени за компромис и да имаат поголем капацитет за толеранција на етничка, културна и верска разновидност. Англиските доселеници доминирале со нивната бројка во Нова Англија и Вирџинија, додека пак Холанѓаните, Швеѓаните, Ирците и Германците се населувале во средноатлантските колонии. Иако ваквите разновидни групи на народи живееле на ист континент под лабавата британска власт и биле зависни од трговијата, немале многу други работи кои би придонеле кон нивното поголемо обединување. Исто така, големо било присуството на разновидни религиозни идентитети и заедници, кои имале бројни верски поделби и кои формирале свои цркви и имале свое толкување на Светото писмо. Покрај доминацијата на христијанството, тука биле и Индијанците кои обожавале најразлични духови, во зависност

³¹⁸ Gaskill, *Between two worlds*, p.6

³¹⁹ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.276

од племето на кое припаѓале, како и африканските робови кои со себе ги довеле различните религиозни убедувања во Новиот свет, а секако дека имало и муслимани и Евреи. Присуството и негувањето на ваквите најразлични верски практики, претставувало особина на колонијалните општества со која не можела да се пофали некоја европска држава и со која дефинитивно се потврдува различниот карактер на населението во колониите.³²⁰ Уникатните културни практики кои биле донесени од различни региони од Англија, британските острови и северна Европа, биле споени со посебните географски и регионални структури во Северна Америка и на тој начин се создале суп-културите. Ваквите суп-култури се создале во еден период на империјалното занемарување спрема социјалните и културните случувања во колониите, па така малите населби станале мали светови со свои општествени, културни и верски карактеристики и истите претставувале подлога и темел врз кои се изградил американскиот идентитет. Ваквата особина на колонистите и подготвеност да се прифатат едни со други, без разлика што доаѓале од различни европски држави, значително придонела во развојот на новиот идентитет во колониите,³²¹ а оттука и придонела колонистите да станат поразлични од Англичаните, не само во секојдневниот живот, туку и во расните односи, економијата и владеачките институции кои не наликувале на оние во Лондон.³²² Со текот на времето колонистите станале повешти во производството на основните потреби како волна, кожа, текстил, алати и оружје, а со изобилството на дрва граделе и трговски бродови за 60% поефтино отколку во Англија. Колонијалните елити исто така започнале да развиваат нови автентични вкусови во архитектурата, мебелот, храната, облеката и манирите. Богатите семејства можеле да си дозволат многу повеќе удобности отколку семејствата кои биле со скромни средства, но сепак и посиромашните можеле да купат мебел за домаќинството, садови, чаши и постелнини,³²³ па од таа причина во изјавите на Френклин и Хачинсон се вели дека Америка била првото општество кое ја „забранило“ сиромаштијата.³²⁴ И навистина, иако во Англија не владеела силна глад, сепак бројката на сиромашни населби и луѓе била сè уште голема.

³²⁰ <https://www.battlefields.org/learn/articles/life-colonial-america-prior-revolutionary-war> (12.09.2021)

³²¹ Armstrong, *Landscape and identity in North America's southern colonies from 1660 to 1745*, p.18

³²² Brendan McConville, *The king's three faces*, (Williamsburg: University of North Carolina Press, 2006), p.42-43

³²³ S. Kidd, *American colonial history*, p.206

³²⁴ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.257

Сиромаштија секако дека се појавувала и во колониите, но таа била минлива, со што економските падови придонеле процентот на сиромашни во колониите да се движи до 10% од вкупното население, за разлика од Англија каде дури половина од населението редовно или барем повремено зависело од добротворните цели за да преживее.³²⁵ Во колониите иако некои млади луѓе биле принудени да ги поминат фазите на бесплатна работа, сепак на тој начин успевале да соберат и да обезбедат одредени ресурси, за подоцна да го стекнат независниот статус на сопственици на земјиште или да успеат да добијат вработување.³²⁶ Дополнително олеснување било тоа што во колониите зависните луѓе не биле под силен притисок од сопствениците, како што било обичај во Англија. Имено, станарите често пати живееле на земјиште далеку од нивните сопственици, па на тој начин не само што биле слабо надгледувани, туку често пати се случувало и да не ги плаќаат редовно кириите и нивните долгови.

Со преокупираноста на Британија да ја држи цврсто колонијалната трговија во свои раце и интереси, колониите, преку репрезентативните собранија успеале да носат закони кои биле во нивни интерес.³²⁷ Ваквата политичка свест кај обичниот народ во Новиот свет била далеку поголема од онаа што ја имало во Англија. Имено, локалните собранија имале голема доверба кај колонистите, и обратно, затоа што политичките лидери биле избрани од самиот народ односно од гласачкото тело, а исто така, покрај политичките лидери колонистите ги бирале и офицерите на милицијата како и свештениците,³²⁸ а оние гувернери пак кои се однесувале како деспоти, немале големо влијание или пак веднаш биле сменети.³²⁹ Наметнувањата кои ги правела англиската влада врз овие собранија само го зајакнувале чувството на колонистите дека таа не го разбирала животот во Америка, ниту пак ја ценела жртвата која ја дале доселениците кои се гледале себеси како прогонети од татковината. Собранијата биле сè понезависни во нивното управување со колониите, додека пак во периодот пред Револуцијата, преку англиските доброволци кои имале за

³²⁵ S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, p.154

³²⁶ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.187-188

³²⁷ Levine, *The British Empire*, p.36

³²⁸ S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, p.143

³²⁹ <https://billofrightsintstitute.org/activities/colonial-identity-english-or-american> (07.09.2021)

задача да ја обезбедуваат империјалната одбрана во Новиот свет, колонистите научиле да ги бранат своите домови, семејства и заедници, иако тоа го правеле под англиско знаме.³³⁰

Што се однесува до социјалната структура во колониите во британска Америка, јасно е дека доселениците не пристигнале во колониите како еднакви, со оглед на тоа дека во развивањето на колониите учествувале и се населиле најразлични семејства и поединци. На тој начин, социјалната нееднаквост била присутна од самиот почеток и како да зајакнувала со текот на времето, особено кога се формирале колонијалните елити, а покрај нив се создале и многу други категории на население на кои статусот им се одредувал според земјишното богатство. Факт е дека со можноста на купување на земја која била во изобилство и била ефтина, се дозволило голем број на мажи да имаат право на глас и на извршување на некоја функција, меѓутоа имало разлика од доселениците кои пред пристигнувањето во Новиот свет биле бездомници или невработени, од оние доселеници кои дошле со нивното богатство и кои секако дека биле во поголема можност да ја обезбедат поголемата и најдобрата земја. Но, од друга страна, колонијалните општества биле со помал јаз помеѓу сиромашните и богатите, а неспорно е и постоењето на средната класа, така што слободните бели мажи можеле да бидат способни да се издржуваат со помош од нивните зависни луѓе и да уживаат во нивната независност, можност која била незамислива за Британците со скромно потекло, со што доселениците имале многу посигурна иднина и за себе и за нивните синови.³³¹ Мора да се спомене и уште една поголема разлика помеѓу англиското и колонијалните општества, разлика со која во колониите дефинитивно немало законска привилегирана аристократија.³³² Оние кои важеле како побогати повеќе наликувале на луѓе од средната и пониската класа во другите земји. Нивните куќи не наликувале на дворци, туку биле многу помали и поскромни отколку на аристократијата во Велика Британија.³³³ Сето ова сликовито е објаснето во „Писмата од еден американски фармер“ каде се вели: „Општеството не е составено како во Европа, од големи господари кои поседуваат сè и од стадо луѓе кои немаат ништо. Тука

³³⁰ Исто;

³³¹ Levine, *The British Empire*, p.279;283

³³² P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.186

³³³ Dziaba, *Identity formation in the Thirteen American colonies*, p. 12

нема аристократски семејства, нема судови, кралеви, владици и црковна власт без невидлива моќ, што им дава на неколкумина да биде многу видлива”.³³⁴ Не помалку важно е и тоа што за разлика од традиционалната британска идеја дека членството во елитата треба да се заснова врз фамилијарниот статус, од праксата во колониите се покажало дека за да се биде господин мора да се имаат карактеристиките како љубезно однесување, модерно облекување и одредено ниво на образование, како што бил и примерот со Бенџамин Френклин и Џон Адамс, од кои едниот потекнувал од занаетчиско, а другиот од земјоделско семејство, но со нивното образование успеале да се искачат во средната класа.³³⁵ И секако не помалку важни биле политичката свест и сенс што ги имале доселениците, кои правеле нивното право на глас да биде ефективно, за разлика од Англичаните кои многу често го „продавале” својот глас на големите земјопоседници кои секогаш нуделе добра цена за истиот.³³⁶

Ваквите социјална и економска сигурност биле жарче од кое пламнале чувството на посебност, чувството дека колониите сега се „дома” а Англија е „странство” и чувство на благодарност за добриот живот за кој доселениците знаеле дека мора да го бранат и да го чуваат. Во „Писмото од еден американски фармер” повторно можеме да ги доловиме чувствата на доселениците кон нивниот дом, па така во делото се вели: „Кога и да одам во странство, не е по моја волја. Никогаш не сум се вратил дома без да ги почувствувам пријатните емоции, кои честопати ги потиснувам како бескорисни и будалести. Во моментот кога стапнувам на мојата земја, блескавата идеја за сопственост, за ексклузивно право на независенот го возвишува мојот ум. Што сме ние американските земјоделци без оваа земја? Нè храни, нè облекува, ни дава раскош, најдобро место, најбогат пијалок, мед од нашите пчели. Привилигирано место. Не е ни чудно што треба да го цениме нашиот имот и не е ни чудно што толку многу Европјани кои никогаш не биле во можност да имаат вакви поседи, го преминале Атлантикот за да ја почувствуваат ваквата среќа.”³³⁷ За брзиот развој на колониите пишувал и историчарот Едвард Џонсон, кој вели дека „втората” Англија со

³³⁴ Hector St John de Crevecoeur, *Letter from an American Farmer*, p.21

³³⁵ Middleton and Lombard, *Colonial America- a history to 1763*, p.326

³³⁶ R. Polk, *The birth of America*, p.270

³³⁷ Crevecoeur, *Letter from an American Farmer*, p.16

нејзината плодна земја дозволувала дури и сиромашните да поседуваат куќи и да јадат месо, а достапноста на путер, шеќер и јаболка значело дека питите со тикви биле лесно заменети со овошни пити.³³⁸ Според зборовите на британскиот историчар, Џ. Р. Пол, ваквата психологија на колонистите, довела до многу брз напредок на индивидуализмот, доверба во индивидуата, почитување на интегритетот на индивидуалниот карактер и избор на фундаменталните одлуки, како за тоа кога и за кого да се мажат, каква кариера да имаат, религиозните убедувања како и длабоката поврзаност кон приватната сопственост и длабокото сомневање во владата. Најпопуларната културна слика од британска Америка од осумнаесеттиот век, била сликата на независниот земјоделец како седи замислено и безбедно под сенката на неговите дрвја, пред сопствениот дом, со целосен поглед на неговите полиња, стада, работници.³³⁹ Расположението на обичните Американци уште еднаш одлично е доловена во „Писмата до еден американски фармер“ каде се вели: „Се чувствував среќен во новите околности, често прашувајќи се која е таа животна станица која може да пружи една поголема среќа од онаа на американскиот земјоделец кој поседува слобода на дејствување и на мисла, и е управуван од влада која бара многу малку од нас? Не должам никому ништо, освен пченка на мојата земја, мала почит кон мојот крал и не познавам никој друг сопственик освен господарот на целата земја на кому му должам најголема искрена благодарност. Татко ми ми остави 371 ари земја од кои 47 се мачкина трева, имам одличен овоштарник, добра куќа и штала. Моја должност е да си споменувам колку сум среќен што успеал да го изгради и да го усоврши ова место.“³⁴⁰

Кога на сето ова ќе го додадеме и односот помеѓу Тринаесетте колонии и матичната земја кој не бил секогаш хармоничен и не бил секогаш според замислата на Велика Британија, настаните кои ќе следат во иднина навистина можат да се насетат и предвидат. Недовербата и нетрпеливоста биле присутни и кај двете страни, а како масло на огнет бил односот на британската влада со кој ги ставала колонистите како лица и граѓани од втор ред, па како резултат на тоа колонистите започнале силно да се спротивставуваат на

³³⁸ Gaskill, *Between two world*, p.178

³³⁹ P. Greene, *Pursuits of happiness*, p.196

³⁴⁰ Crèvecoeur, *Letter from an American Farmer*, p.15

дејствувањата на британската влада. Како нивна меѓусебна најсилна врска им бил само стравот од евентуалната инвазија на некоја друга европска држава, но сепак овој страв не бил доволен за доселениците да не развијат свој независен менталитет.³⁴¹ Она што предизвикувало неспокој и постојана тензија помеѓу Американците и Британците било тоа што Британија никако не се согласувала на рамноправна застапеност на американските колонии во Парламентот, зашто тоа го сфаќала како опасност дека ќе се доведат во ситуација кога децата ќе управуваат со родителите и дека со тоа Британците наместо да бидат слободни, ќе станеле робови на колониите. Од друга страна пак, кај колониите имало малку разбирање за државниот авторитет и тие не биле подготвени таквиот авторитет да им навлезе во нивните животи, особено не со англиската пракса за тоа црквата да биде бирократска рака на Круната, Зашто ако во Британија имала триесеттина религии, тогаш во Америка имало стотици и ниедна од нив не била традиционално организирана.³⁴² Британската влада ја преминала црвената линија со нејзиниот план преку колониите да успее да го намали националниот долг кој се зголемил со Седумгодишната војна, војна која била доста скапа и предизвикала британскиот долг да порасне од 74,6 на 132,6 милиони фунти. Се носеле нови даноци за колониите, а била пратена и морнарица која морала да дејствува против шверцерите, како и 10.000 британски војници кои ги чувале границите на колониите, а за кои американците биле принудени да ги плаќаат трошоците.³⁴³ Со наметнатите даноци, со новите акти за шеќер, за печат, а подоцна и доносениот акт за чај, како и новите забрани и регулации кои носеле штета на грбот на колонистите, само се подгревал бесот кај Американците, зашто ваквиот однос не само што ги празнел нивните џебови туку ги правел повторно да се чувствуваат како граѓани од втор ред, исто како нивните претци во старата татковина. Така, на пример, донесениот закон за печат не само што удрил финансиски врз колониите, туку и се сфаќал како обид за оданочување на било каква слобода или привилегија, па од таа причина овој закон делувал како груб удар од страна на британските лидери кои верувале дека американските колонии имале премногу

³⁴¹ Yokota, *Unbecoming British*, p.110

³⁴² S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, p.141

³⁴³ Marshall, *The eighteenth century*, p.327

училишта, весници, адвокати и премногу слобода.³⁴⁴ Со протестите и бојкотот, колонистите успеале да го поништат Законот за печат, по што Хачинсон кој бил главен судија во Масачусетс, предупредил дека ако Велика Британија попушта на ваквите демонстрации од страна на колонистите, колониите би биле толку многу охрабрани што би можеле да се отцепат од империјата.³⁴⁵ Ова убаво го претставува Едмунд Бурк во една своја изјава во Парламентот: „Американците открија, или мислат дека откриле, дека нашата намера е да ги угнетуваме; ние пак откривме или мислиме дека откривме дека тие имаат намера да се кренат на бунт против нас. Ние не знаеме каков чекор да преземиме, а тие не знаат да се повлечат. Некој од нас ќе мора да попусти.“³⁴⁶ Идните настани ќе им покажат дека ниту едната страна нема да биди расположена да отстапи, зашто за два века од основањето на првата населба, колониите пораснале и повеќе не биле ќерки кои можеле да се контролираат и да се управуваат како деца. Настаните и случувањата била надвор од контролата, додека пак желбата и планот за потврда на идентитетот биле многу пристуни. Едноставно, немало враќање назад.³⁴⁷

³⁴⁴ David Hackett Fischer, *Liberty and freedom*, (New York: Oxford University Press, 2005), p.21

³⁴⁵ R. Polk, *The birth of America*, p.279

³⁴⁶ Walter A. Mc Dougall, *Freedom just around the corner*, (Harper Collins Publishers, 2004), p.221-224

³⁴⁷ R. Polk, *The birth of America*, p.309

ЗАКЛУЧОК

Сложеноста при дефинирањето на различните идентитети е заедничка за сите, но она што е уникатност кај американскиот идентитет е тоа што неговата фундаменталност не се базира на заедничкото потекло на луѓето, туку на заедничките идеи, идеали, желбата за слобода и еднаквост и силниот индивидуализам кои цврсто се вградиле во менталната слика кај доселениците. Ваквата невообичаена основа за градење на идентитет се случила благодарение на нивната карактерна особина на растеретеност кон сè она што некогаш им претставувало дом, но не и синоним за материјална и духовна исполнетост и сигурност. Но и тука американскиот идентитет отскокнува од шаблонот каде претежно идентитетот кај еден народ е резултат на едно исто или на нешто заедничко (потекло, јазик, култура, религија), додека пак кај Американците заедничките идеи за слобода и еднаквост кои се темелите на нивната идентификација, повторно оставиле простор за диферентност и тоа со силни нијанси во секој суштествен елемент на американското општество. На овој начин се создало едно мултикултурно општество кое од почетокот било прифатено само со сплет на околностите и со доза на сомничавост, за потоа доселениците да умеат да стапат во една поголема интеркултурна комуникација и со тоа колониите да прераснат во поле каде толеранцијата на различностите биле на повисоко ниво од било кој друг дел од светот.

Во фокусот на овој труд беше процесот низ којшто минуваше изградбата на американскиот идентитет. Сметам дека успеав да покажам дека американскиот идентитет не се изгради со создавањето на државата САД, ниту пак во моментот кога Томас Џеферсон и неколку други индивидуи го ставиле својот печат на Декларацијата за независност. Границите на една држава или акт на една или неколку индивидуи не можат да создадат идентитет. Навистина, границите - кои подразбираат национални симболи, унифицирано образование за луѓето што живеат во нивните рамки, заедничка војска, администрација и сл., помагаат при зацврстување на идентитетот, а актот на некоја си индивидуа може само формално да ја потврди свесноста за постоењето на идентитетот, но не и да го измислат или создадат народниот или националниот идентитет.

БИБЛИОГРАФИЈА:

Armstrong Catherine, *Landscape and identity in North America southern colonies from 1660 to 1745*, Burlington 2013.

Bailyn Bernard, *The Barbarous years*, New York 2012.

Bonomi U. Patricia, *Under the cope of heaven*, New York 2003.

Brandon William, *The rise and the fall of the North American Indians*, 2013.

Canny Nicholas, *The origins of Empire*, New York 1988.

Carlisle P. Rodney, Golson J. Geoffrey, *Colonial America from settlement to the Revolution*, Santa Barbara 2007.

Conforti A. Joseph, *Saints and strangers*; 2006.

De Crevecoeur Hector St John, *Letter from an American Farmer*.

Fischer Hackett David, *Liberty and freedom*, New York 2005.

Florio Emma, *The problematic search for an emerging American identity before the revolution*, 2013.

Gaskill Malcolm, *Between two worlds*, Oxford 2014.

George Blair St George. *Possible pasts*, New York 2000.

Greene P. Jack, *Pursuits of happiness*, North Carolina 1988.

Horne Gerald, *The apocalypse of settler colonialism*, New York 2017.

Horton James Oliver, Horton E. Lois, *Slavery and the making of America*, New York 2005.

<https://billofrightsinsstitute.org/activities/colonial-identity-english-or-american>

<https://historynewsnetwork.org/article/7302>

<https://www.battlefields.org/learn/articles/life-colonial-america-prior-revolutionary-war>

Kidd S. Thomas, *American colonial history*, Michigan 2016.

Lamont M. Edward, *The forty years that created America*, London 2014.

Lawson M. Russell, *Servants and servitude*, Santa Barbara 2018.

Levine Philippa, *The British Empire*, Harlow 2007.

Marshall P.J., *The eighteenth century*, New York 1998.

McConville Bernard, *The king's three faces*, Williamsburg 2006.

Mc Dougall A. Walter, *Freedom just around the corner*, 2004.

Middleton Richard, Lombard Anne, *Colonial America, a History to 1763*, Chichester 2011.

Morgan S. Edmund, *American slavery, American freedom*, 2003.

Nelson E. William, *The common law in Colonial America*, New York.

Olwell Robert, Tully Alan, *Cultures and identities in Colonial British America*, Maryland 2016.

O'Malley E. Gregory, *Final Passengers*, North Carolina 2014.

Polk R. William, *The birth of America*, 2006.

Purvis L. Thomas, *Colonial America to 1763*, New York 1999.

Resendez Andres, *The other slavery*, New York 2016.

Saari Peggy, *Colonial America Almanac*; 2000.

Stannard E. David, *American Holocaust*, New York 1992.

Taylor Alan, *American colonies*, New York 2001.

Tomlins Christopher, *Freedom Bound*, New York 2010.

Yokota Kariann Akemi, *Unbecoming British*, New York 2011.

Warren Wendy, *New England bound*.

Williams Tony, *The Jamestown experiment*, Naperville 2011.

Wood S. Wood, *Radicalism of the American Revolution*, New York 1991.

Wood Gordon, *The idea of America, reflection on the birth of United States*, 2011.

Wood H. Peter, *Strange new land*, New York 2003.

Woolford Andrew, Benvenuto Jeff, Hinton Laban Alexander, *Colonial genocide in Indigenous America*, 2014.

Wynne Huddleston John. *A general history of the British Empire in America*, London.

СОДРЖИНА

Предговор	1
Вовед	4
Истражување и колонизација	8
Доселениците	12
Компанијата Вирџинија	17
Доселениците и домородците	22
Ропството во Тринаесетте колонии	32
Тринеасетте колонии	42
Островот Роанок	43
Колониите во заливот Чесапик	46
Колониите во Нова Англија	56
Каролина	73
Средните колонии	81
Колониите и Славната револуција	91
Нов Идентитет	95
Заклучок	107
Библиографија	108